

'Én ndaà-la Nainá xi kjoa ts'e Cristo koni s'ín kiskiì San Juan

Jesucristo xi 'Én-la Nainá, xitàá komà

¹ K'e nga tisa tàts'en-la kjoa, jè 'Én, jyeé k'oa tijná-né. Yaá tijnako Nainá. Jè 'Én, Nainá-né. ² Ko yaá tijnako Nainá skanda tisa tàts'en-la kjoa. ³ Jè Nainá, k'e nga tsibíndaà ngats'iì tsojmì xi tjin, it'aà ts'eé 'Én tsibíndaà; nì mé tsojmì tjin xi mì it'aà ts'e kisindaà. ⁴ Jè 'Én, it'aà ts'e-né nga títsajnakon xita; jè kjoa nga títsajnakon xita, jè-né ni'ín xi síhiseèn-la ngats'iì xita. ⁵ Jè ni'ín xi síhiseèn ñánda jñò choòn, ote-né, ko jè kjoa jñò mìkiì ma síkijne-la ni'ín nga síkits'o.

'Én xi kùichja Juan it'aà ts'e Cristo

⁶ Tsibìjna jngoò xita xi 'mì Juan xi Nainá kisikasén. ⁷ Jè j'iì tsjá 'én it'aà ts'e ni'ín xi síhiseèn, mé-ne ngats'iì xita kòkjeiín-la koni s'ín kùichjaya. ⁸ Mìtsà jè Juan ni'ín xi síhiseèn-la xita, tà 'én j'iì tsjá it'aà ts'e ni'ín xi síhiseèn-la xita. ⁹ Jè ni'ín xi ngui kixi kjoa xi síhiseèn-la ngats'iì xita, yaá tinchrobá i isò'nde.

¹⁰ Í tsibìjna isò'nde, ko it'aà ts'eé kisindaà isò'nde, tanga jñà xita isò'nde mìkiì kijtseèxkon. ¹¹ J'iì nan-gui ñánda ts'e, tanga jñà xita-la mìkiì kiskoétjò. ¹² Ngats'iì xita xi kiskoétjò tikoá kòkjeiín-la jñà 'én xi kùichja, k'oaá s'ín kitjò'nde-la nga Kí'ndí-la Nainá ma, ¹³ tanga mìtsà koi kjoa-la nga jní kits'iìn-jìin, ni

mìtsà koi kjoa-là nga it'aà ts'e xita kits'iin; koi-né nga it'aà ts'e Nainá kits'iin.

¹⁴ Jè 'én, xitaá komà, jí tsibìjnajiin-najen. Ki'ya-nájen kjoa jeya-là nga Ki'ndí tà jngoò-là Nainá. 'Nó tjín-là kjondaà kò kjoakixi.

¹⁵ Juan kitsjaà 'én it'aà ts'e, kitsò:

—Jè jèè xi k'oas'ín kixan-nò k'e nga kixan-nò: “Jè xi sa nchrobá tjingui-na, jè ìsa tíjna ítjòn-na, nga ìsa kjòtseé tíjna koni 'an.”

¹⁶ 'Nó tse kjondaà kitjoé-ná ngats'iaá, sa 'ño, sa 'ño kochikon-t'ian. ¹⁷ Jè kjotíxoma, it'aà ts'e Moisés j'i-ne, tanga xi kjondaà kò kjoakixi, it'aà ts'e Jesucristo j'i-ne. ¹⁸ Nì saá jngoò xita beèxkon kó kji Nainá. Tà jè xi ki'ndí tajngoò-là xi ya tíjnat'aà-là, bénojmi kixi-ná it'aà ts'e.

'Én xi tsibénojmi Juan it'aà ts'e Jesús

(Mateo 3:11-12; Marcos 1:7-8; Lucas 3:15-17)

¹⁹ Jñà 'én koi xi kitsjaà Juan, k'e nga jñà xita judío xi títsajna Jerusalén kisikasén-là nò'mii kò xita levita ñánda tíjna Juan nga kiskònangui-là, kitsò-là:

—¿Yá xita-ne jí?

²⁰ Juan tsibénojmi kixi-né; mìkì tsakajna'ma, kitsò:

—Mìtsà 'an xi Cristo, xita xi xó kisikasén-ne Nainá.

²¹ Xita koi ijngoò k'a kiskònangui-là kitsò-là:

—¿Yá-né ngaji? ¿A jí-né Elías?

Juan kitsò:

—Majìn, mìtsà 'an.

—¿A jí-né xita xi chja ngajo-là Nainá xi tjínè-là nga kjoíí?

Juan kitsò:

—Majìn, mìtsà 'an.

²² Ìjngò k'a kiskòngui-là, kitsò-là:

—Kòt'ìn-nájèn, yá-ne jì, mé-ne nga koma kònguiko-lajèn 'én jǎnà xítà xi kàsíkásén-najèn. ¿Mé 'én xi k'ojì-nájèn it'aà tsiji?

²³ K'eé kitsò Juan:

—'An-ná xítà xi 'nó chjàya i'nde it'aà xìn ñánda nangui kixì choòn: “Tjandaà kixiòo ndiyá-là Nainá”, koni s'ín kitsò Isaías, xítà xi kiichja ngajo-là Nainá.

²⁴ Jǎnà xítà xi ijchò kjòngui-là Juan, xítà fariseo-né. ²⁵ Ìjngò k'a kiskòngui-là, kitsò-là:

—Tsà mìtsà jì xi Cristo, nì Elías, nì jè xítà xi chja ngajo-là Nainá, mé-ne xítà 'nè-ne bautizar.

²⁶ Kiichja Juan kitsò:

—'An tà nandá s'iin-na bautizar xítà, tanga tíjnajìin jngò-nò xi jǎnò mìkìl yaxkon, ²⁷ jè xi iskan kjoì, jè xi isà tíjna ítjòn koni 'an; skanda mìkìl tíj'nde-na nga 'an skíjnda'ñoá xox'ín-là xojté-là.

²⁸ Ngats'iì kjoa koi, ján naxandá Betania nga k'oas'ín komà, naxandá xi kijna xijngoaà ndá je Jordán, ñánda kis'iin bautizar xítà jè Juan.

²⁹ Nga komà nchijòn, Juan kijtseè Jesús nga tínchrobákon, kitsò:

—¡Chítsejèn-là, jè jèe xi síkasén Nainá k'oaá ngaya-là koni Orrè Kí'ndí xi faáxìn jé-là xítà isò'nde! ³⁰ Jè jèe xi k'oa kixan-nò k'è nga kixan: “Nchrobá tjìngui jngò-na xítà x'ín xi isà tíjna ítjòn-na nga isà kjòtseé tíjna koni 'an.” ³¹ Tíkooá 'an, mìkìl bexkoan yá-né jè. Koií kjoa-là nga ta nandá s'in-na bautizar xítà mé-ne jǎnà xítà naxandá Israel skoexkon-ne.

³² Juan, k'oas'ín kitsjaà 'én nga kitsò:

—Kìjtseè-ná jè Inìma Tsjeè-la Nainá nga itjojen-ne ngajmii koni kji nise paloma kji, tsibìjnasòn-la Jesús. ³³ 'An, kj'eè kì bexkoan, tanga jè Nainá xi kisikasén-na nga kò nandá s'iin-na bautizar xita, kitsò-na: “Jè xi jchii nga kitjojenè-la Inìma Tsjeè-na nga ya kíjnasòn-la, jè-né xi kò Inìma Tsjeè-na s'iin-ne bautizar xita.” ³⁴ 'An, k'oaá s'ín kìjtseè, k'oaá ma-ne k'oas'ín tsjaà 'én nga Jesús, jè xi Kì'ndí-la Nainá.

Xita xi kiskoòta'yàt'aà ítjòn-la Jesús

³⁵ Nga komà nchijòn, Juan yaá tíjna ìjngoò k'a; tjìkò jò xita xi kota'yàt'aà-la. ³⁶ Juan kijtseèxkon Jesús nga tìkoà ya tsóba, kitsò:

—¡Chítsejèn-là, jè jèe xi orrè-la Nainá [xi kiyátji jé-la xita]!

³⁷ Ingajò xita koi, k'e nga kii'nchré koni s'ín kitsò Juan, kùtjingui-la Jesús. ³⁸ Jesús k'e nga kisikátjiya, kijtseè nga xita tjingui-la kitsò-la:

—¿Mé xi binchaàtsjioò?

Ingajò xita koi, kùichja, kitsò:

—Maestro, ¿ñánda tijni?

³⁹ Jesús kitsò-la:

—Nchrobá, chítsejèn.

Ikjoàn kùtjingui-la, kijtseè ñánda bìjna Jesús. Yaá tsibìtsajnakò nga jye kjòhoxòn, ijchò-la tsà xi ñijòn.

⁴⁰ Ingajò xita koi, jña xi kùtjingui-la Jesús k'e nga kii'nchré-la koni s'ín kitsò Juan, jngoò xi 'mì Andrés xi 'ndse ma Simón Pedro. ⁴¹ Andrés kii kátsji ítjòn 'ndse xi 'mì Simón, kitsò-la:

—Jyee kàyxkon-jen jè Mesías [xi xó kisikasén-ne Nainá]. Jè 'én Mesías, Cristo tsòya-ne.

42 Andrés kiikò Simón xi 'ndse ma ya ñánda tǐjna Jesús. Jesús, k'e nga kijtseè, kitsò-la:

—Ngaji-né xi 'mì-lè Simón xi ki'ndí-la ma Jonás. I'ndeì, Cefas k'oín-lè ('én xi Pedro tsòya-ne).

K'e nga Jesús kiichja-la jè Felipe kò Natanael

43 Nga komà nchijòn, Jesús k'oaá s'ín kisìkítsjeèn nga ján kjoì nangui Galilea. Kiskaàjìin Felipe, kitsò-la:

—Nchrobá tǐngui-ná.

44 Felipe, yaá i'nde-la naxandá Betsaida, ya ñánda i'nde-la Andrés kò Pedro. 45 Felipe kiì kátsji Natanael, kitsò-la:

—Jè xǐta xi oxkǐt'aà kjotíxoma xi kiskìi Moisés kò xǐta xi kiichja ngajo-la Nainá, jyeé kà yaxkon-jen nga jè Jesús xi ki'ndí-la José xi Nazaret i'nde-la.

46 Natanael, kitsò-la Felipe:

—Ján naxandá Nazaret, ¿a tǐn jngoò xi ndaà xǐta xi ya kǐtjokàjìin-ne?

Felipe kitsò:

—Nchroboí, chítsejèn-la.

47 Jesús, k'e nga kijtseè Natanael nga tǐnchrobákon, kitsò:

—Jè xǐta jè xi ngui kixì kjoa nga xǐta Israel nga ndaà tísǐchá yijo-la kò mikìi konachan.

48 Natanael kitsò:

—¿Kó s'ín ma-ne nga yaxkon-ná?

Jesús kitsò:

—K'eé kòbe-lè k'e nga tǐkj'eè chja-lè Felipe nga tǐjna'ngui yá toò ikò.

49 Natanael kitsò:

—Maestro, ngaji-né xi Ki'ndí-la Nainá; jì-né xi xǐtaxá ítjòn-la naxandá Israel.

50 Kiichja Jesús kitsò:

—¿A koií-né nga xan-lè: Kòbe-lè k'e nga ti-jna'ngui yá toò iko nga mokjeiín-lè? K'oaá xan-lè nga isa 'ñó tse kjojkón jchaá-ìsi.

51 Ijngoò k'a kiichja Jesús kitsò:

—Nguì okixi xi xan-nò, naxrjein xi sa f'ìi isa jchaxkoòn ngajmii nga tix'á koa jña àkjale-la Nainá fimijìn koa nchrobájen nga tjímat'aà-na xi Kí'ndí-la Xità xan-la yijo-na.

2

Jè kjojkón xi kis'iin ítjòn Jesús

1 Xi komà jàn naxrjein, kis'e jngoò s'eí nga chixàn xità ján naxandá Caná, ya nangui Galilea. Tíkooá yaá tíjna jè nea-la Jesús. 2 Tíkooá kinokjoà-la Jesús ko xità xi kota'yàt'aà-la ya ñánda chixàn xità.

3 K'e nga jyehet'aà vino, jè nea-la Jesús kitsò:

—Mì tì mé vino tjín-ne.

4 Jesús kitsò:

—¿Mé xi ma-lè? ¿Mé-ne 'an kò'mì-ná? Kj'eè kii bijchó naxrjein-na nga skoe-na xità yá-ná 'an.

5 Jè nea-la Jesús kitsò-la jña xità xi bíya vino:

—K'oaá s'ín tikitasòn yije-là koni s'ín tsò-nò.

6 Ya títsajna joòn tíjí ndajo xi sinchá nandá, xi síkjeén jña xità judío nga ma sítsjeè-ne tsojmì xi tjín-la koni s'ín tjín kjotíxoma-la xi xkón tjín. Jña tíjí kjiyaá-la tsà jò ko tsà jàn nisa nandá. 7 Jesús kitsò-la jña xità chi'nda xi nchibíya vino:

—Tínchaà nandá tíjí koi.

Jña xità chinchá nandá; jngoò k'aá kisitsee.

8 Ikjoàn kitsò Jesús:

—T̄inachrjèè chiba vino; tanguík̄o-là jè xi t̄ísís'in-là x̄ita.

K'èé kiìk̄o-là. ⁹ Jè x̄ita xi oko-là nga t̄ísís'in-là j̄nà x̄ita, kiskoòt'aà nandá xi vino komà; x̄ita jè, mìkiì t̄íj̄in-là ñánda j'ì-ne. (Tà j̄nà t̄íj̄in-là x̄ita ch̄i'nda xi tsachrje nandá.) Jè x̄ita xi oko-là, k'èé kiìchja-là x̄ita x'in xi chixàn, ¹⁰ kitsò-là:

—Ngats'ìi x̄ita, jè tsjá ítjòn vino xi 'ñó ndaà; k'e nga jye 'ñó 'biì j̄nà x̄ita, k'èé tsjá xi chiba ndaà. Tanga ngaji, kòbinchatjò-né xi 'ñó ndaà, skanda saá tì'biì.

¹¹ Jè kjojkón xi kis'ìin ítjòn Jesús ján naxandá Caná nangui xi chja-ne Galilea; k'oaá s'in tsakó kjoa jeya-là k̄o j̄nà x̄ita xi kota'yàt'aà-là kòkjeín-là it'aà ts'e.

¹² Xi jye komà iskan, Jesús kiì ján naxandá Capernaum; kiìk̄o nea-là, 'ndse, k̄o x̄ita xi kota'yàt'aà-là. Tà chibaá nachrjein tsibìtsajna ya naxandá jè.

K'e nga kiì s'eí Jesús ján Jerusalén

(Mateo 21:12-13; Marcos 11:15-18; Lucas 19:45-46)

¹³ Nga jye nchrobá machrañà s'eí-là x̄ita judío xi bitjo k'e nga itjokàj̄in kjo'in ján nangui Egipto, Jesús kiì ján Jerusalén. ¹⁴ K'e nga jahas'en ingo ítjòn, kijtseè nga t̄j̄in x̄ita ya nd̄itsin ingo xi nchi-hotíjna nchraja k̄o orrè k̄o paloma; t̄ikoa t̄itsajna xi síkjatj̄iya t̄on. ¹⁵ Jesús tsibíndaà jngoò na'ñó xi tsajá-là j̄nà x̄ita nga tsachrje yije ya nd̄itsin ingo, k̄o nchraja k̄o orrè. Tsibixteèn t̄on-là j̄nà xi síkjatj̄iya t̄on. Jngoò k'aá chinchá ngajten ímixa-là. ¹⁶ J̄nà x̄ita xi nchihotíjna nise paloma, kitsò-là:

—Tɪnachrjeè yije cho koi; kì ni'ya ndìtsin 'nè ni'ya-la Na'èn-na.

¹⁷ Jñà x̄ita xi kota'yàt'aà-la k'ée tsibítsjeèn-la nga k'oas'ín t̄jít'aà Xojon-la Nainá nga tsò: “Ñó mats-jakè ni'ya-lè; koií kjoa-la nga machinikeè.”

¹⁸ Jñà x̄ita judío kiskònangui-la Jesús, kitsò-la:

—¿Mé kjoxkón xi okòè-nájen nga t̄jín-lè k̄jot̄ixoma it'aà ts'e kjoa xi 'nì?

¹⁹ Kìichj̄a Jesús kitsò-la:

—T̄ikixaña ingo jè, 'an, jàn n̄achrjein kindàyà ìjngoò k'a-na.

²⁰ Kitsò jñà x̄ita judío:

—Ingo jè ichán joòn nó kisindaà-ne, koa jì, ¿a tà jàn n̄achrjein kíndaà x̄itse ìjngoò k'a-ne?

²¹ Tanga jè ingo xi kisikaxki Jesús, jè yijo-la xi okitsò-la. ²² K'e nga jye jaáya-la Jesús nga k'en, k'ée tsibítsjeèn-la jñà x̄ita xi kota'yàt'aà-la 'én xi okitsò. K'ée kòkjeiín-la koni s'ín t̄íchj̄a Xojon-la Nainá ko 'én xi k̄ichj̄a Jesús.

Jesús, kós'ín ma ndaá beè inima-la ngats'ì x̄ita

²³ Jesús k'e nga tsibijna s'eí Paxko ján Jerusalén, k̄jìn x̄ita kòkjeiín-la it'aà ts'e k'e nga k̄ijtseè kjoxkón xi kis'iin. ²⁴ Tanga Jesús mìtsà nguì ndaà t̄jngòò ikon it'aà ts'e x̄ita koi, nga jyeé beèxkon yije x̄ita. ²⁵ Jesús mìkìl mochjeén-la nga k̄j'eij̄ x̄ita okitsò-la kó s'ín jñà x̄ita; jè, jyeé beè inima-la x̄ita kós'ín s̄íkìtsjeèn.

3

K'e nga jè Jesús tsohókò Nicodemo

¹ Tsibìjna jngoò x̄ita fariseo xi t̄ikoa x̄ita ítòn tsibìjna ít'aà ts'e x̄ita judío; Nicodemo ki m̄i. ² Jngoò k'a j'ìikon Jesús k'e nga jñò, kitsò-là:

—Maestro, 'ya-náj̄en nga jè Nainá kisìkasén-lè mé-ne kokóya-náj̄en. Nga jngoò x̄ita xi mìtsà Nainá tíj̄nako, mìkiì koma-là s'ìin kjōxkón xi j̄i 'nì.

³ Jesús kitsò-là:

—Xi nguì okix̄i, k'oaá xan-lè, jè x̄ita xi mìkiì jts'ín x̄it̄se ìjngoò k'a-ne, mìkiì skoe kó s'ín otíxoma Nainá.

⁴ Nicodemo kiskònanguì, kitsò:

—¿Kós'ín koma jts'ín x̄it̄se ìjngoò k'a x̄ita xi jye kòjchínga? Nì ít̄sé koma kjoahas'en ìjngoò k'a indso'ba nea-là nga jts'ín ìjngoò k'a.

⁵ Kìichj̄a Jesús kitsò:

—Xi nguì okix̄i, k'oaá xan-lè, jè xi mì ít'aà ts'e nandá ko Inìma Tsjeè-là Nainá jts'ín-ne, mìkiì koma kjoahas'en-jìin ñánda tíhotíxoma Nainá. ⁶ Jè xi ts'ìin ít'aà ts'e x̄ita, x̄ita-né. Koá jè xi ts'ìin ít'aà ts'e Inìma Tsjeè-là Nainá, inìma-né. ⁷ Kì maxkón-lè koni s'ín tìxan-lè: “Mochjeén-né nga jts'ín x̄it̄se ìjngoò k'a-ne jñà x̄ita.” ⁸ Jè tjo 'ba-né n̄it̄a ñánda-ne; na'yà-là nga one. Tanga mìkiì 'ya-là ñánda nchrobá-ne, t̄ikoa mìkiì 'ya-là ñánda fi. K'oaá t̄is'ín ma yije ngats'ìi xi ít'aà ts'e Inìma Tsjeè-là Nainá ts'ìin-ne.

⁹ K'eé kitsò Nicodemo:

—¿Kós'ín ma-ne nga k'oaas'ín koma-ne kjoa koi?

¹⁰ Jesús kitsò-là:

—Ngaji, maestro tijni ts'e x̄ita naxandá Israel. ¿Mé-ne mìkiì tíj̄in-lè kjoa koi? ¹¹ Xi nguì okix̄i, k'oaá xan-lè: Jè kjoa xi ma-naj̄en, k'oaá s'ín nokjoà-j̄en; xi jye kina'yà-j̄en, k'oaá s'ín

bènojní-jen. Jñò, mìkìl mokjeíin-nò 'én-najen.
 12 K'e nga benojní-nò kjoa xi tjin isò'nde, mìkìl
 mokjeíin-nò. ¿A kòkjeíin-nò tsà keènojní-nò kjoa
 xi tjin ján ngajmii?

13 'Nj saà jngòò xita xi jye kùmjìn ján ngajmii;
 tà jè Ki'ndí-la Xita xi ngajmii tjna nga ya itjo-
 jen-ne. 14 Koni s'in kis'iin Moisés nga kiskímiin'nga
 yá xi tjoót'aà ye kicha bronce ya i'nde it'aà xin
 ñánda kixi choòn, k'oaá tis'in tjinè-la jè Ki'ndí-la
 Xita nga tjámiitjen-t'aà jè yá, 15 mé-ne ngats'ii
 xita xi kòkjeíin-la it'aà ts'e, mìkìl chija, s'eé-la
 kjoabinachon nita kjé-ne.

16 'Nainá 'ño tsatoó kjòtsjakeè xita isò'nde nga
 kitsjaà Ki'ndí-la xi tajngòò ma-ne, mé-ne ngats'ii
 xita xi mokjeíin-la it'aà ts'e, mìkìl chija; s'eé-la
 kjoabinachon nita kjé-ne. 17 Nainá mìtsà koi
 xá kisikasén-ne Ki'ndí-la nga kjo'in koiinè-la xita
 isò'nde; koií xá kisikasén-ne nga kochrjekàjiin
 kjo'in xita kjoa ts'e jé-la.

18 'Jè xi mokjeíin-la it'aà ts'e Ki'ndí-la Nainá,
 mìtsà kjo'in sinè-la xi kjoa ts'e jé-la, tanga jè xi
 mìkìl mokjeíin-la jyeé kjo'in tjinè-la, koií kjoa-la
 nga mìkìl mokjeíin-la it'aà ts'e Ki'ndí-la Nainá xi
 tajngòò ma-ne. 19 Jñà xita xi mìkìl mokjeíin-la, jyeé
 kjo'in tjinè-la, koií kjoa-la k'e nga j'ii isò'nde jè xita
 xi j'ii kjoahiseèn, mìkìl kisaseèn-la kjoahiseèn;
 isaá ndaà kisaseèn-la kjoajñò, nga ch'o tjin kjoa
 xi nchis'in. 20 Ngats'ii xita xi ch'o s'in, majtikeè
 kjoahiseèn; mìkìl ya síchrañat'aà ñánda iseèn choòn,
 mé-ne nga mìkìl jcha-la kjoa xi ch'o nchis'in.
 21 Tanga jñà xita xi kjoa kixi nchis'in, nchrobá
 kinchat'aà chrañà-la ñánda iseèn choòn, mé-ne

nga jcha-là nga ndaà tjín kjoa xi nchis'ín koni s'ín mejèn-là Nainá.

Jè Juan, j'ù ítjòn-là Cristo

²² Nga jye komà kjoa koi, Jesús kiìko xita xi kota'yàt'aà-là ján nangui Judea; yaá tsibìtsajna chiba nàchrjein nga kis'iìn bautizar xita. ²³ Juan tìkoà kis'iìn bautizar xita ya naxandá Enón, jngoò i'nde xi chrañàt'aà-là ya naxandá Salim, koi kjoa-là i'nde jè tjín jchán nandá. Jñà xita, yaá ijchòkon Juan nga komà bautizar. ²⁴ Nàchrjein koi, tìkj'eè ndayá fis'en Juan.

²⁵ Jñà xita xi kota'yàt'aà-là Juan ko jngoò xita judío tsohótiya-ne kjotíxoma-là xita judío xi xkón tjín kós'ín matsjeèya-ne xita. ²⁶ Kii jñà xita ñánda tìjna Juan, kitsò-là:

—Maestro, jè xita xi ijchòkoi ján xijngoàà xajngá nandá Jordán, jè xita xi jì kits'ìl 'én it'aà ts'e, i'nde j tìkoà tís'ín bautizar; saá jè fitjìngui-là ngats'ìl xita.

²⁷ Kiìchja Juan, kitsò:

—Nimé xi s'e-là xita tsà mì jè sobà Nainá tsjá-là. ²⁸ Jñò, ndaà tìjìl-nò koni s'ín kixan-nò nga mìtsà 'an xi Cristo; 'an-ná xi kinìkasén ítjòn-na it'aà ts'e xita jè. ²⁹ Jè xita x'in xi sa kòbixan, tìjna chjoón-là; jè amigo-là xi kòbixan síjnat'aà chrañà-là nga t'nchré-là koni s'ín tìchja. Tsja jchán ma-là k'e nga 'nchré-là xita xi sa kòbixan. 'An, k'oáá tìs'ín matsja-na k'e nga 'nchrè koni s'ín tís'ín xita jè. ³⁰ Xita jè, mochjeén-né nga kàtasijna ítjòn. 'An, kósijna tìjìngui-ná.

Mé 'én xi tsjá jè xi ngajmù nchrobá-ne

³¹ Jè xi nchrobá-ne ngajmiì, jè tíjna ítjòn-la ngats'ìì xìta. Jè xi i isò'nde ts'e, xìta isò'nde-né, kò jñà 'én xi chja kjoa ts'e isò'nde-né. Tanga jè xi ngajmiì nchrobá-ne, jè tíjna ítjòn-la nìta yá-ne. ³² Jè tsjá 'én mé xi kijtsee kò mé xi kii'nchré. Tanga 'én xi tsjá, nìyá xi mokjeiín-la koni s'ín tsò. ³³ Tanga jè xìta xi mokjeiín-la 'én xi chja, jè tsjá 'én nga Nainá, ngui 'én kixíí xi chja. ³⁴ Xìta xi Nainá kisikasén, 'én-la Nainá chja, nga mìkii fehet'aà koni s'ín síxájiìn inìma-la jè nga'ño xi tjín-la Inìma Tsjeè-la Nainá. ³⁵ Na'èn-ná tsjakeé Ki'ndí-la; jè kisìngatsja yije nìta mé kjoa-ne. ³⁶ Jè xi mokjeiín-la koni tsò 'én xi chja Ki'ndí-la Nainá, tjín-la kjoabinachon nìta kjé-ne. Kò jè xi mìkii mokjeiín-la mìkii kíjnakon inìma-la; kjo'in sinè-la xi kjoiti-la Nainá.

4

Kó komà k'e nga jè Jesús tsohóko jngoò chjoón samaritana

¹ Jesús, kis'enojmí-la nga jñà xìta fariseo kitsò: Jesús ìsáá kjin xìta tís'ín bautizar mé-ne nga ya skóta'yàt'aà-la mì k'oa-ne Juan. ² (Tanga Jesús mìtsà xìta kis'iìn bautizar; tà jñà xìta xi kota'yàt'aà-la xi kis'iìn bautizar.) ³ K'oaá komà-ne itjojiìn-ne nangui Judea; kii ìjngoò k'a-ne nangui Galilea.

⁴ K'e nga kii-ne, kjo'ño tjín-ne nga ya kjoahato Samaria. ⁵ Ijchò jngoò naxandá xi 'mì Sicar, nangui xi chja-ne Samaria, ya chrañat'aà-la nangui xi kitsjaà kjòtjò-la kjòtsee Jacob jè ki'ndí-la xi José ki'mì. ⁶ Yaá tíjna jngoò ngajo nandá xi nei-la komà Jacob. Jesús jye 'ño ijta-la nga tsò'baya ndiyá. Tsibìjnat'aà jè ngajo nandá nga jyeé kjomeè bijchó

nchisen. ⁷⁻⁸ Jñà x̄it̄a xi kota'yàt'aà-là Jesús, tsojmií kii katse ján ij̄iìn naxandá, jñà tsojmì xi skine. K'eé ijchò jngoò chjoón xi ya i'nde-là Samaria xi ijchòkjaá nandá. Jesús kitsò-là:

—Tjiì itsé-ná nandá xi skiãa.

⁹ Jñà x̄it̄a judío mìkii ndaà fikò x̄it̄a Samaria. Koií kjoa-là, jè chjoón kitsò:

—Ngaji x̄it̄a judío-né, kò 'an chjoón Samaria-ná. ¿Mé-ne nandá nijé-ná?

¹⁰ Kiìchja Jesús kitsò-là:

—Tsà 'ya-lè kjotjò xi tsjá Nainá kò tsà yaxkoin yá-né xi tísjé-lè nandá, tsà ji sijé-là nandá, jè tsjá-lè nandá xi síkijnakon-ná.

¹¹ Jè chjoón kitsò:

—Na'èn, nímé kich'i xi koma kinachrje-ne nandá. Jè ngajo nandá 'ño nanga. Ñánda tjín-lè nandá xi síkijnakon-ná. ¹² Ngaji, ¿a isaá tijna ítjòn-là x̄it̄a jhínga-najen Jacob? Jè kitsjaà-najen jè ngajo nandá jè. Jñà x̄it̄a jhínga-najen, íí kits'iì nandá, ixti-là kò chò tjè-là.

¹³ Kiìchja Jesús kitsò-là:

—N̄it̄a yá-ne xi skoí nandá xi i t̄íbitjo, koxíndá ijngoò k'a-là. ¹⁴ Tanga jè x̄it̄a xi skoí nandá xi 'an tsjaà-là, mì t̄i kii koxíndá-là n̄it̄a kjé-ne. K'oaá s'ín s'e ij̄iìn inima-là koni jngoò ngajo nandá xi t̄íbitjo nga jè nandá siìkijnakon-ne n̄it̄a kjé-ne.

¹⁵ Jè chjoón kitsò:

—Na'èn, tjiì-ná jè nandá xi kò'mì-là mé-ne nga mì t̄i kii koxíndá-na t̄ikoá mì t̄i íí kjoikjaá-na nandá.

¹⁶ Jesús kitsò-là:

—T̄inókjoa-là x'in-lè, nchrobákoií ijndé.

17 Kiichja jè chjoón kitsò:

—Tsjìn-na x'in.

Jesús kitsò-la:

—Okixí xi si nga tsjìn-lè x'in. 18 Jyeé kò 'òn ma x'in-lè xi bijnakoii. Jè xita xi tijnakoii i'ndeí, mìtsà x'in-lè ma. Okixí xi kasi nga tsjìn-lè x'in.

19 Jè chjoón k'e nga kiì'nchré 'én koi kitsò:

—Na'èn, k'oaá s'in machiya-na nga jii-là xita xi chja ngajo-la Nainá. 20 Xita jchínga-najen xi Samaria tsajen, íi nindoò jè kijtseèxkón Nainá. Tanga jñò xi xita judío 'mì-nò bixón-nó nga tà ján Jerusalén jchaxkoán Nainá.

21 Jesús kitsò-la:

—Ngaji chjoón, kàtakjeiín-lè, jyeé nchrobá machraña nàchrjein nga jchaxkón Nainá nas'in mì i kjinchrobá nindoò jè kò nì ján onguió Jerusalén.

22 Jñò, xi Samaria tsajòn, mìkì 'ya yá-né xi yaxkón; tanga ngajen xi xita judío 'mì-najen, 'ya-nájen yá xi yaxkón-jen; nga tje-la xita judío kitjokàjiin jngoò xi kochrjekàjiin kjo'in xita. 23 Jyeé nchrobá nàchrjein, kò tijè-ne hora jè, k'e nga jñà xita xi nguì kixi kjoa nga beèxkón Nainá, kàteèxkón nga kò inima-la kò kjoa kixi. Tikoá jè Na'èn-ná ótsji-né xita xi k'oaá s'in mejèn-la nga skoèxkón.

24 Nainá Inima Tsjeè-né. Jè xita xi beèxkón, mochjeén-né nga nguì kò kjoa kixi kò nguì kò inima-la kàteèxkón.

25 Jè chjoón, k'eé kitsò:

—'An, be-ná nga sa kjoí jè Mesías [xi xó sijkasén-ne Nainá] jè xi Cristo tsòya-ne; k'e nga jè xi kjoí keènojmi yije-najen kjoa koi.

26 Jesús kitsò-la:

—'An-ná, jè xi tihóko-lè.

²⁷ Tijè-ne hora j'ii-ne xita xi kota'yàt'aà-la xi kii katse tsojmì. Ta k'oaá komà-la nga kijtsee nga chjoón tihóko. Tanga nijngoò xita xi kitsò ikon nga kiskònangui-la mé xi tikjònangui-la, o mé 'én xi nchijoó. ²⁸ Jè chjoón, k'ée kisikíjna nisa nandá-la; kii ján jjiin naxandá nga tsibénojmi yije-la xita; kitsò-la:

²⁹ —Nchrobá, chítsejèn-là ingoò xita xi k'oa kàtsò yije-na kjoa xi kis'iaàn. Tsà jè-né xi Cristo [xi xó kisikasén-ne Nainá].

³⁰ K'ée kii jña xita naxandá nga kii katsejèn-la ñánda tíjna Jesús. ³¹ Tik'e-ne jña xita xi kota'yàt'aà-la Jesús, tsibítsi'ba-la, kitsò-la:

—Maestro, tichi.

³² Tanga Jesús kitsò:

—'An, tjín-na tsojmì xi kókjeen, xi jñò mìkii yaxkon.

³³ Jña xita xi kota'yàt'aà-la kitsò-la xíkjin:

—¿Yá xi kòf'ìiko-la tsojmì xi skine?

³⁴ Tanga Jesús kitsò:

—Jña tsojmì xi kínee, jè-né nga sikitasoàn koni s'ín mejèn-la jè xi kisikasén-na ko nga sikjehet'aà xá-la. ³⁵ Jñò, bixón-nó nga nguì ñijòn sá chija-la nga sincháxkó tsojmì xi jye tímajchá. 'An, k'oaá xan-nò: Chítsejèn-là xita koi; k'oaá ngaya-la koni tsojmì tjè xi jye kòjchá; jyeé koma sincháxkó. ³⁶ Jè xita xi bíxkó, machjí-la, ko jña tsojmì xi bincháxkó, k'oaá ngaya-la koni xita xi s'e-la kjoabinachon, mé-ne nga jè xi bítje ko xi bincháxkó ngàsòn s'e-la kjotsja. ³⁷ 'Én kixi-né xi tsò: “Kj'eíí xita xi bítje koa kj'eíí xi bíxkó.” ³⁸ 'An, kisikasén-nò nga kinchàxkó

tsojmì xi mìtsà jñò kisengui-nò kjo'in. Kjeíj xi kisixá. Tanga jñò tíhoko-nò nga bíxkó tsojmì tjè-la.

³⁹ Kjin jchán xitá Samaria xi ya títsajna naxandá jè kòkjeín-la it'aà ts'e Jesús koni kitsò 'én xi kitsjaà jè chjoón nga kitsò: “K'oaá kàtsò yije-na kjoa xi kis'iaàn.” ⁴⁰ K'e nga jñà xitá Samaria ijchòkon Jesús ñánda tíjna, tsibítsi'ba-la nga ya kàtijnako. Jesús, jò nàchrjein tsibijnako. ⁴¹ Kjin xitá kòkjeín isa-la it'aà ts'e Jesús, k'e nga kiì'nchré-la 'én xi jè sobà tsibénojmi. ⁴² Jñà xitá kitsò-la jè chjoón:

—I'ndeí mokjeín-najen; mìtsà tà koi kjoa-la koni s'ín ki'mì-nájen. Ngajen sobà kina'yà-lajen; k'oaá s'ín ma-ne nga mokjeín-najen. Kixíj kjoa, jè xi kochrjekajin kjo'in kjoa ts'e jé-la xitá isò'nde, jè-né xi Cristo [xi xó kisikasén-ne Nainá].

K'e nga jè Jesús kisindaà jngoò-ne ti xi chi'nda-la xitaxá ítjòn.

⁴³ Xi jye komà jò nàchrjein nga tsibijna Samaria, Jesús, itjojin jngoò k'a-ne i'nde jè. Kiì jngoò k'a-ne nangui Galilea. ⁴⁴ Jè sobà Jesús kitsò: Njngoò xitá xi chja ngajo-la Nainá yaxkón nangui-la. ⁴⁵ K'e nga ijchò ya Galilea, jñà xitá xi ya i'nde-la, ndaà kiskoétjò, nga jyeé kijtseè jñà kjoa xi kis'iin ján Jerusalén k'e nga itjo s'eí Paxko. Jñà xitá koi tikoáá kiì-ne k'e nga itjo s'eí.

⁴⁶ Jesús ijchò jngoò k'a ján Caná, nangui xi chja-ne Galilea, ñánda kisìkajatjya-la nandá nga vino kis'iin. Ya naxandá Capernaum tíjna jngoò chi'nda-la xitaxá ítjòn xi tikoá xá 'nga tjín-la. 'Nó xk'én ki'ndí-la. ⁴⁷ Xitá jè k'e nga kiì'nchré nga Jesús ya ijchò Galilea nga inchrobà-ne Judea,

kiikon, tsibítsi'ba-la nga kàtjì ni'ya-la, kàtasìndaà-ne ki'ndí-la xi jyeé kjomeè biyaà. ⁴⁸ Jesús kitsò-la:

—Jñò, mìkiì mokjeiín-nò k'e nga tsà mìkiì jchaa kjojkón kò kjoa xi okó kjoa jeya-la Nainá.

⁴⁹ Jè xitá chì'nda ítjòn kitsò-la Jesús:

—Na'èn, t'iin kjondaà, nìton nchroboí nga tikj'eè biyaà ki'ndí-na.

⁵⁰ Jesús kitsò-la:

—T'in-ne ni'ya-lè. Ki'ndí-lè jyeé ndaà tíjna-ne.

Xitá jè kòkjeiín-la 'én xi kitsò-la Jesús. Ikjoàn kii-ne ni'ya-la. ⁵¹ K'e nga jye kjomeè bijchó-ne ni'ya-la, xitá chì'nda-la kiikjaá indiaà, kitsò-la:

—Ki'ndí-lè jyeé ndaà tíjna-ne.

⁵² Xitá jè, kiskònangui-la chì'nda-la:

—¿Mé hora kjòxan-la ch'in 'ndì xi tíjn-la?

Kitsò xitá chì'nda-la:

—Ngojña xi jngoò-là kjondaà-ne.

⁵³ Jè na'èn-la ti xi xk'én, kisijùn-la nga tíjè-ne hora k'e nga kitsò-la Jesús: “Ki'ndí-lè jyeé ndaà tíjna-ne.” Xitá jè kò ngats'iì xitá xi títsajna ni'ya-la, jyeé ndaà tíjngoò ikon nga mokjeiín-la it'aà ts'e Jesús.

⁵⁴ Jè xi ma-ne jò kjojkón xi kis'iin Jesús k'e nga inchrobà-ne Judea nga j'iì-ne ya Galilea.

5

Kó kitsò xitá k'e nga Jesús kisìndaà jngoò-ne xitá xi mìkiì ma fi jè nachrjein nìkjáya

¹ K'e nga jye k'oas'ín komà kjoa koi, nga komà iskan, jñà xitá judío tsibíjna jngoò s'eí ján Jerusalén. Jesús kii ijngoò k'a ján Jerusalén. ² Ya Jerusalén tíjna jngoò chrjó nandá xi 'mì Betesda nga 'én hebreo.

'Òn ma nguitjoa xi t́jín-là. Yaá t́jna chrañàt'aà-là xotjoa ts'e orrè. ³ Ya nguitjoa-là ḱjìn xítà xk'én kjiyijòngui: xi mìkìl tsejèn-là, xi tsá'yá kjoàn, xi mìkìl ma síkjaníyá. Ngats'iì xítà koi nchikoña-là k'e nga síjtíya-là nandá xi 'ncha jè chrjó. ⁴ Jngoò àkjale-là Nainá xi tà kjé tà kjé bitjojen-ne nga síjtíya-là nandá. Jè xítà xk'én xi fahas'en-jìin ítjòn nandá, k'e nga jye jtíya-là, nìtoón mandaà-ne nítà mé ch'in xi t́jín-là. ⁵ Ya kijnajìin jngoò xítà xi jye t́jín-là kaàn chrj'òòn jàn nó nga xk'én. ⁶ Jesús, k'e nga kijtseèxkon nga ya kijnà, kisijìin-là nga jyeé 'ñó kjòtseé xk'én. Kitsò-là:

—¿A mejèn-lè kòndaà-ne?

⁷ Jè xítà xk'én, kitsò:

—Na'èn, mì yá xi síchját'aà-na nga kinís'en-jìin-na k'e jtíya-là nandá. 'An, k'e nga mejèn-na fahas'en-jña, kj'eíí xítà síkijne-na nga fahas'en-jìin ítjòn.

⁸ Jesús kitsò-là:

—Tìsítjìin, chjoí nijñaà-lè, títjámìl.

⁹ Xítà jè nìtoón kjòndaà-ne, kiskoé-ne nijñaà-là, komà tsajmeè-ne. Nàchrjein jè, nàchrjein nìkjáya-né. ¹⁰ Jña xítà judío kitsò-là jè xítà xi kjòndaà-ne:

—Nàchrjein ì'ndeì, nàchrjein nìkjáya-né. Mìkìl t́jì'nde-lè nga kíkoìi nijñaà-lè.

¹¹ Xítà jè kitsò:

—Jè xítà xi kàsìndaà-na, jè sobà xi kòkàtsò-na: “Chjoí nijñaà-lè, títjámìl.”

¹² Jña xítà koi kiskònangui-là, kitsò-là:

—¿Yá-né xi okàtsò-lè: “Chjoí nijñaà-lè, títjámìl”?

¹³ Jè x̄it̄a xi jyeé kjòndaà-ne mìkiì beèxkon yá x̄it̄a-ne xi kisìndaà-ne nga jè Jesús jyeé xìn kiì nga itjokàjìin-la x̄it̄a xi kjìn ma-ne xi ya tít̄sajna. ¹⁴ Xi komà ìskan, Jesús kisatìikjoò ìjngoò k'a x̄it̄a jè ya iya ingo, kitsò-la:

—Jyeé kòmandaà-ne; t̄anga kì t̄ì jé binchaàtsji-ne, mé-ne nga mì ìs̄a ch'o t̄jìn kjoa xi komat'in.

¹⁵ X̄it̄a jè kiìkon j̄n̄a x̄it̄a judío, tsibénojmí-la nga jè Jesús xi kisìndaà-ne. ¹⁶ J̄n̄a x̄it̄a judío kiit̄j̄ngui kondra-la Jesús, mejèn-la s̄iik'en koií kjoa-la nga k'oas'ín s'ín k'e nga nachrjein nikjáya. ¹⁷ T̄anga Jesús kitsò-la:

—Na'èn-na skanda nachrjein i'ndeji k'oaá t̄jìn xá xi t̄is'ín, t̄ikoáá 'an k'oaá t̄is'ín t̄is'iaàn.

¹⁸ K'oaá ma-ne j̄n̄a x̄it̄a judío ìs̄aá 'ñó ndaà kiit̄j̄ngui kondra-la Jesús nga mejèn-la s̄iik'en. Mìtsà tà koií kjoa-la nga mìkiì beèxkón nachrjein nikjáya, t̄ikoáá koií-né nga jè Jesús Na'èn-na tsò-la Nainá. K'oaá s'ín t̄ísingàsòn-kjoò yijo-la koni Nainá nga k'oa tsò.

¹⁹ Jesús kitsò-la:

—Xi nguì okixi xi xan-nò, 'an xi Ki'ndí-la Nainá nì mé kjoa xi s'iaàn xi tà kjohítsjeèn ts'an. Tà koií kjoa s'iaàn xi be koni s'ín Na'èn-na. Ngats'iì kjoa xi s'ín Na'èn-na, 'an xi Ki'ndí ma, k'oaá t̄is'ín s'iaàn. ²⁰ Jè xi Na'èn-na ma, 'ñó tsjakeè-na nga Ki'ndí-la tsò-na; okó yije-na mé xi s'iaàn. Kòkò-ìsa-na kjoa xi ìs̄a 'ñó xkón t̄jìn, mé-ne j̄n̄ò, k'e nga jchaa, ìs̄a 'ñó ndaà koxkón-nò. ²¹ Koni s'ín s'ín Nainá nga síkjaáya-la mik'en kò síkít̄sajnakon inima-la n̄ita kjé-ne, 'an xi Ki'ndí-la ma, k'oaá t̄is'ín tsjaà-la kjoabinachon yá-né xi mejèn-na nga tsjaà-la. ²² Jè

xi Na'èn-na ma, mìtsà jè bındaàjìin-là x̄ita, 'an-ná xi Ki'ndí-là ma kisìngatsja yije-na k̄jotíxoma nga koma kındaàjìin-là x̄ita, ²³ mé-nè ngats'iì x̄ita skoexkón-na nga Ki'ndí-là ma koni s'ín beèxkón Na'èn-na. Jè xi mikìi beèxkón-na nga Ki'ndí-là ma, t̄ikoáà mìkìi beèxkón Na'èn-na nga jè kisìkasén-na.

²⁴ 'Xi nguì okixi, k'oaá xan-nò: Jè xi 'nchré 'én-na koni s'ín chjà, t̄ikoá mokjeiín-là it'aà ts'e xi kisìkasén-na, t̄jín-là kjoabinachon n̄ita kjé-ne. Mìtsà kjo'in sinè-là, jyeé itjokàjìin kjo'in ts'e kjoa biyaà, jyeé t̄jnakon inima-là it'aà ts'e Nainá.

²⁵ Xi nguì okixi xi xan-nò: Nchrobá n̄achrjein, t̄ijè-ne hora jè, k'e nga j̄nà mik'en k̄ji'nchré j̄ta-na xi Ki'ndí-là Nainá ma; j̄nà xi k̄ji'nchré j̄ta-na, k̄ítsajnakon-né. ²⁶ Jè Na'èn-na, t̄ijè-ne xi kjoabinachon; ko 'an xi Ki'ndí-là ma, k'oaá t̄is'ín kitsjaà-na nga t̄i'an-na xi kjoabinachon.

²⁷ T̄ikoáà kitsjaà-na k̄jotíxoma nga 'an kındaàjìin-là x̄ita, nga 'an-ná xi Ki'ndí-là X̄ita xan-là yijo-na.

²⁸ Kì maxkón-nò 'én koi, k̄ijchò n̄achrjein k'e nga ngats'iì x̄ita xi t̄ítsajnak'en ján ínchíbá mik'en k̄ji'nchré-là j̄ta-na. ²⁹ Kosítjen ìjngoò k'a-ne ya ngajo mik'en. J̄nà x̄ita xi ndaà kis'iìn, kjoáaya-là nga s'e-là kjoabinachon, tanga j̄nà x̄ita xi ch'o kis'iìn, kjoáaya-là nga s'e-là kjo'in.

Yá xi tsjá 'én it'aà ts'e Jesús

³⁰ Jesús kitsò:

—'An, nì mé xi s'iaàn xi ta k̄johítsjeèn ts'an. K'oaá s'ín bındaàj̄nà koni s'ín tsò-na Na'èn-na. Kixíi bındaàj̄nà; mìtsà k'oas'ín s'iaàn koni s'ín mejèn-na. K'oaá s'ín s'iaàn koni s'ín mejèn-là Na'èn-na xi kisìkasén-na. ³¹ Tsà t̄i'an tsjaà-na 'én xi it'aà ts'an,

'én xi tsjaà, jñò kixón-nò: “Nì mé chjí-la.” ³² Tanga tjín jngoò xi kj'eíí xi tsjá 'én xi it'aà ts'an, be-ná nga jè 'én xi tsjá it'aà ts'an, ngui 'én kixi-né. ³³ Jñò kinikasén-la xita Juan nga kiskõnangui-la. Jè Juan, kitsjaà kixi 'én xi it'aà ts'an. ³⁴ Mìtsà kjo'ñó tjínè-la nga kj'eíí xita tsjá 'én xi it'aà ts'an, koií k'oà xan-nò mé-ne nga kitjokàjñòò kjo'in kjoa ts'e jé. ³⁵ Juan k'oas'ín ngaya-la koni jngoò ní'in xi títi nga síhiseèn, tanga jñò tà chiba nachrjein kinìtsjakoo kjoa iseèn-la. ³⁶ Jè xá xi tìs'iaàn, isa 'ñó ts'e chjí-la mì k'oà-ne koni 'én xi kitsjaà Juan, nga jè Na'èn-na kitsjaà-na nga sikitasoàn; tijè-ne xá xi tìs'iaàn okó it'aà ts'an nga kixi kjoa nga jè Na'èn-na kisikasén-na. ³⁷ Jè Na'èn-na xi kisikasén-na, tsjá 'én xi it'aà ts'an. Jñò, kj'eè kii na'yà-là jta-la, nì mìkì yaxkon kó kjì isén-la; ³⁸ tikoáá jè 'én-la mìkì fahas'en-jìin inima-nò. Jè xi Nainá kisikasén, mìkì mokjeiín-nò it'aà ts'e. ³⁹ Ndaà binchaàtsjijñòò Xojon-la Nainá nga k'oas'ín nìkìtsjeèn nga ya sakó-nò kjoabinachon nita kjé-né. Jè Xojon-la Nainá, tsjá 'én xi it'aà ts'an, ⁴⁰ tanga jñò, mìkì sasén-nò nga nchrobátjìngui-ná, mé-ne nga s'e-nò kjoabinachon koi.

⁴¹ 'Mìtsà koi kjoa otsjià nga jeya sikkìjna-na xita. ⁴² Tanga 'an, beèxkoòn-nò, nga jñò, mìkì matsjacha Nainá nga kò inima-nò. ⁴³ 'An, it'aà ts'e Na'èn-na j'i-na; jñò majìn-nò nga chjoétjò-ná. Tanga tsà kj'eíí xita kjoíí xi ta kjotsja ts'e kjoíí-ne, isaá-là nìton chjoétjò. ⁴⁴ Jñò, ¿kós'ín koma kòkjeiín-nò? Nga tà jè binchaàtsjioè nga ndaà kitsajnaà nga nguixkon xita, kò mìtsà jè binchaàtsjioè nga ndaà kitsajnaà nga nguixkon

Nainá xi tà jngoò ma. ⁴⁵ Kì k'oa s'ín nìkítsjeèn nga 'an tsjat'in-nò 'én nga nguixkon Na'èn-na. Jè xi tsját'in-nò 'én, tije-ne Moisés xi jè ma'ñót'aà takòn. ⁴⁶ Jñò, tsà mokjeiin-nò koni s'ín kiskii Moisés, tikoáá kòkjeiin-nò it'aà ts'an nga jè Moisés it'aà ts'aán kiichja nga kiskii. ⁴⁷ Tsà mìkii mokjeiin-nò koni s'ín kiskii Moisés, ¿kós'ín kòkjeiin-nò 'én-na xi benojmí-nò?

6

*Kó kis'iin Jesús nga 'òn jmiì xitá kiskjèn
(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17)*

¹ Nga jye komà kjoa koi, Jesús kii ján xijngoàà ndáchikon Galilea, xi tikoá Tiberias 'mì. ² 'Ñó kjìn xitá kiitjingui-la nga jye kijtseè kjoxxón ndaà xi s'ín nga síndaà-ne xitá xk'én. ³ Jesús k'eé kiimijín-jno jngoò nindoò, yaá tsibijna kò xitá xi kota'yàt'aà-la. ⁴ Jyeé tímachraña s'eí Paxkò ts'e xitá judío. ⁵ Jesús, k'e nga kiskoòtsejèn, kijtseè nga 'ñó kjìn ma xitá tjíma tjingui-la, kitsò-la Felipe:

—¿Ñánda kindá-lá tsojmì xi kòkjen xitá koi?

⁶ Tà k'oaá kitsò-la, tà jè xi mejèn-la nga skoe kó kitso Felipe. Jesús, jyeé tíjìn-la mé kjoa xi s'iin. ⁷ Felipe kitsò:

—Nas'ín jò-la sìndo nàchrjein tjín-ne chjí-la xitá, mì-la kii kichiya-la nga itsé itsé skine ngats'iì xitá koi.

⁸ Kiichja Andrés xi tikoá xitá xi ya kota'yàt'aà-la Jesús xi 'ndsè ma Simón Pedro, kitsò:

⁹ —I tǐjna jngoò ti xi 'ya 'òn inchrájin ts'e cebada kò jò ma tǐn xi 'ya, tanga mì-la kii kichìya-la nga 'ño kjìn ma-ne xita.

¹⁰ Jesús kitsò-la:

—Kot'in-la jña xita, kàtìtsajna yije.

I'nde jè 'ño tǐjn xka ijña. Jña xita xi tsibìtsajna, ma-la tsà 'òn jmiù xi nguì xita x'in. ¹¹ Jesús, kiskoé inchrájin, kitsjaà-la kjondaà Nainá, ikjoàn kitsjaà-la jña xita-la. K'eé kisìka'bí-la jña xita xi títajna. K'oa tìs'ín kisìkò jña tǐn, kiskine nita kó kji mejèn-la nga jngoò ìjngoò. ¹² K'e nga jye kjòskii yije xita, Jesús kitsò-la jña xita xi kota'yàt'aà-la:

—Tíxkò yije-nò xi kaningui-ne, mé-ne nga mì kìts'ón-ne.

¹³ Jña xita-la tsibíxkò-ne inchrájin xi tsiningui-ne. Nguì tejò nisiyá komà, k'e nga jye tsakjèn yije xita. ¹⁴ Jña xita, k'e nga jye kijtseè kjòxkón ndaà xi kis'iìn Jesús, kitsò-la xíkjín:

—Kixí-la kjoa, jè-la xita jè xi chja ngajo-la Nainá, xi tǐjè-la nga kjoí ì isò'nde.

¹⁵ Tanga Jesús, tìk'eé kijtseèya-la nga jña xita mejèn-la kjo'ño kiìkò nga xitaxá ítjòn siìkíjna; ìjngoò k'a kiìmijìn-jno nindoò nga tà tajngoò tsibìjna.

K'e nga tsajmeèsòn ndáchikon Jesús

(Mateo 14:22-27; Marcos 6:45-52)

¹⁶ K'e nga jye kòjñò, xita xi kota'yàt'aà-la Jesús inchròjen ìjngoò k'a-ne ñánda kijna ndáchikon.

¹⁷ Jahas'en jngoò chitso, kiìsòn-ndá nga kii ján naxandá Capernaum. Jyeé 'ño kòjñò, Jesús mìkii xátí j'ii tǐngui-la jña xita-la. ¹⁸ Ya jjiìn ndáchikon j'ii jngoò tjoxkón xi 'ño jchán ts'a. Jè ndáchikon tsibíts'ia nga kiskì'nga. ¹⁹ K'e nga jye tǐjn-la tsà

'òn kò tsà joòn jmiì metro nga tjímajìn nandá, kijtseè nga jè Jesús tsóbasòn ndáchikon. Tífi tjingui chraña-la jè chitso. Jñà xita tà kitsakjòn-la. ²⁰ K'ée kiichja Jesús, kitsò-la:

—Kì tsakjoòn-jèn, 'an-ná.

²¹ Jñà xita tsjaá komà-la, k'ée kisikas'en chitso. Kò jè chitso nitoón ijchò ya naxandá ñánda nchifi.

Mé xi kis'ìn jñà xita nga tsohótsji Jesús

²² Nga komà nchijòn, jñà xita xi tsibitsajna ján xijngoà ndáchikon, kijtseè nga tà jngoò chitso kijna xi kiikò xita, tanga Jesús mìkiì tsejèn jahas'en ya chitso. Tà jñà xita xi kota'yàt'aà-la jahas'en nga kii. ²³ Tanga ijchò chitso xi kj'eji xi ya inchrobà-ne naxandá Tiberias; yaá chinchá chraña ì'nde ñánda tsakjèn inchrájin xita xi 'òn jmiì ma-ne, k'e nga jè Jesús kitsjaà-la kjondaà Nainá. ²⁴ Jñà xita, k'e nga kijtseè nga mì yá tjin Jesús kò xita xi kota'yàt'aà-la, k'ée jahas'en jñà chitso koi, kiì kátsji Jesús ján naxandá Capernaum.

Inchrájin xi tsjá Nainá, jè xi tsjá-la kjoabinachon xita

²⁵ Xita koi, k'e nga jye ijchò ján xijngoà ndáchikon, yaá kiskaàjìn Jesús kitsò-la:

—Maestro, ¿mé naxrjein j'ii ijndé?

²⁶ Kiichja Jesús, kitsò-la:

—Xi nguì okixi, k'oaá xan-nò, mìtsà koi xá binchaàtsji-ná nga ki'yaà kjoàkón-ndaà xi kis'iaàn, koií-né nga kisikjèn-nò skanda kó nga kjòskioò. ²⁷ Kì koi nixátjiò tsojmì xi fehet'aà. Jè tixátjiò tsojmì xi síkijnakon inima-ná nita kjé-né, jè xi 'an tsjá xi Kì'ndí-la Xita xan-la yijo-na. Na'èn-ná xi Nainá jè kitsjaà-na kjotíxoma kjoa xi s'iaàn.

²⁸ X̄ita koi, kiskònangui, kitsò-la Jesús:

—¿Mé xi s'en-jen nga koma sixá-lajen Nainá koni s'ín mejèn-la jè?

²⁹ Jesús kitsò-la:

—Xá-la Nainá, jè-né nga kòkjeiín-nò it'aà ts'e xi Nainá kisikasén.

³⁰ X̄ita koi, kitsò-la Jesús:

—¿Mé kjoxxkón ndaà xi kòkó-nájen mé-ne k'e nga jcha-jen kòkjeiín-najen? ¿Mé xi ma-lè 'nì?

³¹ Jñà x̄ita jchínga kjin-najen tsakjèn inchrájín xi 'mì maná, ján i'nde it'aà xìn ñánda nangui kixi choòn. Koni s'ín tjit'aà Xojon-la Nainá nga tsò: “Inchrájín xi nchrobá-ne ngajmii kitsjaà-la nga kisikjèn.”

³² Kiichja Jesús kitsò-la:

—Xi nguì okixi xi xan-nò, mìtsà jè Moisés kitsjaà-nò inchrájín xi ngajmii inchròbà-ne; jè Nà'èn-na xi tsjá-nò xi nguì inchrájín xi ngajmii nchrobá-ne. ³³ Inchrájín xi tsjá Nainá, jè xi jye itjojen-ne ngajmii, jè xi tsjá-la kjoabinachon jñà x̄ita isò'nde.

³⁴ X̄ita koi kitsò:

—Nà'èn, kjit'aà nchrjein tjiì-nájen inchrájín koi.

³⁵ Jesús, kitsò-la:

—'An-ná inchrájín xi síkijnakon inima-la x̄ita. Jè xi 'an kjinchrobàt'aà-na, mì tì kii kohijò-la. Jè xi kòkjeiín-la it'aà ts'an, mì tì kii koxínda-la nita kjé-ne. ³⁶ Jyee okixan-nò, jñò nas'ín titsa'yaà-ná mikiì mokjeiín-nò. ³⁷ Ngats'ii x̄ita xi 'an tsjá-na Nà'èn-na, 'aán nchrobát'aà-na; kò jñà xi 'an nchrobát'aà-na mikiì ochrjengua. ³⁸ 'An, mìtsà koi xá itjojen-na ngajmii nga k'oas'ín s'iaàn koni

s'ín mejèn-na. K'oaá s'ín s̀ikitasoàn koni s'ín mejèn-la Na'èn-na xi kisìkasén-na. ³⁹ Jè xi mejèn-la Na'èn-na xi kisìkasén-na, nga nijngoò x̄ita ch̄ija xi 'an tsjá-na. 'An siikjaáya-la it'aà ts'e kjoa biyaà k'e nga kjoehet'aà nachrjein. ⁴⁰ Koi xi mejèn-la jè xi kisìkasén-na: ngats'ìi x̄ita xi skoexkon-na nga Ki'ndí-la Nainá 'mì-na kò kokjeiín-la it'aà ts'an, s'eé-la kjoabinachon. 'An siikjaáya-la k'e nga kjoehet'aà nachrjein.

⁴¹ Jñà x̄ita judío k'eé tsibíts'ia nga kiichjajno-la Jesús, koií kjoa-la nga kitsò: “'An-ná inchrájin xi ngajmii nchrobá-ne.”

⁴² Kitsò-la xíkjin:

—¿A mìtsà jè Jesús, xi ti-la ma José? Yaxkon-ná na'èn-la kò nea-la. ¿Mé-ne tsò-ne nga ngajmii itjojen-ne?

⁴³ K'eé kitsò Jesús:

—Kii k'oas'ín nokjoàjno-ná. ⁴⁴ Nijngoò x̄ita xi koma kjinchrobát'aà-na tsà mìtsà jè Na'èn-na xi kisìkasén-na kjinchrobàko, mé-ne nga 'an siikjaáya-la k'e nga kjoehet'aà nachrjein. ⁴⁵ X̄ita xi kiichja ngajo-la Nainá, k'oaá tsò xojon xi kiskii nga tsò: “Jè sobà Nainá kokòya yije-la x̄ita.” K'oaá s'ín ma-ne nga ngats'ìi x̄ita xi 'nchré-la Na'èn-na kò xi machiya-la it'aà ts'e, 'aán nchrobát'aà-na.

⁴⁶ Nì saá jngoò x̄ita xi beèxkon Na'èn-ná. Tajngoò jè beèxkon xi Nainá kisìkasén. ⁴⁷ Xi nguì okixi xi xan-nò: Jè xi kokjeiín-la it'aà ts'an s'eé-la kjoabinachon n̄ita kjé-ne. ⁴⁸ 'An-ná inchrájin xi síkijnakon inima-la x̄ita. ⁴⁹ Jñà x̄ita jchínga kjìn-nò tsakjèn inchrájin xi 'mì maná ya j'nde it'aà xìn ñánda nangui kixi choòn, tanga tákó k'en-né. ⁵⁰ Jè

inchrajín xi k'oa xan-nò xi nchrobájen-ne ngajmiì. Ko jè xi kokjen inchrajín jè mìkiì kiyá. ⁵¹ 'An-ná inchrajín xi tijnakon xi itjojen-ne ngajmiì. Tsà yá xi kokjen inchrajín jè, s'ee-la kjoabinachon nita kjé-ne. Jè inchrajín xi 'an tsja, jè yijo-na. Koií k'oas'ín tsjaà-na nga 'an kiyátjì-la xita isò'nde mé-ne nga kítsajnakon-ne.

⁵² Jñà xita judío xkì xi ján tsajoóko xíkjín, kitsò:

—¿Kós'ín s'iin nga siikine-ná yijo-la?

⁵³ Jesús kitsò-la:

—Nguì okixí xi xan-nò. Jñò, tsà mìkiì chjinee yijo-na 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, tikoá mìkiì s'ioo jní-na, mìkiì s'e-nò kjoabinachon. ⁵⁴ Jè xi skine yijo-na tikoá skoí jní-na tjin-la kjoabinachon nita kjé-ne. 'An siikjaáya-la k'e nga kjoehet'aà nchrjein. ⁵⁵ Yijo-na, jè xi kixi kjoa xi nguì yijo xi ma chine; koa jè jní-na jè nandá xi nguì kixi kjoa nga ma 'yò. ⁵⁶ Jè xi skine yijo-na koa skoí jní-na, kjit'aà nchrjein ya kíjnakon-na, tikoá 'an kjit'aà nchrjein ya tijnakjoòkoa. ⁵⁷ Na'en-na xi kisikasén-na, tijnakon-né; ko it'aà ts'e-né nga tijnakoan; k'oaá tis'ín tjin jè xi skine yijo-na, it'aà ts'an kíjnakon-né. ⁵⁸ Jè inchrajín xi itjojen-ne ngajmiì, mìtsà jè xíkjín inchrajín maná xi tsakjèn xita jchínga kjiin-nò; nga komà iskan, xita xi tsakjèn, k'en-né. Tanga jè xi kokjen inchrajín xi itjojen-ne ngajmiì, s'ee-la kjoabinachon nita kjé-ne.

⁵⁹ Jesús k'oaá s'ín kiichja nga tsakóya ya ni'ya ingo sinagoga ya naxandá Capernaum.

'Én xi tsjá-la kjoabinachon inima-la xita

⁶⁰ Jñà x̄it̄a k'e nga kii'nchré koni s'ín tsakóya Jesús, k̄j̄in ma x̄it̄a xi kota'yàt'aà-l̄a xi kitsò:

—Jñà 'én koi, 'ñó 'in t̄j̄in. ¿Yá xi k̄ok̄jeiín-l̄a?

⁶¹ Jesús, k'e nga k̄ijtseèya-l̄a nga jñà x̄it̄a xi kota'yàt'aà-l̄a ch'o nchijoóya-ne 'én xi tsakóya, kitsò-l̄a:

—¿'Én koi, a mì sasén-nò? ⁶² ¿Kós'ín koma-ne tsà jchà-ná 'an xi Ki'ndí-l̄a X̄it̄a xan-l̄a yijo-na nga k̄j̄imij̄in ìj̄ngoò k'a-na ñánda t̄j̄n̄a nga s̄a ít̄j̄on? ⁶³ Jè In̄im̄a Tsjeè-l̄a Nainá xi sík̄j̄inakon-ná. Jè yijo-ná n̄imé ch̄j̄í-l̄a. 'Én xi 'an okóya-nò, ts'eé In̄im̄a Tsjeè-l̄a Nainá, k̄o ts̄j̄á-l̄a k̄joabinachon in̄im̄a-nò. ⁶⁴ Tanga jñò t̄j̄in i'nga x̄it̄a x̄inguīo xi mìk̄i mok̄jeiín-l̄a.

Nga jè Jesús jye t̄j̄īin-l̄a kóni skanda tàts'en-l̄a k̄joa yá-né xi mìk̄i k̄ok̄jeiín-l̄a k̄o yá-né xi s̄īngats̄ja ìt̄'aà ts'e x̄it̄a kondra-l̄a. ⁶⁵ Jesús kitsò ìsa:

—Koií k'oas'ín kixan-nò nga n̄j̄ngoò x̄it̄a xi koma k̄j̄inchrobàt'aà-na tsà mìtsà jè Na'èn-na k̄j̄inchrobàko.

⁶⁶ Ikjoàn k̄j̄in jchán x̄it̄a xi kota'yàt'aà-l̄a Jesús xi t̄j̄ingui-l̄a tsibíts'ia nga kii-ne ít̄s'in. Mì t̄i kii ya chinchimako-ne. ⁶⁷ Jesús kitsò-l̄a jñà x̄it̄a-l̄a xi tejo ma-ne:

—Jñò, ¿a t̄ikoaá mejèn-nò nga onguió?

⁶⁸ Kiich̄ja Simón Pedro, kitsò:

—Na'èn, ¿yá xi onguít̄j̄ingui-lajen? J̄i-né xi t̄j̄in-lè 'én xi ts̄j̄á k̄joabinachon. ⁶⁹ Ngajen 'ya-náj̄en, t̄ikoaá mok̄jeiín-naj̄en nga j̄i-né xi Cristo, xi Ki'ndí-l̄a Nainá xi t̄j̄inakon.

⁷⁰ Jesús kitsò-l̄a:

—'An, xó k'oaá s'ín jaàjiìn-nò nga tejò ma-nò, mé-ne nga kítjáko-ná. Tanga jñò, yaá tíjnajiìn jn-goò-nò xi xítà neíí tísíxájiìn iníma-la.

⁷¹ Jesús, jè kiichja it'aà ts'e Judas, ki'ndí-la Simón Iscariote. Nga jè sìngatsja Jesús it'aà ts'e xítà kondra-la. Jè Judas, xi ya itjojiìn xítà-la Jesús xi tejò ma-ne.

7

Kó kitsò jñà 'ndse Jesús nga mìkiì kòkjeíin-la it'aà ts'e

¹ K'e nga jye k'oas'ín komà kjoa koi, Jesús yaá tsajmeè nangui Galilea. Majìn-la nga ya kojmeè naxandá Judea, koií kjoa-la nga jñà xítà judío nchihótsji nga mejèn-la sìik'en. ² Jyeé nchrobá machrañà s'eí-la xítà judío ts'e Ni'ya Xka Ijñá. ³ Jñà 'ndse Jesús kitsò-la:

—Kì tà tsja íí bijni. T'in ján Judea mé-ne jñà xítà xi kota'yàt'aà-lè xi títsajna ján kàteè-lè mé kjoa xi 'nì. ⁴ Tsà k'e mejèn-ná nga skoe-ná xítà mé kjoa xi tí'né, mochjeén-né nga kókó-lá yijo-ná. Ngaji, koni s'ín 'nì, takó-là yijo-lè ngats'ì xítà isò'nde.

⁵ Koií okitsò-la jñà 'ndse nga mìkiì kòkjeíin-la it'aà ts'e. ⁶ Jesús kitsò-la:

—Kj'eè kiì bijchó nàchrjein-na, tanga xi it'aà tsajòn ndaà tjín nítà mé nàchrjein-ne. ⁷ Jñò, mìkiì majtikeè-nò jñà xítà isò'nde, tanga 'an majtikeé-na, koií kjoa-la nga 'an benojmí kixi-la nga ch'o tjín kjoa xi s'ín. ⁸ Tanguió jñò jè s'eí, 'an mìkiì kjián. Kj'eè kiì bijchó nàchrjein-na.

⁹ K'e nga jye okitsò-la jñà xítà, Jesús yaá tsibìjna ya nangui Galilea.

K'e nga jè Jesús kii s'eí ts'e ni'ya xka

¹⁰ K'e nga jye kii s'eí jñà 'ndse Jesús, jè, tikoáá kii 'ma-né. Majìn-là nga xita skoexkon. ¹¹ Ya ñánda tíbitjo s'eí, jñà xita judío nchihótsji Jesús, kitsò-là xíkjin:

—Xita jè, ñánda tíjna.

¹² Ngats'iì xita xi ijchò s'eí, xki xi ján tsajoóya-ne it'aà ts'e Jesús. Tjín xi kitsò: “Xita ndaà-né.” Tikoá tjín xi kitsò: “Majìn, naxandá konachan-là.”

¹³ Tanga niyá xi kiichja tsejèn nga nguixkon xita xi kj'eíí, nga jñà xita sko-là xita judío, tsakjón-là.

¹⁴ K'e nga jye ijchò osen nga tíbitjo s'eí, ijchò Jesús, jahas'en ingo ítjòn, ikjoàn tsakóya-là xita. ¹⁵ Jñà xita judío, k'e nga kijtseè koni s'ín okóya, tà kjòxkón-là kitsò-là xíkjin:

—Xita jè, ¿kós'ín ma-ne nga ko tà ndaà okóya-ne nga mìtsà xojon kiskoòta'yà?

¹⁶ Jesús kitsò-là:

—Jñà 'én xi 'an okoóya, mìtsà 'én ts'an, ts'e-né jè xi kisikasén-na. ¹⁷ Tsà yá xi mejèn-là sùkitasòn koni s'ín mejèn-là Nainá, skoe-né jñà 'én xi 'an okoóya tsà it'aà ts'e Nainá nchrobá-ne, o xi tà kjohítsjeèn ts'an-ná. ¹⁸ Jngoò xita xi tà kjohítsjeèn ts'e tísíkjeén nga tíchja, tà jè xi mejèn-là nga jè jchaxkón; tanga jè xita xi koií kjoa tíhótsji nga jè kátayaxkón jè xi kisikasén, jè-né xi nguì 'én kixi tsjá, mìtsà 'én ndiso chja.

¹⁹ 'Jñò, ¿a mìtsà kixi kjoa nga kitjoé-nò kjotíxoma-là Nainá xi jè Moisés kiskii? Tanga jñò, nijngoò xi ma-là síkitasòn. ¿Mé-ne mejèn-nò nga sùk'en-ná?

²⁰ Jñà xita kitsò:

—¡Neí-là tíjìn iníma-lè! ¿Yá-né xi mejèn-la sùik'en-lè?

²¹ Jesús kiichja kitsò-la:

—Jñò, maxkón-nò jngoò kjoa xi kis'iaàn jè nàchrjein nìkjáya. ²² Kixí kjoa, jè Moisés kits-jaà-nò kjotíxoma xi kjoa ts'e circuncisión. (Tanga kjotíxoma jè, mìtsà ts'e Moisés; it'aà ts'ée xita jchínga kjiin-nò inchrobà-ne.) Tanga jñò, nas'ín nàchrjein nìkjáya bí't'aà chibaá-la xita x'in kjoa ts'e circuncisión. ²³ Jñò, nga bì't'aà chiba-la jña xita kjoa ts'e circuncisión jè nàchrjein nìkjáya nga majìn-nò nìjchaànguio kjotíxoma xi kitsjaà-nò Moisés, ¿mé-ne majti-nò nga 'an jngoò k'a ndaà sindaà-na xita jè nàchrjein nìkjáya? ²⁴ Kì k'oaá s'ín jchósòn-là koni s'ín tsejèn-nò. K'oaá s'ín jchósòn-là koni s'ín tjin xi nguì kjoa kixi.

Kós'ín bénojmí Jesús ñánda j'ì-ne

²⁵ Tjín i'nga xita xi Jerusalén ts'e xi kitsò:

—¿A mìtsà jè xita jè xi ótsji jña xita judío nga mejèn-la sùik'en? ²⁶ Chítsejèn-là, tíchjajìn osen-la jña xita naxandá, niyá xi kó tsò-la. ¿A jyeé kòkjeín-la jña xitaxá nga kixi kjoa nga jè xi Cristo [xi xó Nainá kisìkasén-ne]? ²⁷ Tanga jña, 'ya-ná ñánda j'ì-ne xita jè, k'e nga kjoí Cristo niyá xi skoe ñánda kjoí-ne.

²⁸ Jesús nga tíhokóya ya nditsin ingo ítjòn, kii'nchré koni s'ín kitsò jña xita. K'ée 'ñó kiichja kitsò:

—Jñò, yaxkoón-ná; tíjìn-nò ñánda j'i-na. Tanga mìtsà tà kjotsja ts'an nga j'iaa. Jè xi kisìkasén-na, jè-né xi nguì kixi kjoa nga Nainá. Jñò, mìkii

yaxkon. ²⁹ Tanga 'an, bexkon-ná. It'aà ts'eé inchròbà-na nga jè sobà kisikasén-na.

³⁰ Tijè-ne hora jñà xita mejèn-la nga tsobà'ño Jesús tanga nijngòò xi kitsò ikon nga kitsobà'ño, koi-né nga k'èè kì bijchó nachrjein-la nga kiyá.

³¹ 'Ñó kjin xita kòkjeín-la koni kitsò Jesús. Kitsò-la xikjín:

—K'e nga kjoí Cristo, ¿a isa kjin kjojkón ndaà xi s'jin, koni jè xita jè? Kixí-là kjoa, jè-la xi Cristo.

Kó kitsò Jesús k'e nga jñà xita fariseo mejèn-la kitsobà'ño

³² Jñà xita fariseo kíl'nchré koni s'ín nchijoó jñà xita it'aà ts'e Jesús. Xita sko-la no'miì kò xita fariseo kisikasén xita xi síkinda ingò nga mejèn-la tsobà'ño Jesús. ³³ Jesús kitsò-la:

—'An, tà chibaá nachrjein kótijnako-nò, ikjoàn kjín injngòò k'a-na ñánda tijná xi kisikasén-na. ³⁴ Jñò, kinchátsji-ná tanga mìkiì sakò-nò nga mìkiì koma konguío ya ñánda kótijna.

³⁵ Jñà xita judío, tsibíts'ia nga kiskònangui-la xikjín kitsò:

—Xita jè, ¿ñánda kjoí? ¿Mé-ne nga mìkiì koma sakò-ná? ¿A yaá kjiko xita judío xinguiáá xi xìn i'nde títsajna nga jñà xi taxki xita kòkòya-la? ³⁶ ¿Kó tsòya-ne 'én xi bénojmi nga tsò: “Jñò, kinchátsji-ná tanga mìkiì sakò-nò nga mìkiì koma konguío ya ñánda kótijna”?

Jngòò xajngá nandá xi tijnakon

³⁷ Jè nachrjein xi fehet'aà-ne s'eí, Jesús tsasíjna kixi, 'ño kichja, kitsò:

—Tsà yá xi xíndá-là kàtjanchrobákon-na, kàt'iì nandá. ³⁸ Koni s'ín tíchjǎ Xojon-là Nainá nga tsò: Jè xi mokjeiín-là it'aà ts'an sijnajiin inima-là koni jngòò xajngá nandá xi mìkìì xiya xi síkíjnakon xita.

³⁹ K'e nga okitsò Jesús, it'aà ts'eé Inima Tsjeè-là Nainá kùichjǎ nga iskan tjoé-là jǎà xita xi kòkjeiín-là it'aà ts'e. Nachrjein jè, Inima Tsjeè-là Nainá kj'eè kii bitjojen nga kj'eè kii fi-ne ngajmii Jesús nga jcha-là kjoajeya-là.

Mé-ne kjòjòya-ne jǎà xita it'aà ts'e Jesús

⁴⁰ Jǎà xita, k'e nga kii'nchré 'én koi, tjín i'nga xi kitsò:

—Kixíí kjoǎ xita jè, jè-né xi tjínè-là nga kjoíí nga kichjǎ ngajo-là Nainá.

⁴¹ Jǎà xita xi i'nga kitsò:

—Jè-né xi Cristo [xi xó kisikasén-ne Nainá].

Tìkooá tjín i'nga xi kitsò:

—Majìn-la nga jè Cristo, mìtsà nangui Galilea kjoíí-ne. ⁴² Xojon-là Nainá k'oaá s'ín tíchjǎ nga jè Cristo, yaá kjinchrobàt'aà-ne tje-là David, ya naxandá Belén, i'nde-là David.

⁴³ K'oaá s'ín komà-ne nga kjòjòya jǎà xita xi kjoǎ ts'e Jesús. ⁴⁴ Tjín i'nga xita xi mejèn-là kitsobà'ńó nga kjikò ndayá, tanga nijngoò xi kitsò ikon nga kitsobà'ńó.

Kjoǎ xi tsohótiya-ne xita itjòn-la no'mii

⁴⁵ Jǎà xita xi síkindǎ ingo, inchrobà-ne ńánda títsajna xita fariseo kò xita sko-là no'mii, kitjánangui-là, ki'mi-là:

—¿Mé-ne mìkìì kànchrobáko-nò?

⁴⁶ Jǎà xita xi síkindǎ ingo kitsò:

—Ni saá jngoò x̄ita xi k'oas'ín ch̄ja koni s'ín ch̄ja x̄ita jè.

⁴⁷ Jñà x̄ita fariseo, kitsò:

—Jñò, ¿a t̄ikoáá kachonach̄án-nò? ⁴⁸ ¿A k'oaá t̄is'ín mokjeiín-là x̄itaxá ítjòn tsaján ko x̄ita xin-guiaá fariseo? ⁴⁹ Tanga jñà x̄ita xi tíchonach̄an-là nga mìkì t̄ijìin-là kjotíxoma-là Moisés, t̄jínè-là nga kjo'in s'e-là.

⁵⁰ Nicodemo, jè xi x̄ita fariseo, xi jñò j'ìikon jngoò k'a Jesús, kitsò-là:

⁵¹ —Kjotíxoma tsaján, mìkì tsjá'nde nga kjo'in k'oi-là x̄ita, k'e nga t̄ikj'eè kii ndaà 'ya-là mé kjoa xi t̄jín-là.

⁵² Jñà x̄ita fariseo, kitsò-là Nicodemo:

—¿A t̄ikoáá yaá nangui-lè Galilea? Chíta'yì Xojon-là Nainá mé-ne nga jch̄a-ne ni sà jngoò x̄ita xi ch̄ja ngajo-là Nainá f'ì-ne Galilea.

Chjoón xi kjoa chijngui kis'ìn

⁵³ Tà k'oas'ín kitsjòya-ne x̄ita, x̄kì xi ján kii-ne ni'ya-là nga jngoò ìjngoò.

8

¹ Tanga Jesús, ján kii ya nindoò Yá Olivo. ² Nga komà nchijòn tajñòyaá j'ì-ne ya ìngo ítjòn. Ngats'ìi x̄ita j'ìi t̄jìngui-là Jesús ñánda t̄jna. K'eé tsibìjna nga tsakóya-là jñà x̄ita. ³ Jñà x̄ita xi okóya kjotíxoma-là Nainá xi kiskii Moisés ko x̄ita fariseo ijchòko jngoò chjoón xi ki'yat'in-là nga kjoa chijngui t̄is'ín. Tsasìjna osen ñánda t̄tsajna ngats'ìi x̄ita; ⁴ Jñà x̄ita koi kitsò-là Jesús:

—Maestro, chjoón jè, ndaà kà'yat'in-là nga kjoa chijngui t̄is'ín. ⁵ Jè kjotíxoma-là Moisés, k'oaá s'ín

tíchja nga jña íchjín xi k'oa tjín kjoa xi ótsji ndajoó kiyá-ne. Ngaji, ¿kó si?

⁶ Jña xita koi, koií k'oas'ín kitsò-la Jesús nga mejèn-la skót'aà, mé-ne koma kohòngui-ne it'aà ts'e xitaxá. Tanga Jesús, tsasiñiat'aà nangui nga kiskijno-ne ko jnótsja it'aà nangui. ⁷ Xita koi nga sii nchis'ín nga kjònangui, Jesús tsasíjna kixi kitsò-la:

—Jñò, tsà tjín i'nga xita xinguioo xi tsjìn-la jé, jè kàtínè ítjòn ndajo chjoón jè.

⁸ Jesús ijngoò k'a tsasiñia nga kiskijno isa it'aà nangui. ⁹ Jña xita koi, k'e nga kii'nchré koni s'ín kitsò Jesús, tà íjngó íjngó kii-ne, nga kijtseè nga mìkii ndaà tjín kjohítsjeèn xi kii'chja, tsibíts'ia-ne xi xita jchínga, ikjoàn kii-ne ixti. Tà jè tajngoò Jesús ko chjoón tsibitsajna. ¹⁰ Jesús tsasíjna kixi-ne, kijtseè nga mì tì yá xita tjín-ne. Tà jè tajngoò chjoón síjna. K'ée kitsò-la:

—¿Ñánda títsajna xita xi óngui-lè? ¿A nijngoò xi kòhónè-lè kjo'in?

¹¹ Jè chjoón kitsò:

—Na'èn, nijá-jèn.

Jesús kitsò-la:

—Tikoaá 'an, mìkii kìnè-lè kjo'in. T'in-ne ni'ya-lè; kì tì jé binchaàtsji-ne.

Ni'ín xi tsjá kjoabinachon xi síhiseèn-la xita isò'nde

¹² Jesús, ijngoò k'a kii'chjajjìn-la jña xita, kitsò-la:

—'An-ná ni'ín xi síhiseèn-la isò'nde. Jè xi 'an fit'aà-na s'ée-la ni'ín xi tsjá kjoabinachon. Mì tì kii ya kojmejjìn-ne kjoajñò.

¹³ Jña xita fariseo kitsò:

—Ti jíì tì'biù-ne 'én it'aà tsiji. 'Én xi nokjoi, nímé chjí-la.

¹⁴ Jesús kiichja kitsò-la:

—'Én xi chjà, chjí-la-né, nas'ín tì'an tsjaà-na 'én xi it'aà ts'an. Nga be-ná ñánda j'i-na kò ñánda tífia. Tanga jñò mìkiì 'yaà ñánda j'i-na kò ñánda tífia. ¹⁵ Jñò, tà kjohítsjeèn ts'e xitaá nìkjeèn k'e nga jé bìnè-ná. Tanga 'an nijngoò xita bìnè-la jé. ¹⁶ Tanga 'an, tsà yá xita xi konè-la jé, kjoakixií xi s'iaàn. Nga mìtsà tajngoò bìndaàjiaàn, koó Na'èn-na xi kisikasén-na bíndaàjiin-ko-na. ¹⁷ Kjotíxoma tsajòn k'oas'ín tíchja nga tsò: K'e nga tsà jò ma-ne xita xi tsjá 'én, tsà ngásòn tsò ingajò, kixií kjoa, chjí-la né. ¹⁸ Tì'aán-na xi tsjaà 'én it'aà ts'an. Kò tikoáá jè Na'èn-na xi kisikasén-na tsjá 'én it'aà ts'an.

¹⁹ Jñà xita fariseo, kiskònangui-la kitsò-la:

—¿Ñánda tíjna Na'èn-lè?

Kiichja Jesús, kitsò-la:

—Jñò, 'an, mìkiì yaxkon-ná, nì jè Na'èn-na mìkiì yaxkon. 'An, tsà yaxkon-ná tikoáá jchaxkon-nò Na'èn-na.

²⁰ K'e nga tsakóya jñà 'én koi Jesús, yaá tíjna ya ingo ítjòn ya chrañàt'aà-la i'nde ñánda maxkón ton kjotjò. Nijngoò xita xi kitsò ikon nga kitsobà'ñó Jesús nga k'j'è kii bijchó nachrjein-la nga kijá.

Mé-ne jñà xita mìkiì koma kjoì-ne ya ñánda tífi Jesús

²¹ Jesús ijngoò k'a kitsò-la:

—'An, tífi-ná. Jñò, kìnchátsji-ná. Tanga jñò yaá kijáyñò jé-nò. Ya ñánda 'an tífia, jñò mìkiì koma konguió.

²² Jñà xita judío kitsò-la xíkjín:

—¿A t̄ijè s̄iik'en-ne yijo-la? ¿Mé-ne k'oa tsò-ne, nga tsò: Yá ñánda 'an t̄ifia, j̄ñò mìkiì koma konguió?

²³ Jesús kitsò-la:

—J̄ñò, íí it'aà nangui tsajòn, tanga 'an ján ngajmìì ts'an. J̄ñò, íí i'nde-nò isò'nde, 'an, mìtsà isò'nde i'nde-na. ²⁴ Koií k'oas'ín kixan-nò nga yá kiyájñòò jé-nò nga mìkiì mokjeiín-nò nga 'an-ná (xi Cristo). Koií kjoa-la nga kiyájñòò jé-nò.

²⁵ X̄it̄a judío, kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿Yá-ne ngaji?

Jesús kiichja, kitsò-la:

—Jyeé okixan-nò nga s̄a ítjòn yá-ná 'an. ²⁶ It'aà tsajòn, kjín kjoa t̄jín is̄a xi 'an kènoj̄mí-nò, k̄o xi 'an k̄indaaj̄iìn-k̄o-nò. Jè xi kisìkasén-na nguì 'én kixiì xi chja. Koni s'ín ki'nchrè-la, k'oaá t̄jín 'én xi 'an chjaj̄iìn-la j̄ñà x̄it̄a isò'nde.

²⁷ Tanga j̄ñà x̄it̄a judío mìkiì kjòch̄iya-la tsà it'aà ts'e Na'èn-ná xi Nainá tíchja Jesús. ²⁸ Jesús kitsò-la:

—J̄ñò, k'e nga chjímìì'nga-ná 'an xi Ki'ndí-la X̄it̄a xan-la yijo-na, k'eé koch̄iya-nò nga 'an-ná [xi Cristo]. Nímé kjoa xi s'iaàn xi t̄a kjoh̄ítsjeèn ts'an. K'oas'ín chjà koni s'ín tsakóya-na xi Na'èn ma. ²⁹ Jè xi kisìkasén-na íí t̄jínak̄o-na. Mikiì síkij̄na tajngòò-na Na'èn-na. Koií kjoa-la nga kjit'aà n̄achr̄jein s̄ikitasoàn koni s'ín sasén-la jè.

³⁰ Jesús, k'e nga kiichja 'én koi, kjìn jchán x̄it̄a kòkjeiín-la it'aà ts'e.

Jè kjoa kixi síkítsaj̄nandeíi-ná xi kjoa ts'e jé-ná

³¹ Jesús kitsò-la j̄ñà x̄it̄a judío xi kòkjeiín-la it'aà ts'e:

—Tsà kixi s̄ikitasòn 'én-na xi okoòya-nò, j̄ñò-nò xi nguì kixi kjoa nga 'an kota'yàt'aà-na.

³² Jchaxkoòn xi kjoa kixi, koa jè kjoa kixi sikkítsajnandeíi-nò.

³³ Kiichja xita judío, kitsò:

—Ngajen, xita tje-la Abraham-nájen. Ni saá jngoò xita xi kj'eíi síkítsajna'ño-najen. Ngaji, ¿mé-ne k'oa si-ne nga kitsajnandeíi-najen?

³⁴ Jesús kitsò-la:

—Nguì kjoa kixíi xi xan-nò, ngats'iì xita xi jé ótsji, yaá títsajna'ño it'aà ts'e jé-la, k'oaá ngaya-la koni jngoò xita chí'nda xi tíjna'ño-la nei-la. ³⁵ Jngoò xita xi chí'nda tíjna, mìkìi tíj'nde-la nga ya kíjna kjit'aà ya ni'ya ñánda síxá. Tanga jngoò xi kí'ndí ma, tíj'ndeé-la nga kjit'aà nachrjein ya kíjna ya ni'ya-la na'èn-la. ³⁶ K'oaá ma-ne, tsà jè Kí'ndí-la Nainá sikkíjnandeíi-nò, nguì kixíi kjoa nga jño, kitsajnandeíi-nó. ³⁷ 'An, be-ná nga tje-la Abraham-nò; tanga jño mejèn-nò nga sik'en-ná, koi-né nga mìkìi mokjeiín-nò 'én-na xi chjà. ³⁸ 'An, k'oaá s'ín chjà koni s'ín tíjn xi kijtseè k'e nga tisa tíjnakoaa Na'èn-na. Jño, k'oaá tis'ín 'nè koni s'ín kina'yà-là na'èn-nò.

Yá-né xi na'èn-la ma xita xi chjako Jesús

³⁹ Jña xita judío kitsò:

—Jè tje-najen, yaá inchrobàt'aà-ne ts'e Abraham. Jè na'èn-jchá kjiin-najen.

Jesús kiichja kitsò-la:

—Tsà kixi kjoa nga ixti-la Abraham 'mì-nò, k'oaá s'ín s'een koni s'ín kis'iin Abraham. ⁴⁰ 'An, nas'ín jye k'oas'ín tsibenojmí kixi-nò, nga Nainá kitsjaà-na 'én xi chjà, jño mejèn-nò nga sik'en-ná. Abraham mì k'oaá kis'iin. ⁴¹ Jño, k'oas'ín 'nè koni s'ín na'èn-nò.

Jñà x̣ita judío kitsò:

—Ngajen, mìtsà kjoa chijngui kits'ìn-jìn-jen. Tajngoò jè Na'èn-najen, jè Nainá.

⁴² Jesús kiichja, kitsò-la:

—Tsà kixi kjoa nga jè na'èn-nò Nainá, 'an tjòchaá-la s'en-ná nga it'aà ts'e Nainá inchrobà-na; mìtsà tà kjotsja ts'an nga j'iaa; Nainá kisikasén-na. ⁴³ ¿Mé-ne mìkiì machiya-nò 'én-na xi chjàko-nò? Koií-né nga mìkiì ma-nò na'yañijon. ⁴⁴ Na'èn-nò, jè x̣ita neí, jè nokjoà-nò. K'oaá s'ín 'nè koni s'ín mejèn-la na'èn-nò. Jè xi ma-la sík'en x̣ita kóni nga tisa tàts'en-la kjoa. Mìtsà kjoa kixi s'ín nga tsjìn-la kjoa kixi. K'e nga chja 'én ndiso, k'oaá tsò koni s'ín tjín inima-la nga nguì x̣ita ndiso-né. Jè na'èn-la ts'e 'én ndiso. ⁴⁵ Tanga 'an, 'én kixi benojmí-nò; koií kjoa-la jñò, mìkiì mokjeiín-nò. ⁴⁶ ¿Yá x̣ita xinguiò xi koma-la kòkò mé jé xi tjín-na? K'e nga chjàko-nò, nguì 'én kixi chja, kò ¿mé-ne mìkiì mokjeiín-nò? ⁴⁷ Jè xi x̣ita-la Nainá, 'én-la Nainá 'nchré. Tanga jñò, nga mìkiì na'yà, koií-né nga mìtsà x̣ita-la Nainá 'mì-nò.

Jñà kjoa xi tsohótiya-ne Jesús kò x̣ita judío

⁴⁸ Jñà x̣ita judío kiichja, kitsò-la Jesús:

—Ngajen, koií kjoa-la k'oas'ín 'mì-lèjen: ji, x̣ita Samaria-né, inima ch'o-la neí tíjìn inima-lè.

⁴⁹ Kiichja Jesús kitsò-la:

—'An, mìtsà inima ch'o-la neí tíjìn inima-na. Jè kjoa xi tìs'iaàn, jè-né nga bexkoán Na'èn-na. Tanga jñò mìkiì yaxkón-ná. Tà saá nachrjengui-ná. ⁵⁰ Mìtsà jè kjoa tìhotsjià nga jeya siikíjna yijo-na. Tíjna jngoò xi tìkosòn-la, jè-né xi jeya síkíjna-na.

51 Ngui 'én kixi xi chjàkò-nò, jè xi síkitasòn 'én-na koni s'ín xan-nò, mìkìl kiyá nità kjé-ne.

52 Xità judío kiichja, kitsò:

—I'ndeì jyeé 'ya-jen nga inima ch'o-la neì tíjìn inima-lè. Abraham kò ngats'ìi xità xi kiichja ngajo-la Nainá kjòtseé, k'en-né. Tanga jì si-né: “Jè xi síkitasòn 'én-na koni s'ín xan-nò, mìkìl kiyá.”

53 Ngaji, ¿a isa tíjna ítjoin a mì k'oa-ne koni jè Na'èn-najen Abraham? K'en-né. Kò ngats'ìi xità xi kiichjaya ngajo-la Nainá tìkoaá k'en-né. ¿Yá-ne jì nga tíjì tinachrjeè jeya-ne yijo-lè?

54 Kiichja Jesús kitsò-la:

—Tsà tì'an jeya síkìjna-na yijo-na, nìmé chjí-la. Jè xi jeya síkìjna-na, jè Na'èn-na xi Nainá 'mì-là. 55 Jñò mìkìl yaxkon Nainá, tanga 'an beèxkon-ná. Tsà xán-nò mìkìl bexkon, xità ndiso koma koni jñò nga xità ndiso-nò. 'An, bexkon-ná koa síkitasòn-ná 'én-la. 56 Xità jchínga-nò Abraham, tsjaá komà-la nga mejèn-la skoèxkon nàchrjein-na nga j'iaa. K'e nga kijtseè nàchrjein-na isa 'ñó ndaá kjòtsja-la.

57 Jñà xità judío kitsò-la:

—Skanda kj'eè tíjìn-lè icháte nó. ¿Kós'ín komà-ne nga kiyaxkoin Abraham?

58 Jesús kiichja kitsò-la:

—Nguì kixi kjoa xi xan-nò, 'An-ná xi isa kjòtseé tíjnaa koni jè Abraham.

59 Jñà xità judío, kiskoé ndajo nga mejèn-la kosèn-la Jesús. Tanga Jesús tsibìjna'ma, itjo-ne ndìtsin ingo, jahajìin osen-la xità, ìkjoàn kii.

9

K'e nga jè Jesús kisindaà jngoò-ne x̄ita xi mìkiì tsejèn-la

¹ Jesús k'e nga tífi ya ndiyá, kijtseè jngoò x̄ita xi mìkiì tsejèn-la xi xó k'oas'ín kits'iìn-ne. ² X̄ita xi kota'yàt'aà-la Jesús kiskònangui-la kitsò-la:

—Maestro, x̄ita jè, ¿mé-ne k'oas'ín kits'iìn-ne? ¿Yá xi tsohótsji jé? ¿A jñà x̄ita jchínga-la, o xi jè x̄ita xi mìkiì tsejèn-la?

³ Kiìchja Jesús kitsò-la:

—Mìtsà jè x̄ita xi mìkiì tsejèn-la tjín-la jé, n̄i mìtsà jñà x̄ita jchínga-la tsohótsji jé. Koií-né nga it'aà ts'e x̄ita koi jcha-la kjojkón-ndaà-la Nainá.

⁴ Mochjeén-né nga siikitasoàn kjojkón-ndaà-la jè xi kisikasén-na nga nachrjein isa. Kijchò nachrjein k'e nga kojñò; n̄i t̄i jngoò-ne xi koma s̄ixá. ⁵ K'e tákó i t̄ijn̄aa isa isò'nde, 'an-ná ni'ín xi sihiseèn-la x̄ita isò'nde.

⁶ K'e nga jye okitsò, tsibíchrá it'aà nangui. Jè ndánachrá-la tsibíndaà-ne ndási, ikjoàn kisiikaàjno xkon jè x̄ita xi mìkiì tsejèn-la. ⁷ Ikjoàn kitsò-la:

—T'in, kaníkjoìn ya chrjó nandá Siloé (jè 'én xi tsòya-ne, jè xi kinikasén).

Jè x̄ita xi mìkiì tsejèn-la kii kaníkjoan, k'e nga inchrobà-ne jye tsejèn-la. ⁸ Jñà x̄ita indiì ni'ya-la jè x̄ita xi mìkiì tsejèn-la, kò jñà x̄ita xi jye kjòtseé beèxkon nga tòn síjé kjòtjò, kitsò-la xikjín:

—¿A mìtsà jè x̄ita jè xi bìjna nga síjé kjòtjò tòn?

⁹ Tjín i'nga x̄ita xi tsò:

—Jè-né.

Koa jñà x̄ita xi i'nga kitsò:

—Kjomeè k'oaá kji, tanga mìtsà jè.

K'eé kiìchja x̄ita xi mìkì tsejèn-là nga sa ítjòn, kitsò:

—'An-ná.

¹⁰ Jñà x̄ita kiskònangui-là kitsò-là:

—¿Kós'ín komà nga kitáx'a-ne xkoiìn?

¹¹ X̄ita jè kitsò:

—Jè x̄ita xi 'mì Jesús, kisindaà ndási, kiskaàjno xkoaàn, ìkjoàn kitsò-nà: “T'in, kaníkjoìn ya chrjó nandá Siloé.” 'An, kiaà, k'e nga jye tsaníkjoaàn, komà kotsejèn-na.

¹² Jñà x̄ita koi kiskònangui-là kitsò-là:

—X̄ita jè, ¿ñánda tǐjna?

Jè x̄ita xi jye kjòndaà-ne, kitsò:

—Mìkì be ñánda tǐjna.

K'e nga jñà x̄ita fariseo kisijtsò jè x̄ita xi mìkì tsejèn-là xi jye kjòndaà-ne

¹³ Jè x̄ita xi mìkì tsejèn-là nga jye kjòndaà-ne kiiko ñánda títsajna x̄ita fariseo, ¹⁴ koií kjoa-là nga nàchrjein ñikjáya-né k'e nga tsibíndaà ndási Jesús nga kiskaàjno xkòn jè x̄ita xi mìkì tsejèn-là mé-ne koma kitáx'a-ne xkòn. ¹⁵ Jñà x̄ita fariseo ìjngò k'a kiskònangui-là jè x̄ita xi mìkì tsejèn-là xi jye kjòndaà-ne, kitsò-là:

—¿Kós'ín komà nga kitáx'a-ne xkoiìn?

X̄ita jè kitsò:

—Ndásií kiskaàjno xkoaàn; ìkjoàn tsaníkjoàn; ì'ndeì jyeé tsejèn-nà.

¹⁶ Tjín i'nga x̄ita fariseo xi kitsò:

—X̄ita jè, mì-la tsà Nainá kisikasén nga mìkì beèxkón nàchrjein ñikjáya.

Tìkoa tǐn i'nga xi kitsò:

—¿Kós'ín ma-ne nga ma-là s'ín kjo_xkón xi ndaà tjin tsà xita jé-né?

Ikjoàn kjòjòya xi tijñà-ne xita fariseo; mìkiì kjòngàsòn kjòhítsjeèn-là. ¹⁷ Ìjngòò k'a kitjànangui-là jè xita xi mìkiì tsejèn-là xi jye kjòndaà-ne, kitsò-là:

—Ngaji, ¿kó si, yá xita-ne xi kiskíx'a-ne xkoììn?

Xita jè kitsò:

—Jngòò xita xi chja ngajo-là Nainá.

¹⁸ Tanga jñà xita judío, mìkiì kòkjeíìn-là tsà kixi kjoa nga jè xita xi mìkiì tsejèn-là nga k'oas'ín kits'iìn koa i'ndeì jyeé tsejèn-là. K'eé kiichja-là jñà xita jchínga-là, ¹⁹ kiskònangui-là kitsò-là:

—Jè xita jè, ¿a ki'ndí-nò ma? ¿A kixi kjoa nga mìkiì tsejèn-là k'e nga sa kits'iìn? ¿Kó ma-ne nga tsejèn-là i'ndeì?

²⁰ Jñà xita jchínga-là kitsò:

—'Ya-nájen nga ki'ndí-najen ma. Kixi kjoa nga mìkiì tsejèn-là k'e nga sa kits'iìn. ²¹ Tanga mìkiì 'ya-jen mé-ne nga ma tsejèn-là i'ndeì, tikoaa mìkiì 'ya-jen yá-né xi kiskíx'a-ne xkon. Jè sobà chjinangui-là, jè kàtènojímí-nò, nga jyeé xita jchínga.

²² Jñà xita jchínga-là koií k'oas'ín kitsò-ne nga jñà tsakjón-là xita judío. Jñà xita judío jyeé k'oas'ín tsajoóya-ne nga jngòò k'aá kitjokajìn ya ni'ya jngò sinagoga, tsà yá xita xi kitsò nga jè Jesús jè xi Cristo [xi xó kisikasén-ne Nainá]. ²³ Koií k'oa tis'ín kitsò-ne jñà xita jchínga-là, nga kitsò: “Jè sobà chjinangui-là, nga jyeé xita jchínga-né.”

²⁴ Jñà xita judío ìjngòò k'a kiichja-là jè xita xi mìkiì tsejèn-là, kitsò-là:

—Tènoj_{mí} kixi-nájen nga nguixkon Nainá. Ngajen 'ya-nájen nga jè xita jè, xita jé-né.

²⁵ Jè xita xi mìkiì tsejèn-la xi jye kjòndaà-ne kiichja, kitsò:

—'An, mìkiì be tsà xita jé-né. Tà jè xi be, k'e nga sa kits'ian mìkiì tsejèn-na, tanga i'ndeji jyeé tsejèn-na.

²⁶ Ijngoò k'a kitsò-la:

—¿Mé xi kisikò-lè? ¿Kó s'ín kisikò-lè nga kitáx'a-ne xkoìn?

²⁷ Jè xita xi mìkiì tsejèn-la kitsò:

—Jyeé koa kàxan-nò, tanga jñò mìkiì na'ya. ¿Mé-ne mejèn-nò nga ijngoò k'a k'oa xán-nò? ¿A tikoá mejèn-nò nga xita-la koma nga ya chíta'yàt'aà-là?

²⁸ Jñà xita judío k'e nga k'oa ki'mi-la, kòjti-la, kiichjaino-la jè xita xi mìkiì tsejèn-la, kitsò-la:

—Ji-né xita xi ya chíta'yàt'aà-la. Tanga ngajen yaá chíta'yàt'aà-lajen Moisés. ²⁹ 'Ya-nájen nga jè sobà Nainá kiichjako Moisés. Tanga jè xita jè mìkiì 'ya-jen ñánda j'ì-ne.

³⁰ Jè xita xi mìkiì tsejèn-la kitsò:

—Kjoa jè, tà maxkón-ná nga jñò, mìkiì 'ya ñánda j'ì-ne xita jè, tanga 'an be-ná nga jè kiskíx'a-ne xkoaàn. ³¹ 'Yaà-ná jñà xita xi tjin-la jé, mìkiì 'nchré-la Nainá. Tanga jñà xita xi tsakjón-keè Nainá tikoá síkitasòn koni s'ín mejèn-la, jñà-né xi 'nchré-la. ³² Kóni nga tisa kjòtseé, ni saá jngoò xita na'ya-la xi ma-la kix'a-ne xkon jngoò xita xi mìkiì tsejèn-la k'e nga k'oas'ín kits'ìn. ³³ Xita jè, tsà mìtsà Nainá kisikasén, nimé xi koma-la nga k'oas'ín s'ìn.

³⁴ Jñà xita judío kitsò-la jè xita xi mìkiì tsejèn-la:

—Ngaji xi taxki 'ñó tse jé tjín-lè, ¿a jii mejèn-lè kókóya-najen?

Ikjoàn tsachrje ni'ya ingo sinagoga.

Xita xi mikiì tsejèn-la kjoa ts'e inima-la

³⁵ Jesús kii'nchré nga jè xita jè kinachrjekàjìn ya ni'ya ingo sinagoga. K'e nga kisatiikjoò ìjngòò k'a, kiskònangui-la kitsò-la:

—Ji, ¿a mokjeiín-lè it'aà ts'e xi Ki'ndí-la Xita tsò-la yijo-la?

³⁶ Xita jè kitsò:

—Na'èn, koatìn-ná yá-né, mé-ne nga kòkjeiín-na it'aà ts'e.

³⁷ Jesús kitsò-la:

—Jyeé ki'yi, 'an-ná xi tìchjàko-lè.

³⁸ Xita jè tsasìjna xkó'nchit'aà-la Jesús nga kijt-seèxkón, kitsò-la:

—Na'èn mokjeiín-na it'aà tsiji.

³⁹ Ikjoàn kitsò Jesús:

—'An, koií xá j'i-na i isò'nde; nga 'an skosòn-la mé-ne jña xita xi mikiì tsejèn-la kòtsejèn ìjngòò k'a-la, koa jña xi tsejèn-la mikiì kòtsejèn-la.

⁴⁰ Tjín i'nga xita fariseo xi ya títsajnakò Jesús, k'e nga kii'nchré 'én koi, kiskònangui-la kitsò-la:

—Ngajen, ¿a tìkoaá mikiì tsejèn-najen?

⁴¹ Jesús kiìchja kitsò-la:

—Jñò, tsà mikiì tsejèn-nò, tsjìn-nò jé. Tanga bixón-nò: “Tsejèn-najen”, k'oaá ma-ne nga ya tjínè-nò jé-nò.

10

Paxtò kò ndí orrè-la

¹ 'Nguì kjoa kixíí xi xan-nò, jè xita xi mìtsà ya fahas'en-ne xotjoa-la ínchíba-la orrè, xi xìn fahas'en-kjá-ne, xita chijé-né, jè xita xi fiko chijé cho. ² Tanga jè xi ya fahas'en-ne xotjoa-la ínchíba, jè-né xi paxtò, xi síkinda orrè. ³ Jè xi síkinda xotjoa-la ínchíba, jé kix'a-la. Jè xi paxtò, chja 'ín-la nga jngoò ìjngoò orrè, kò jña orrè 'nchréjta-la nei-la. Ikjoàn ochrje ínchíba-la. ⁴ K'e nga jye bitjo yije ínchíba-la jña orrè, jè paxtò fiko nga 'nchréjtaá-la nga jè nei-la. ⁵ Tanga jngoò xita xi k'ejíí, mìkiì kijtjingui-la nga mìkiì beèxkon. Ta saá ta kongaá-la nga mìkiì 'nchré jta-la xita xi k'ejíí.

⁶ Jesús k'oaá tsò kjoa xi mangásòn xi tsibénøjmí-la. Tanga jña xita koi mìkiì kjòchija-la kó tsòya-ne.

Mé xi s'ín jè paxtò xi ndaà síkinda orrè

⁷ Jesús, ìjngoò k'a kitsò-la:

—Xi nguì okixi k'oaá xán-nò. 'An-ná xotjoa-la ínchíba nándá fahas'en-ne jña orrè. ⁸ Ngats'ìí jña xi j'ìí ítjòn-na, sa xita chijé-né, jña xi fiko chijé cho. Jña orrè mìkiì kiì 'nchréñijon-la. ⁹ 'An-ná xi xotjoa; jè xi it'aà ts'an kjoahas'en, kitjokàjín kjo'in kjoa ts'e jé-la. K'oas'ín गया-la koni s'ín orrè nga fahas'en ínchíba-la kò bitjo kò sakó-la ijña xi kjèn.

¹⁰ Jè xita chijé tà f'ìí síchijé-né, f'ìí sík'en-né, f'ìí síkjesòn-ne. Tanga 'an, koií xá j'ì-na nga kàtas'e-nò kjoabinachon nita kjé-ne, nga nímé chijat'aà-nò nga nguì ndaà kàtas'e-nò. ¹¹ 'An-ná xi paxtò xi ndaà ko'ndà orrè. Jè paxtò xi ndaà ko'ndà orrè, jè xi tjìjngoò ikon nga kiyátjì jña orrè. ¹² Jè xita xi tà ch'ìnda tíjna nga ko'ndà orrè, k'e nga beè nga nchrobá chraña tsején, síkítsajna jña orrè, ikjoàn

onga. Koií k'oas'ín-ne nga mìtsà jè paxtò xi ko'ndà, tikoà mìtsà jè nei-la orrè. Ikjoàn matsja-la jè tsején nga tsobà'nó jñà orrè, xkí xi ján sítsjòya jñà orrè xi i'nga. ¹³ Jè xitá xi chí'nda tíjna tà onga-né; koií k'oas'ín-ne nga nímé kindá-la. Tà jè síkindá chíj-la mìtsà jñà orrè síkindá.

¹⁴⁻¹⁵ "An-ná paxtò xi ndaà ko'ndà orrè; koni s'ín beèxkon-na Na'èn-na, tikoà 'an bexkoan Na'èn-na, k'oaá tís'ín beèxkon-ná orrè-na kó kjoàn, kò jñà orrè beèxkoòn-na nga ts'an. 'An tíjngò takoàn nga kiyátjia jñà orrè-na. ¹⁶ Tikoà tíjín-isa-na xi k'ejí orrè, jñà xi mìtsà i títsajnaya ínchibá jè. Tikoáá mochjeén-né nga kjinchrobàkon-na mé-ne nga kjí'nchréñijon-na tikoà sikitason-na. Jngò ínchibá koma-ne kò jngò koma paxtò xi skó'nda.

¹⁷ 'Koií kjoa-la nga matsjakeè-na Na'èn-na nga 'an tíjngò takoàn nga kiyá mé-ne k'e nga koma iskan kjoaáya-na. ¹⁸ Niyá xi tíj'nde-la nga siik'en-na, 'an kjotsja ts'an-ná nga tsja yijo-na. Tjí'nde-na nga tsja, tikoà tíj'nde-na nga kjoaáya-na it'aà ts'e kjoabiyaà. Jè Na'èn-na k'oa tíjín kjotíxoma xi kitsjaà-na.

¹⁹ Jñà xitá judío k'e nga kii'nchré 'én koi, ìjngò k'a kjòjòya jñà xitá. ²⁰ Kjíin ma xitá xi kitsò:

— Iníma cho-la neíj tíjìin iníma-la. Xitá ská-né. ¿Mé-ne okji-ne xitá xi na'yà-là?

²¹ Jñà xitá xi i'nga kitsò:

— 'Én koi mìtsà ts'e xitá neíj. ¿A komaá-la jè xitá neíj nga skíx'a xkon xitá xi mikiì tsejèn-la?

Mé xi komà k'e nga jñà xitá judío kisijtikeè Jesús

²² K'e nga nachrjein chon 'nchán, ján Jerusalén tíbitjo s'eí nga ijchò ìjngò nó nga kjòchikon-t'in

ingo. ²³ Jesús ya tǐjna ingo ítjòn nga tsóbangui nguitjoa xi 'mì Salomón. ²⁴ Jǐnà xǐta judío chinchá jngoò ítjandii-là Jesús, kitsò-là:

—¿Skanda mé nàchrjein chíña-lèjen? Jngoò k'a koatìn-nájèn, ¿a jǐ-né xi Cristo [xi xó kisìkasén-ne Nainá]?

²⁵ Jesús kiichja kitsò-là:

—Jyee k'oa kixan-nò, tanga jǐnò mìkiì mokjeiín-nò. Jǐnà kjoǐkón xi ít'aà ts'e Na'èn-na s'iaàn, jǐnà síkixiya ndaà kjoa xi ít'aà ts'an. ²⁶ Tanga jǐnò, mìkiì mokjeiín-nò, koií kjoa-là nga mìtsà ndí orrè ts'an xan-nò. ²⁷ Jǐnà ndí orrè-na 'nchréjtaá-na; 'an beèxkon-ná, koa fitjingui-na. ²⁸ 'Aán tsja-là kjoabinachon nǐta kjé-ne; mìkiì chija nǐta kjé-ne; tǐkoá nǐyá xi kjoaá'an-na. ²⁹ Jè Na'èn-na xi kisingsatsja-na jǐnà ndí orrè, isa tǐjna ítjòn nǐta yá-ne. Nijngoò xi koma-là kjoaá'an-na iya tsja Na'èn-na. ³⁰ 'An ko Na'èn-na tà jngoò ma-nájèn.

³¹ Jǐnà xǐta judío tsibíxkó ndajo nga mejèn-là kosèn-là Jesús. ³² Kiichja Jesús kitsò-là:

—'Nó kjǐn kjoǐkón xi ndaà tjín jye tsakoò-nò xi inchrobà-ne ít'aà ts'e Na'èn-na. ¿Jǐnò, ñá-láá ngatji-là kjoa koi, nga ndajo mejèn bínè-ná?

³³ Jǐnà xǐta judío kitsò:

—Mìtsà koií kjoa-là kjoǐkón ndaà xi tì'nì nga ndajo kínè-lèjen. Koií kjoa-là nga Nainá nokjoàjno-là nga Nainá 'mì-là yijo-lè. Jǐ, tà xǐta-né.

³⁴ Jesús kiichja kitsò-là:

—Jè Xojon-là Nainá xi jǐnò chità'yà k'oaá s'ín tíchja ñánda nga tsò Nainá: “Jǐnò, k'oaá kixan-nò, nainá 'mì-nò.” ³⁵ Xojon-là Nainá, mì yá xi koma kochrjekàngui. K'oaá s'ín tíchja nga jè Na'èn-ná,

nainá kitsò-la jñà x̄it̄a xi kitjoé-la 'én-la. ³⁶ Tsà k'oas'ín ki'mì x̄it̄a koi, ¿mé-ne bixón-nò nga Nainá chjājno-la k'e nga xan-nò: 'An-ná xi Ki'ndí-la Nainá? Nga jè Nainá kitsjaà-na xá nga kisikasén-na j̄ isò'nde. ³⁷ Kì kiì mokjeiín-nò it'aà ts'an, tsà mì k'oaá s'ín tìs'iaàn koni s'ín tís'ín Na'èn-na. ³⁸ Tanga tsà k'oa t̄jín kjoa xi tìs'iaàn nas'ín mìkiì mokjeiín-nò it'aà ts'an, kàtakjeiín-nò it'aà ts'e kjoa xi tìs'iaàn, mé-ne nga k'oas'ín jchà-nò kò kàtakjeiín-nò nga ta jngoó ma-najen Na'èn-na kò 'an.

³⁹ Jñà x̄it̄a judío mejèn-la nga kitsobà'ñó ìjngoò k'a Jesús. Tanga Jesús itjokàya tsja x̄it̄a koi, ìkjoàn kiì.

⁴⁰ K'eé kiì ìjngoò k'a ján xijngoàà xajngá nandá Jordán ya ñánda kis'iìn ítjòn bautizar x̄it̄a jè Juan; Jesús yaá tsibijna. ⁴¹ 'Ñó kjìn x̄it̄a ijchò t̄jngui-la Jesús. X̄it̄a koi, kitsò:

—Juan, n̄imé kjoxkón ndaà kis'iìn. Tanga ngats'iì 'én xi kitsò jè Juan it'aà ts'e x̄it̄a jè, nguì kjoa kixi-né.

⁴² Ya ì'nde jè, 'ñó kjìn x̄it̄a kòkjeiín-la it'aà ts'e Jesús.

11

Kó kitsò Jesús k'e nga kù'nchré nga k'en Lázaro

¹ T̄ijna xk'én jngoò x̄it̄a xi 'mì Lázaro xi ya ì'nde-la Betania, ya naxandá ts'e María kò ndichja xi 'mì Marta. ² (Jè María xi ndichja ma Lázaro, jè-né xi kisikaājno xkiì jne ndsokò Jesús. Ìkjoàn kò tsja sko kisixijno-ne ndsokò.) ³ Jñà íchjín ndichja Lázaro, kisikasén-la xá Jesús, kitsò-la:

—Na'èn, jè amigo-lè xi ndaà matsjachi kijna xk'én-né.

⁴ K'e nga kii'nchré Jesús, kitsò:

—Ch'in jè, mìkii kiyá-ne; k'oaá s'ín kochjeén nga jcha-la kjoajeya-la Nainá, mé-ne jè Ki'ndí-la tikoá jeya kίjna-ne.

⁵ Jesús 'ñó matsjakeè Marta kò ndichja kò Lázaro xi 'ndse ma. ⁶ K'e nga kii'nchré nga kijna xk'én Lázaro, nguì jò nachrjein tsibìjna Jesús, ya i'nde ñánda tíjna. ⁷ Xi jye komà, ikjoàn kitsò-la xitá xi kota'yàt'aà-la:

—Ìjngoò k'a tíkjaán ján nangui Judea.

⁸ Jñà xitá xi kota'yàt'aà-la Jesús kitsò:

—Maestro, kj'eè tsà kjìn nachrjein tjín-la k'e nga jñà xitá judío mejèn-la tsibínè-lè ndajo nga siik'en-lè. ¿A tityáá mejèn k'oín ìjngoò k'a ngá-ne?

⁹ Kìichja Jesús kitsò-la:

—Nga jngoò nachrjein, ¿a mìtsà tejò hora tjín-la? Jè xi nachrjein tsóba mìkii satíngui nga jè ni'ín xi tjín isò'nde síhiseèn-la. ¹⁰ Tanga jè xi tsóba nga nitjen, satíngui-né nga tsjìn-la ni'ín xi síhiseèn-la.

¹¹ Ikjoàn kitsò-la xitá-la:

—Jè amigo-ná Lázaro kjinafé-né, tanga 'an koií xá fi-na nga 'an sikjaá-la.

¹² Xitá xi kota'yàt'aà-la Jesús kitsò:

—Na'èn, tsà kjinafé-né, kondaá-ne.

¹³ Jesús k'e nga okitsò, jè tíchja it'aà ts'e kjoabiyaà-la Lázaro. Tanga jñà xitá xi kota'yàt'aà-la k'oaá s'ín kisikítsjeèn tsà tà tísikjáya-ne Lázaro nga kjinafé. ¹⁴ K'eé jngoò k'a tsibénojmi kixi-la kitsò-la:

—Lázaro jyeé k'en. ¹⁵ Matsja-na xi it'aà tsajòn nga jè nachrjein nga mì ya títsajnaà, mé-ne jñò kòkjeiín-nò. Nchrobá, tíkjaán chítsejèn-lá.

¹⁶ K'ée kiìchja Tomás xi tìkoà Dídimò tsò-la [l'én xi tsòya-ne Ti'ñò]; kitsò-la xíkjin:

—Jñá tìkoà tíkjaán, mé-ne ya kiyákoá Jesús.

Jesús, jè xi síkjaáya-la xita tìkoà tsjá-la kjoabinachon

¹⁷ K'e nga ijchò Jesús, kiì'nchré nga jyeé tjín-la ñijòn nachrjein nga kisihiijn Lázaro. ¹⁸ Naxandá Betania chrañat'aà kijna-la naxandá Jerusalén, tjín-la tsà jàn kilómetro. ¹⁹ Kjìn xita judío ijchòkon jè Marta kò María nga ijchò síjehikon nga 'ndse k'en. ²⁰ Jè Marta, k'e nga kiì'nchré nga Jesús tínchrobá chrañà, kiìkjaá indiaà. Jè María yaá tsibijnaya ni'ya. ²¹ Jè Marta kitsò-la Jesús:

—Na'èn, tsà i-là tijni, jè 'ndsè mì-la kiì k'en.

²² Tanga i'ndeì be-ná nita mé xi sijé-la Nainá, tsjá-lè.

²³ Jesús, kitsò-la:

—Jè 'ndsì kjoáya-la.

²⁴ Marta kitsò:

—Be-ná k'e nga kjoehet'aà nachrjein kíjnakon ijngoò k'a-ne, k'e nga kjoáya-la ngats'iì xita xi jye k'en.

²⁵ Jesús, k'ée kitsò-la:

—An-ná xi síkjaáya-la xita kò tsjaà-la kjoabinachon. Jè xi mokjeiín-la it'aà ts'an nas'in kiyá, kíjnakon ijngoò k'a-ne. ²⁶ Ngats'iì xita xi títsajnakon, jñà xi mokjeiín-la it'aà ts'an, mìtsà jngoò k'a kiyá. Ngaji, ¿kó si?, ¿a mokjeiín-lè?

²⁷ Marta kiìchja kitsò:

—Jon Na'èn, 'an, mokjeiín-na nga jì-né xi Cristo; jì-né xi Ki'ndí-là Nainá, jè xi k'oas'ín tjínè-là nga kjoíí jì isò'nde.

Jesús, mé-ne kiskindàyakeè-ne Lázaro

²⁸ Marta, k'e nga jye okitsò, kiichja'ma-là María xi ndichja ma, kitsò-là:

—Íí tjína Maestro, chja xó-lè.

²⁹ Jè María k'e nga kiì'nchré, nitoón tsasítjen, kiikon Jesús. ³⁰ Jesús, kj'eè kiì fahas'en-jiin naxandá, tákó yaá síjna ñánda ijchòkjaá indiaà Marta. ³¹ Jñà xítà judío xi títsajnakò ni'ya-là María nga nchisíjehikon, k'e nga kijtseè nga tà nìton itjo ni'ya María, kiitjingui-là. K'oaa s'ín kisíkítsjeèn tsà ya tífi kjindáya ñánda kisìhijìn Lázaro.

³² María k'e nga ijchò ñánda síjna Jesús, k'e nga kijtseè, tsasìjna xkò'nchit'aà-là, kitsò-là:

—Na'èn tsà jí-la tijni, jè 'ndsè mì-la kiì k'en.

³³ Jesús k'e nga kijtseè nga tíkjindáya María tíkoà nchikjindáya xítà judío xi tjìko, 'oón komà-là inìma-là Jesús, 'ñó kjòba-là. ³⁴ Jesús kiskònangui, kitsò:

—¿Ñánda kisìhijìn?

Kitsò jñà xítà:

—Na'èn nchroboí, chítsejèn-là.

³⁵ Jesús kiskindàya-né. ³⁶ Jñà xítà judío kitsò-là xíkjín:

—Chítsejèn-là, 'ñó matsjakeè Lázaro.

³⁷ Tjín i'nga xítà xi kitsò:

—Xítà jè komà-là kiskíx'a xkon xítà xi mìkiì tsejèn-là, ¿a mìtsà komà-là tsà mìkiì k'en Lázaro?

Kós'ín ma jaáya-là Lázaro

³⁸ Jesús ìjngoò k'a 'ñó 'on komà-la ìnìma-la. Kii kasìt'aà chraña-la jè ìtsjó-la mik'en. Jngoò nguìjo ñánda jngoò ndajò teè tíchjoàjto-la. ³⁹ Jesús kitsò:

—Chjaàxiòn jè ndajò.

Jè Marta, ndichja mik'en, kitsò-la Jesús:

—Na'èn, jyeé-la ch'o jne nga jyeé tjín-la ñjòn nachrjein nga kisihjiin.

⁴⁰ Kiichja Jesús kitsò-la:

—¿A mì jyeé k'oa kixan-lè, tsà mokjeiin-lè jcha-ne kjoajeya-la Nainá?

⁴¹ K'eé jaaxìn ndajò xi tíchjoàjto-la ìtsjó-la mik'en, Jesús kiskoòtsejèn ngajmiì, kitsò:

—Na'èn, tsjaà-lè kjondaà, ndaàha chjí-lè nga na'yà-ná. ⁴² 'An be-ná nga kjit'aá nachrjein na'yà-ná, tanga koií k'oa kaxan-lè nga kjìn ma xita xi títsajna mé-ne nga kòkjeiin-la nga ji kinikasén-ná.

⁴³ K'e nga jye okitsò, 'ñó kiichja, kitsò:

—Lázaro, nchroboí, tìtjoiì ngajò.

⁴⁴ Jè xi kijna k'en, itjo-ne ngajò. Jña ndsoko ko tsja, nikje na'ñó tjí'ñó-ne. Jè isén-la, jngoò nikje chroba tíjtéjin. Jesús k'eé kitsò-la jña xita:

—Chíjnda'ñó-nò, kàtjì-ne.

K'e nga jña xita judío tsajoóya-ne nga sùk'en Jesús (Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2)

⁴⁵ Jña xita judío xi j'ii nga tsobáhiytako María, k'e nga kijtseè koni s'ín kis'iin Jesús, kjìn ma xi kòkjeiin-la ìt'aà ts'e. ⁴⁶ Tanga tjín i'nga xita judío xi kiikon jña xita fariseo, tsibénojmi-la koni s'ín tjín kjoa xi kis'iin Jesús. ⁴⁷ Jña xita skò-la no'miì ko xita fariseo tsibíxkóya xíkjín, tsibíjna jngoò junta ts'e xita ítjòn-la xita judío, kitsò-la xíkjín:

—¿Mé xi s'eén? Xita jè ndaà jchán tís'in kjojkón xi ndaà tjín. ⁴⁸ Tsà ta k'i'nde-lá, ngats'iì xita kòkjeiín-la it'aà ts'e. Ikjoàn kjojí xita Roma, siìkits'ón-ya i'nde tsjeè-ná kò naxandá-ná.

⁴⁹ Xi tijñà-ne xita koi, jngò xi 'mì Caifás xi nò'miì ítjòn tjina jè nó jè, kiichja kitsò:

—Jñò, nìmé kjoa xi tíjìn-nò, ⁵⁰ kò mìkiì nìkìtsjeèn nga mochjeén-né nga tà jngò xita kàtiyaàtjì-la naxandá-ná mì k'oaá-ne tsà kiyá yije xita naxandá-ná.

⁵¹ Caifás k'e nga k'oa'sín kiichja mìtsà tà kjohìtsjeèn ts'e. Tanga koi-né nga nò'miì ítjòn tjina nó jè, Nainá kisìkichiya-la nga Jesús, k'oaá s'ín tjínè-la nga jè naxandá kiyátjì ngajo-la. ⁵² Mìtsà ta jè naxandá kiyátjì ngajo-la; tìkooá koiìxkóya-né ngats'iì ixti-la Nainá xi xkì xi ján naxandá nchisíjchá yijo-la, kóhokji nga tíjtsa isò'nde. ⁵³ Tijè-ne nachrjein jè tsajoóya-ne nga siìk'en Jesús.

⁵⁴ Koií kjoa-la Jesús mì tì kiì taxkì tsajmeèjìn osen-la xita judío. Yaá kiì kójna i'nde it'aà xìn ñánda nangui kixì choòn ya chrañàt'aà-la jngò naxandá xi 'mì Efraín; yaá tsibìjna kò xita xi kota'yàt'aà-la.

⁵⁵ Jyeé nchrobá machrañà s'eí Paxkò ts'e xita judío. K'e nga tìk'eè mats'ia s'eí, kjin xita kiì ján Jerusalén nga kiì sítsjeèya yijo-la koni s'ín tjín kjotíxoma-la xi xkón tjín. ⁵⁶ Xkì xi ján tsohótsji Jesús. K'e nga títsajna ya ndìtsin ingò, kitsò-la xíkjin:

—¿Kó bixón? ¿A kjojí s'eí Paxkò, o xi majìn-né?

⁵⁷ Jñà xita sko-la nò'miì kò xita fariseo, k'oaá s'ín kitsjaà okixi tsà yá xi skoexkon ñánda tjina Jesús, kàtènojmi mé-ne nga tsoba'ño-ne.

12

*Mé xi kis'iìn María it'aà ts'e Jesús
(Mateo 26:6-13; Marcos 14:3-9)*

¹ Nguì joòn nàchrjein chiya ìsa-la nga kītjo s'eí Paxko. Jesús kii ján naxandá Betania ñánda tǐjna Lázaro xi jè Jesús kisìkjaáya-la k'e nga k'en. ² Yaá kisindaà-la tsojmì Jesús xi tsakjèn nga kòjñò. Jè Marta tsibíya tsojmì xi kiskine. Ngats'iì xītā xi ya títšajnat'aà ímixa, tikoā ya tǐjna Lázaro ko Jesús. ³ María j'iikō osen litro xkii jne xi 'ñó chjí xi nguì ts'e nardo. Kisikaàjno ndsokō Jesús, ikjoàn kisixìjno-ne tsjaskō. Kóhokji i'nga ni'ya, ndaà jchán kiijne. ⁴ Jngoò xītā xi kota'yàt'aà-la Jesús, jè ti-la Simón xi 'mì Judas Iscariote, jè xi siingatsja Jesús jña xītā kondra-la, kitsò:

⁵ —¿Mé-ne mìtsà kàsatǐjna-ne xkii jne jè? Tsà kàsatǐjna-ne koni tǐjn síkijne chjí-la jngoò xītā xi jàn sìndo nàchrjein síxá, mé-ne jè ton-la ko'bì-la jña xītā ima.

⁶ Judas mìtsà koi kjoa-la okitsò-ne nga makájno-la xītā ima, koií-né nga xītā chijé-né. Jè ngatsja chijtsa xi sinchá ton; ma síchijé ton xi sinchá chijtsa. ⁷ Jesús kitsò-la:

—Kì k'oa 'mì-la jè chjoón. Xkii jne jè tǐjnatjò-la k'e nga 'an xi siijñaà. ⁸ Jñò, kjit'aà nàchrjein kítšajnakō-nò jña xītā ima, tanga 'an mìtsà tà kjit'aà nàchrjein i kótijnakō-nò.

*K'e nga jña xītā judío tsajoóya-ne nga tikoā siik'en
jè Lázaro*

⁹ 'Nó kjìn xītā judío kisijiin-la nga ya tǐjna Jesús ya naxandá Betania; k'ée kiitjingui-la. Tanga mìtsà tà koií kjoa-la Jesús kii-ne; jè kii katsejèn-la Lázaro

xi jè Jesús kisìkjaáya-là k'e nga k'en. ¹⁰ Jñà x̄ita sko-là nò'miù tsajoóya-ne nga t̄ikoá mejèn-là s̄iik'en jè Lázaro, ¹¹ koií kjoá-là nga jè ngat̄jì-là Lázaro, k̄jìn jchán x̄ita judío chinchat'aàxìn nga jye mokjeiín-là it'aà ts'e Jesús.

Kós'ín komà k'e nga jè Jesús jahas'en-jùin naxandá Jerusalén

(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40)

¹² Nga komà nchijòn, k̄jìn jchán x̄ita ijchò s'eí Paxko ján Jerusalén; kisijùin-là nga t̄ikoá ya k̄jichò Jesús; ¹³ tsate xkajén, itjo kiskoòña-là iya ndiyá; 'ñó kiichja, kitsò:

— ¡Jeya kàtìjna Nainá! ¡Mé tà ndaà-là jè x̄ita xi nchrobá ngajò-là Nainá, xi x̄itaxá ítjòn-là x̄ita naxandá Israel!

¹⁴ Jesús kisakò jngoò-là ndí búrró ki'ndí xi tsibìjnasòn-là koni s'ín tíchja Xojòn-là Nainá, nga tsò:

¹⁵ Kì tsakjoòn-jèn, jì naxandá Sión, chitsejèn-là x̄itaxá ítjòn-lè xi nchrobá, t̄jnasòn jngoò-là ndí búrró ki'ndí.

¹⁶ K'e nga sa ítjòn, jñà x̄ita xi kota'yàt'aà-là Jesús mìkià kjòchiya-là kó tsòya-ne 'én koi. Tanga k'e nga k'en Jesús, ikjoàn jaáya-là nga kiimijìn ján ngajmì, skanda k'eé kjòchiya-là nga k'oaá s'ín komàt'in koni s'ín tíchja xojòn xi it'aà ts'e.

¹⁷ Jñà x̄ita xi kijtseè k'e nga jè Jesús kisìkjaáya-là jè Lázaro nga jye kijnak'en, isáá ndaà kisika'bísòn 'én, tsibénojmi yije-là x̄ita xi k'ejí. ¹⁸ Koií kjoá-là 'ñó k̄jìn x̄ita kiikjaá indiaà Jesús nga jye kiì'nchré

jñà kjoḁkón xi kis'iìn. ¹⁹ Jñà xita fariseo kitsò-la xíkjin:

—Chítsején-là; jñá, nímé xi s'eén nga ngats'ii xita isò'nde sa jè fìtjingui-la.

Kó kitsò Jesús k'e nga jñà xita griego mejèn-la skoexkon

²⁰ Jñà xita xi ijchò s'eí ján Jerusalén nga ya beèxkón Nainá, yaá títsajnajìin i'nga xita griego.

²¹ Xita koi ijchòkon Felipe xi Betsaida i'nde-la, nan-gui xi chja-ne Galilea; tsibítsi'ba-la kitsò-la:

—Na'èn, mejèn-najen jchaxkon-jen Jesús.

²² Felipe kii kénojmí-la Andrés; k'eé kii Andrés ko Felipe tsibénajmí-la Jesús. ²³ Jesús kiichja kitsò-la:

—Jyeé ijchò nachrjein-la nga jè Ki'ndí-la Xita kjimijìn ijngò k'a-ne ngajmì mé-ne nga jeya kijnane. ²⁴ Ngui okixií xi xan-nò, jè nojmé tsà mikii tjókiyá k'e nga sitje, tà jngò kjit'aá koma.

Tanga tsà tjókiyá k'e nga sihijìn, kòkjìn-ya-né.

²⁵ Jè xita xi tjòkèè yijo-la nga mì mé kjo'in sakò-la, tà saá siichija-né ko kjo'in kíjnajìn; tanga jè xita xi mikii tjòkèè yijo-la i isò'nde, ndaà tíjnatjò-la kjoabinachon-la skanda ta mé nachrjein-ne. ²⁶ Tsà yá xi mejèn-la nga 'an siixáko-na kàtjanchrobá tjingui-na; ya ñánda nga 'an kótijna, tikoḁ jè, yaá kíjnat'aà-na. Tsà yá xi 'an siixáko-na jè Na'èn-na ndaà skoexkón.

K'oaá s'ín tsibénajmí Jesús it'aà ts'e kjoabiyaà-la

²⁷ I'nde j'ñó jchán ba ma-la inima-na. ¿Mé 'én xi kichjà? ¿A k'oaá xan-lè: “Na'èn, tinachrjekàjìin-ná kjo'in xi komat'ian jè hora jè”? Majìn, nga koií xá j'i-na nga kítasòn. ²⁸ Na'èn, jeya tijni.

Tik'e-ne kina'yà jngoò-la 'én xi ngajmii nchrobá-ne, kitsò:

—Jyeé kòkjìn k'a jeya síkíjna yijo-na ko ìjngoò k'a jeya siikíjna yijo-na.

²⁹ Jñà xita xi ya títsajna, k'e nga kiì'nchré, tjin xi kitsò: ch'oon xi jane. Jñà xita xi i'nga, kitsò:

—Àkjale-la Nainá xi kiìchja-la.

³⁰ Kiìchja Jesús kitsò:

—'Én xi kàna'yà-là mìtsà kjondaà ts'an, kjondaà tsajòn-nò. ³¹ Jè hora jè, nga sindajjìn-la isò'nde; ì'ndeì, jyeé ijchò hora nga jè xita neíi xi tíhotíxoma-la isò'nde, jyeé kitjojin. ³² K'e nga 'an, tjámìtjen it'aà nangui, ngats'ii xita, 'aán kichjà-la nga kjinchrobàt'aà-na.

³³ Koií okitsò-ne, jè tsibénojmíya kós'ín komat'in k'e nga kijá. ³⁴ Jñà xita kiìchja kitsò-la:

—'Ya-nájen nga jè kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés, k'oaá s'ín tíchja, tsò-né: Jè Cristo, kíjnakon-ne nita kjé-ne. Ngaji, ¿mé-ne kosi-ne nga mochjeén-né nga jè Ki'ndí-la Xita tjámìtjen-t'aà nangui? ¿Yá-ne xi Ki'ndí-la Xita 'mì-la?

³⁵ Jesús kitsò-la:

—Tákó kíjnajin chiba nachrjein-nò ni'ín xi síhiseèn-nò. Títjájmeè nga tíjnajin-nò xi síhiseèn-nò, mé-ne nga mì kojñò-nò. Jè xi jjin jñò tsó'ba mikii beè kós'ín fi. ³⁶ Katakjeiín-nò it'aà ts'e ni'ín xi síhiseèn k'e nga tákó tíjnajin-nò, mé-ne nga ya kitjá ñánda iseèn choòn.

K'e nga jye okitsò Jesús, kiì tsibìjna'ma-la jñà xita.

Mé-ne jñà xita judío mikii kòkjeiín-la it'aà ts'e Jesús

³⁷ Jesús, nas'ín tákó 'ñó k̄jìn k̄joxkón ndaà kis'iìn nga nguixk̄on x̄ita, j̄ñà x̄ita mìkiì kòk̄jeiín-la. ³⁸ Koií tsitasòn 'én xi kisk̄iì Isaías, x̄ita xi kiìchjaya ngajo-la Nainá, nga kitsò:

Nā'èn, ¿yá-né xi tímok̄jeiín-la 'én-ná xi kinok̄joàyaá? ¿Yá xi tìhokoò-la nga'ñó xi t̄jìn-lè?

³⁹ Koií k̄joa-la nga mìkiì kòk̄jeiín-la, nga k'oaá s'ín tíchja ìjngoò k'a xojon-la Isaías ñánda tsò:

⁴⁰ Nainá tsibíchjoà xk̄on,

kisítajaàjìin inima-la,

mé-ne nga mìkiì kotsejèn-la,

mìkiì kochiya-la ijìin inima-la

nga t̄ikoá mì 'an k̄jinchrobàt'aà-na nga 'an s̄indaà-na.

⁴¹ Isaías, koií k'oaas'ín kiìchja-ne nga jyeé k̄ijtseè jè k̄joa jeya-la Jesús nga it'aà ts'eé kiìchja.

⁴² Nas'ín koatsò 'én koi, k̄jìn x̄ita judío kòk̄jeiín-la it'aà ts'e Jesús, skanda kòk̄jeiín i'nga-la xi x̄ita sko-la. Tanga mìtsà jngoò k'a tsakó yijo-la nga jye kòk̄jeiín-la it'aà ts'e Cristo; nga j̄ñà tsakjón-la j̄ñà x̄ita fariseo, tsà ya kochrjekàjìin ni'ya ìngo sinagoga. ⁴³ Jè xi mejèn-la nga isa ndaà k̄itsajna nga nguixk̄on x̄ita mì k'oa-ne koni nga nguixk̄on Nainá.

'Én xi kiìchja Jesús, nga jè koìndaàjìin-la x̄ita

⁴⁴ Jesús 'ñó kiìchja kitsò:

—Jè xi mok̄jeiín-la it'aà ts'an, mìtsà tà it'aà ts'an mok̄jeiín-la, t̄ikoáá mok̄jeiín-la it'aà ts'e Nā'èn-na xi jè kisikasén-na. ⁴⁵ Jè xi beèxkon-na, t̄ikoáá beèxkon-né jè xi kisikasén-na. ⁴⁶ 'An xi síhiseèn-la x̄ita, koií xá j'i-na i isò'nde, nga ngats'iì x̄ita xi kòk̄jeiín-la it'aà ts'an, mì ya k̄itsajnajìin ijìin j̄ñò.

⁴⁷ Jè xi 'nchré 'én-na ko mìkiì síkitasòn, mìtsà 'an tsjaà-la kjo'in nga mìtsà koi xá j'i-na nga kjo'in tsjaà-la xita isò'nde, koií xá j'i-na nga kochrjekàjñaà kjo'in xita isò'nde. ⁴⁸ Jè xi ochrjekàngui-na nga mìkiì kjoétjò 'én-na, tjín xi tsjá-la kjo'in. Jè 'én xi jye 'an kichjà, jè tsjá-la kjo'in k'e nga kjoehet'aà nàchrjein. ⁴⁹ K'e nga chjà, mìtsà tà kjo'hítsjeèn ts'an sikjeén, jè Nà'èn-na xi kisikasén-na kitsjaà-na okixi kós'in chjà koa mé 'én xi kokoòya. ⁵⁰ Be-ná jè kjotixoma-la Nà'èn-na, jè xi tjín-la kjoabinachon nita kjé-ne. Jñà 'én xi 'an chjà, k'oaá s'in chjà koni s'in tsatixoma-na Nà'èn-na.

13

K'e nga jè Jesús tsaníjno ndsoko xita xi kota'yàt'aà-la

¹ Chibaá nàchrjein chija-isa nga kitjo s'eí Paxko ts'e xita judío. Jesús jyeé tjiiin-la nga jye ijchò nàchrjein nga siikíjna isò'nde nga jye tífiko-ne Nà'èn-la. Tanga Jesús tjòkeè kijtseè yije xita-la i isò'nde kóni skanda jyehet'aà nàchrjein-la.

² K'e nga jye kòjñò, Jesús tíkjèn-ko xita-la, ko jè xita neí jyeé k'oas'in tsibíjìn inima-la jè Judas Iscariote, ti-la Simón, nga jè siingatsja Jesús it'aà ts'e xita kondra-la. ³ Jesús jyeé tjiiin-la nga jè Nà'èn-la kisingatsja yije kjoa nga jè kotixoma-la nga it'aà ts'e Nainá inchrobà-ne ko tijè tífiko i jngoò k'a-ne. ⁴ Jesús tsasítjen-t'aà ímixa, jaaxìn nàchro xi kisòn-'nga-la, kiskoé jngoò nikje toalla, tsibíkjá ndáyá-la. ⁵ Ikjoàn kiskoé jngoò tina, tsibíya nandá, tsibíts'ia nga tsaníjno ndsoko xita xi kota'yàt'aà-la, ikjoàn kisixìjno-ne jè nikje toalla xi tíkjá ndáyá-la.

⁶ K'e nga ijchò kasìt'aà-là Simón Pedro nga mejèn-là kónìjno ndsokò, Simón kitsò:

—Na'èn, ¿a ok'ín-na nga jì kònìjnoi ndsokoaà?

⁷ Kiìchja Jesús, kitsò:

—I'ndeì mìkiì machiya-lè mé kjoa xi tìs'iaàn, tanga koma iskan, k'eé kochiya-lè.

⁸ Jè Pedro kitsò:

—Mikiì tsjaà'nde nga ndsokoaà kònìjnoi.

Jesús kitsò-là:

—Tsà mìkiì kónìjnoa ndsokoiì mìtsà xita ts'an xán-lè.

⁹ K'eé kitsò Simón Pedro:

—Na'èn, mìtsà tà ndsokoaà tanìjnoiì, tìkoaá tanìjnoiì ndsaa ko skoaà.

¹⁰ Kiìchja Jesús kitsò-là:

—Jè xi jye tsangàya, tà jè ndsokò mochjeén nga saníjno, nga jyeé tsjeè yije yijo-là. Jñò, tsjeé kjoàn nas'ín mìtsà kóhotjión.

¹¹ Jesús koií k'oas'ín kitsò-là: “Mìtsà tà ngats'ioò nga tsjeé kjoàn”, nga jyeé tíjìn-là yá-né xi sùngatsja it'aà ts'e xita kondra-là.

¹² K'e nga jye tsaníjno ndsokò jñà xita-là, tsohòkjá-ne nachrokisòn-'nga-là. Tsibìjnat'aà-ne ímixa, kitsò-là:

—¿A machiyaá-nò kjoa xi kàsiìkò-nò? ¹³ Jñò, k'oaá bixón nga Maestro kò Na'èn 'mì-ná. Ndaà bixón, kixíj kjoa xi 'mì-ná. ¹⁴ 'An, xi Maestro kò Na'èn 'mì-na, kònìjnoa ndsokò, jñò tìkoaá mochjeén-né nga k'oa tìs'ín tanìjnoò ndsokò xinguiò. ¹⁵ 'An, k'oaá s'ín kìjna jngoò-nò xkòsòn mé-ne jñò k'oa tìs'ín tìkoo xinguiò koni s'ín kàsiìkò-nò. ¹⁶ Nguì kjoa kixíj xi xan-nò, jè xi chì'nda tíjna, mìtsà jè tíjna ítjòn-là nei-là. Tìkoa jè xi

satíxá-là m̀tsà jè tíjna ítòn-là jè xi otíxá-là. ¹⁷ I'ndeí nga jye machiya-nò kjoa koi, mé ta ndaà-nò tsà k'oas'ín sikitason nga kos'ín s'een.

¹⁸ M̀tsà ngats'ioò k'oatìxan-nò; bexkon-ná j̀nà xita xi 'an jaàj̀naà. Mochjeén-né nga kàtitasòn koni s'ín tíchja Xojon-là Nainá nga tsò: “Jè xi kjèn-ko-na, tíjè-ne xi kondra kùtjingui-na.” ¹⁹ Tìbenojmí-nò kjoa koi k'e nga tikj'eè k'oa ma, mé-ne k'e nga jye k'oas'ín koma, kòkjeiín-nò nga 'an-ná [xi Nainá]. ²⁰ Ngui kjoa kixíí xi xan-nò, jè xi skoétjò xita xi 'an siikasén, 'aán skoétjò-na; kò jè xi skoétjò-na, jè skoétjò jè xi kisikasén-na.

Kó kitsò Jesús k'e nga tsibénojmí nga jè Judas sìngatsja xita kondra-là

(Mateo 26:20-25; Marcos 14:17-21; Lucas 22:21-23)

²¹ Jesús k'e nga jye okitsò, 'nó jchán kokájno-là; ìjngò k'a kùichja, kitsò:

— Ngui okixíí xi xan-nò, ì tíjnajiìn jngò-nò xi sìngatsja-na it'aà ts'e xita kondra-na.

²² J̀nà xita xi kota'yàt'aà-là, xki xi ján kiskoò'an xíkjin nga mìkìl tíjiìn-là yá-ne xi otítsò-là Jesús.

²³ Jngò xita xi kota'yàt'aà-là Jesús ya tíjnakjoòko k'e nga nchikjèn, jè xita-là xi jè Jesús 'nó matsjakeè.

²⁴ Jè Simón Pedro, kitsjaà-là seña jè xita xíkjin xi ya tíjnakjoòko Jesús nga skonangui-là yá-né xi otítsò-là. ²⁵ Jè xita jè, isa 'nó tsibijnat'aà chraña-là; kiskònangui-là, kitsò-là:

— Na'èn, zyá-né xi otì'mì-là?

²⁶ Kùichja Jesús kitsò:

— Jè xi tsjaà jngò-là inchrajín 'nchi, jè-né xi otìxan-là.

K'eé kitsjaà-la jè Judas Iscariote, ti-la Simón. ²⁷ Jè xita neí nitoón jahas'en-jìin inima-la Judas k'e nga kiskoé inchrajín. Jesús kitsò-la:

—Jè kjoa xi s'iin xatíya kot'iin.

²⁸ Jñà xita xi títsajnat'aà ímixa xi nchikjèn, nijngoò xi kjòchiya-la mé-ne kos'ín kitsò-ne Jesús. ²⁹ Tjín i'nga xita xi k'oas'ín kisikítsjeèn; maá-la tsà títsò-la Jesús: “Tsojmì tìndí xi ts'e s'eí.” O tsà títsò-la: “Tòn tjii chiba-la xita ima.” Nga jè Judas ngatsja chijtsa tòn. ³⁰ Judas, k'e nga jye tsakjèn inchrajín, nitoón itjo ni'ya; kiì; nga jye jñò choòn.

Kjotíxoma xitse xi kitsjaà Jesús

³¹ K'e nga jye itjo ni'ya Judas nga kiì, Jesús kitsò:

—I'ndeí, jè Ki'ndí-la Xita, jyeé jeya tíjna. Tíkoa Nainá jyeé jeya tíjna it'aà ts'e Ki'ndí-la. ³² Nainá tsà jeya tíjna it'aà ts'e Ki'ndí-la, tìjè-ne Nainá jeya sikkíjna Ki'ndí-la. Nitoón jcha-la kjoa jeya-la. ³³ Jñò, xi ndí ixti-na xan-nò, mìtsà tì tse kótijnako ìsa-nò. Jñò, kìnchátsji-ná tanga k'oaa xan-nò koni kixan-la jñà xita judío: Ya ñánda tífia, jñò, mìkìl koma konguíó. ³⁴ Jngoò kjotíxoma xitse tsjaà-nò: Tìtsjacha xinguiò nga jngoò ìjngoò. K'oas'ín tìtsjacha xinguiò koni s'ín 'an kisìtsjakeè-nò. ³⁵ Tsà k'oas'ín sìtsjacha xinguiò nga jngoò ìjngoò, k'oaa s'ín skoe-ne ngats'iì xita nga kixi kjoa nga ya chità'yàt'aà-ná.

'Èn xi kùchja Jesús nga jè Pedro kjó'mat'in

(Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34)

³⁶ Simón Pedro kiskònangui-la Jesús, kitsò-la:

—Na'èn, ¿ñánda tì'mì?

Jesús, kitsò-la:

—Ya ñánda tífia, mìkiì koma kítjìngui-ná xi kjoa nìton, tanga k'e nga koma ìskan, komaá kítjìngui-ná.

³⁷ Simón Pedro kitsò-la:

—Na'èn, ì'ndeì, ¿mé-ne mìkiì koma kítjìngui-lè? Tíjngòò takoàn nga 'an kiyá ngajo-lè.

³⁸ Jesús kiichja, kitsò-la:

—¿A kixíí kjoa nga tíjngòò takoìn nga jì kiyá ngajo-ná? Nguì okixíí xi xan-lè, k'e nga tikj'eè kjindáya kóxtí, jàn k'a tsjá'mat'in-ná nga mìkiì yaxkon-ná.

14

Kó s'ín koma nga ma kijchoaá ya ñánda tíjna Na'èn-ná

¹ 'Kì makájno-nò. Kàtakjeiín-nò it'aà ts'e Nainá, tìkoa kàtakjeiín-nò it'aà ts'an. ² Ján ni'ya-la Na'èn-na tjin jchán ì'nde ñánda ma nìkjáya. Tsà mì kixì kjoa nga k'oas'ín tjin, mì-la tsà tà chjà k'oa xán-nò nga tìfikindaà-nò jngòò ì'nde xi tsajòn. ³ Koni s'ín kjián nga kindaà-nò ì'nde, k'oaá tìs'ín kjoiaa ìjngòò k'a nga kjíko-nò, mé-ne ya ñánda kótijna, tìkoa ya kitsajnakò-ná. ⁴ Jñò jyeé 'yaà kós'ín fi ndiyá ñánda tífia.

⁵ Tomás kitsò:

—Na'èn mìkiì 'ya-jen ñánda tì'mì. ¿Kós'ín jchà-najen ndiyá?

⁶ Jesús kitsò-la:

—'An-ná xi ndiyá, 'an-ná xi kjoakixì, 'an-ná xi kjoabinachon. Tajngòò it'aà ts'an koma kijchò jñò ñánda tíjna Na'èn-ná. ⁷ Jñò, tsà yaxkon-ná, tìkoa

jchaxkon-nò Na'èn-na. Tanga i'nde, jyeé yaxkon ko titsachitsejèn-la.

⁸ Felipe kitsò:

—Takó-nájen yá-ne xi Na'èn 'mì. Ta k'oaá tjin xi kojngodò-ne takòn-jen.

⁹ Jesús kiichja kitsò-la:

—Ji Felipe, kjotseé tijnako-nò, ¿a tà kj'eé yaxkon-ná? Jè xi jye kijtseèxkon-na, jyeé kijtseèxkon Na'èn-na. ¿Mé-ne kosi-ne: “Takó-nájen xi Na'èn 'mì”? ¹⁰ ¿A mì mokjeiín-lè nga 'an, yaá tijnakoaa Na'èn-na, koa jè Na'èn-na ya tijnako-na? Jña 'én xi 'an chjàko-nò, mìtsà kjohitsjeèn ts'an; jè Na'èn-na xi tijnako-na, jè-né xi tísíxá it'aà ts'an.

¹¹ Katakjeiín-nò nga 'an ya tijnakoaa Na'èn-na, ko jè Na'èn-na ya tijnako-na. Tsà mìkiì mokjeiín-nò it'aà ts'an, nas'ín tà jè katakjeiín-nò it'aà ts'e xá-na xi 'an tís'iaàn. ¹² Ngui okixí xi xan-nò, jè xi mokjeiín-la it'aà ts'an, tikoaa komaá-la s'iin xá xi 'an s'iaàn; skanda isaá tsato s'iin, nga 'an, ján tífia ñánda tjna Na'èn-na. ¹³ Nita mé xi sijé-la Na'èn-na xi it'aà ts'an, 'an sikitasoàn, mé-ne jè Na'èn-na jeya kíjna-ne it'aà ts'e Ki'ndí-la. ¹⁴ Tsà mé xi sijé it'aà ts'an, 'an, sikitasòn-ná.

K'e nga jè Jesús kitsjaà 'én-la nga siikasén jè Inima Tsjeè-la Nainá

¹⁵ Jñò, tsà matsjacha-ná tikitasòn kjotíxoma-na.

¹⁶ An, kitsi'bà-la Na'èn-na nga katasíkasén jngodò-nò jè xi kosiko-nò, mé-ne kjit'aà nachrjein kíjnakò-nò.

¹⁷ Jè xi siikasén-nò Na'èn-na, jè Inima Tsjeè-la xi ngui kjoa kixi. Jña xita isò'nde, mìkiì koma skoétjò nga mìkiì beèxkon, tanga jñò yaxkon-nò nga ya tijnako-nò, ko yaá kíjnajìn inima-nò. ¹⁸ Mìkiì

siikítsajna jchan-nò, kjoikon ìjngoò k'a-nò nga kótijnako-nò. ¹⁹ Tà chibaá nachrjein chija-la nga jñà xità isò'nde mì tì kiì skoexkon-na; tanga jñò jchaxkon-ná; tìkoaá kitsajnakon-nò nga 'an tijnakon-ná. ²⁰ K'e nga kijchò nachrjein jè, jcha-nò nga yaá tijnakoaa Na'èn-na, koa jñò yaá titsajnakon-ná, ko 'an yaá tijnako-nò. ²¹ Jè xi tíjìn-la kjotíxoma-na tìkoaá síkitasòn-né, jè-né xi matsjakeè-na. Ko jè xi matsjakeè-na tìkoaá kotsjakeè Na'èn-na. 'An, tìkoaá matsjake-ná koa kokoò tsejèn-la yijo-na.

²² Kiskònangui Judas (mìtsà jè Iscariote). Kitsò-la:

—Na'èn kós'ín koma nga tà ngajen kokótsejèn-nájen yijo-lè nga mìtsà jñà xità isò'nde kokótsejèn-la yijo-lè.

²³ Kiichja Jesús, kitsò-la:

—Jè xi matsjakeè-na siikitasòn 'én-na; ko jè Na'èn-na kotsjakeè-né. Na'èn-na ko 'an kjinchrobàchón-nájen; yaá kitsajnakon-jen. ²⁴ Jè xi mìkiì matsjakeè-na mìkiì síkitasòn 'én-na. Jñà 'én xi jñò titsana'yà, mìtsà ts'an, ts'eé Na'èn-na xi kisikasén-na.

²⁵ K'oaá s'ín tibenojmi yije-nò 'én koi k'e nga tákó tijnako isa-nò. ²⁶ Jè xi kosiko-nò, jè Inima Tsjeè-la Nainá xi it'aà ts'an siikasén-nò Na'èn-na, jè kokòya yije-nò koa siikítsajeèn-nò ngats'iì 'én xi tìxan-nò.

²⁷ 'An, tsjaà-nò kjoa'nchán; yaá sikíjnajñaà inima-nò. K'oaá s'ín tsjaà-nò koni s'ín 'nchán tijnaa, mìtsà k'oas'ín tsjaà-nò koni s'ín tsjã isò'nde. Kì makájno-nò ko kì tsakjoòn-jèn. ²⁸ Jñò, jyeé kina'yà koni s'ín tìxan-nò nga 'an tìfia tanga kjoii ìjngoò k'a. Tsà kixi kjoa nga matsjacha-ná, jñò,

t̄ikoáá k̄otsjaá-nò nga xan-nò: Jye t̄ifia ñánda t̄jna Na'èn-na; nga jè Na'èn-na ìsaá t̄jna ít̄jòn mì k'oa-ne koni 'an. ²⁹ K'oaá s'ín tibenojmí ít̄jòn-nò kjoa koi, mé-ne k'e nga jye k̄itasòn, k̄okjeiín-nò.

³⁰ Mì t̄i k̄i k̄jìn 'én kichjàkò ìsa-nò. Jyee nchrobá x̄ita neí xi t̄ihotíxoma-la jè ìsò'nde; t̄anga n̄imé nga'ñó t̄jín-la nga jè s̄ìkijne-na. ³¹ K'oaá s'ín k̄itasòn, mé-ne skoe-ne j̄ñà x̄ita ìsò'nde nga mat-sjake Na'èn-na nga t̄isìkitasoàn k̄jotíxoma xi kits-jaà-na.

'T̄isítjeen, t̄íkjaán.

15

Jè xi ngui yá-la toò uva kò j̄ñà xi chrja-la

¹ "Aán ngaya-la yá je-la toò uva; jè Na'èn-na xi síxáko. ² Ngats'iì chrja-la yá uva xi ít'aà ts'an nchrobát'aà-ne xi mìkì ojà-la toò, Na'èn-na otet'aà-né; koa j̄ñà xi ojà-la toò, ta sítsjeè-né, mé-ne nga ìsa ndaà koja-la toò. ³ J̄ñò, jyee k'oa's'ín k̄jòtsjeè-nò xi ít'aà ts'e 'én xi okixan-nò. ⁴ J̄ñò, mochjeén-né nga ya k̄itsajnakò k̄jit'aà-ná koa 'an, yaá kótijnakò k̄jit'aà-nò. Jngoò chrja-la yá toò uva, mìkì koja-la toò tsà mìkì 'ñó t̄jít'aà jè yá je-la. It'aà tsajòn, k'oa t̄is'ín t̄jín, n̄imé xi s'een tsà mì 'an k̄itsajnakò k̄jit'aà-ná.

⁵ "An-ná xi yá je-la toò uva, j̄ñò-nó xi chrja-la. Jè xi 'an k̄ijnakò k̄jit'aà-na kò 'an kótijnakò k̄jit'aà, ndaà jchán koja-la toò. T̄anga n̄imé xi s'een tsà titsajnat'aaxìn-ná. ⁶ Jè xi mìtsà 'an k̄ijnakò k̄jit'aà-na, k'oaá s'ín t̄jáxìn koni chrja-la yá xi n̄imé toò ojà-la; k'e nga jye xì, maxkó-né ìkjoàn sinchájìn ni'ín nga tì.

⁷ Jñò, tsà ya k̄itsajnakò k̄jit'aà-ná, koá tsà kixi k̄itsajnakò 'én-na xi 'an tsakoòya-nò, t̄ijé n̄ita mé xi mejèn-nò, k'oaá s'ín k̄itasòn-nò koni s'ín kixón. ⁸ K'oaá s'ín ma-ne jcha-la kjoajeya-la Na'èn-na k'e nga 'ñó k̄jìn toò k̄oja-nò k̄o k'oaá s'ín ma-ne nga 'ya-la nga kixi kjoa nga ya ch̄ita'yàt'aà-ná. ⁹ Koni s'ín matsjakeè-na Na'èn-na, jñò, 'an, k'oa t̄is'ín matsjake-nò. Mochjeén-né nga k'oas'ín t̄itsajnakò k̄jit'aà kjoa tsjacha-na. ¹⁰ Tsà s̄ikitasòn k̄jot̄ixoma-na, yaá k̄itsajnajñò k̄jit'aà kjoa tsjacha-na. 'An, k'oaá t̄is'ín s̄ikitasòn k̄jot̄ixoma-la Na'èn-na k̄o yaá t̄ijnajñaà k̄jit'aà kjoatsjacha-la.

¹¹ Jñò, k'oaá s'ín ch̄jàkò-nò mé-ne s̄ijnajjìn-ne in̄ima-nò k̄jotsja xi 'an t̄jìn-na k̄o nguì ndaà s'e-nò k̄jotsja. ¹² K̄jot̄ixoma-na xi 'an tsjaà-nò, jè-né nga t̄itsjacha xinguiò nga jngoò ìjngoò, koni 'an matsjake-nò. ¹³ Jè x̄ita xi biyaàt̄jì ngajo-la amigo-la, jè-né xi is̄a 'ñó matsjakeè x̄ikjín. ¹⁴ Jñò-nó xi amigo-na xan-nò, tsà s̄ikitasòn koni s'ín bìnè-nò. ¹⁵ Mì t̄i ch̄i'nda-na xan-nò nga jè ch̄i'nda mìkìl beè mé xi s'ín nei-la. Amigo ts'aán xan-nò nga jyeé tsibengm̄iya yije-nò kjoa xi tsakóya-na Na'èn-na. ¹⁶ Mìtsà jñò kichjaàjìn-ná, t̄a saà 'an jaàjìn-nò. Kit-sjaà-nò xá nga konguió mé-ne nga ndaà s̄ixá-nò. Jè xá-nò s̄ijna-né n̄ita k̄jé-ne, mé-ne k'e nga mé xi s̄ijé-la Na'èn-na xi ìt'aà ts'an, tsjá-nò. ¹⁷ Jè k̄jot̄ixoma xi 'ñó t̄ibinè-nò: Nga t̄jòcha jcha xinguiò nga jngoò ìjngoò.

Mé-ne jñà x̄ita isò'nde s̄jtikeè-ne x̄ita-la Jesús

¹⁸ Jñò, tsà s̄ij̄jtikeè-nò jñà x̄ita isò'nde, k̄atasijjìn-nò nga 'an, k'oaá s'ín kis̄jtikeè ìt̄jòn-na. ¹⁹ Jñò, tsà tákó ya t̄itsajnajjìn-là x̄ita isò'nde, jñà

xita isò'nde kotsjakeé-nò koni s'ín matsjakeè xita xíkjin. Tanga jñò, mìtsà tì i-ne isò'nde tsajòn. 'An jaàjìn-nò nga tsachrjekàjìn-nò kjoa xi tjin isò'nde, koi kjoa-la nga majtikeè-nò jña xita isò'nde. ²⁰ Ndaà tikítsjeèn koni s'ín kixan-nò: “Jè xi chì'nda tjna, mìtsà isa tjna ítjòn-la nei-la.” Koni s'ín kiitjinguì kondra-na jña xita, jñò, k'oaa tìs'ín kjitjinguì kondra-nò. Tsà kisikitasòn 'én-na, tikoaa silitasòn tsajòn. ²¹ Ngats'ii kjoa koi, k'oaa siko-nò jè ngatjì-la it'aà ts'an nga mìkii beèxkon jè xi kisikasén-na.

²² "An, tsà mì-la kii j'iaa ko tsà mì-la kii tsohókaa, ni mé-la jé tjin-la. Tanga i'nde, mì tì kii koma kosiko-ne yijo-la kjoa ts'e jé-la. ²³ Jña xita xi 'an majtikeè-na, tikoaa majtikeè Na'èn-na. ²⁴ Nime-là jé tjin-la jña xita tsà mì-la kii kijtsee jña kjoxkón xi 'an kis'iaàn xi ni saá jngoò xita k'oas'ín s'ín. Tanga jyeé kijtsee kjoxkón xi 'an kis'iaàn, tanga tákó majtikeè-na tikoaa majtikeè Na'èn-na. ²⁵ K'oas'ín tíma nga tìbitasòn 'én xi tjit'aà Xojoñ-la Nainá xi kota'yà xita koi, nga tsò: “Tísjtikeé-na nas'ín ni mé kjoa tìsìkoa.”

²⁶ Tanga k'e kitjojen jè xi kosiko-nò, xi 'an sikasén it'aà ts'e Na'èn-na, jè Inima Tsjeè-la Nainá xi nguì okixi, xi it'aà ts'e Na'èn-na nchrobá-ne, jè tsjá 'én it'aà ts'an. ²⁷ Jñò, tikoaa k'oioo 'én it'aà ts'an nga yaá titsajnakò-ná kóni nga tàts'en-la kjoa.

16

¹ 'K'oas'ín tibenojmi-nò kjoa koi mé-ne nga mìkii kinchat'aaxìn-nò nga mokjeiìn-nò it'aà ts'an. ² Kochrjekàjìn-nò ya ni'ya ingo sinagoga. Tikoaa kijchò nachrjein k'e nga nita yá-ne xi sikk'en-nò

k'oaá s'ín s̄ikítsjeèn nga Nainá nchisíxá-la. ³ Koií kjoa-la nga k'oas'ín s'jìn-ne nga mìkiì beèxkon Na'èn-na, t̄ikoaá 'an mìkiì beèxkon-na. ⁴ Koií k'oas'ín t̄ixan-nò mé-ne k'e nga k̄ijchò nachrjein k̄iitsjeèn-nò nga jyeé tsibenojmíya yije-nò. K'e nga sa ítjòn, mìkiì okixan-nò nga yaá t̄ijnako-nò.

Xá xi s'ín Inimá Tsjeè-la Nainá

⁵ 'Tanga i'ndeí, jyeé t̄ifikò-na jè xi kisìkasén-na. Jñò, n̄jngoò chjinangui-ná, ñánda t̄ifia. ⁶ Tà saà kjoaba t̄ijìn inimá-nò, jè ngat̄jì-la koni t̄ixan-nò kjoa koi. ⁷ 'Én kixíí xi t̄ixan-nò; k̄jondaà tsajòn-nò nga k̄jián. Tsà mìkiì k̄jián, mìkiì koma k̄itjojen jè xi kosìkò-nò nga i k̄ijnako-nò. Mochjeén-né nga k̄jián mé-ne nga koma s̄ikasén-nò. ⁸ K'e nga k̄itjojen jè xi kosìkò-nò, jè s̄ikíchiya ndaà-la x̄ita isò'nde kjoa ts'e jé, kò kjoa xi kixi t̄jín kò nga s̄indaàjìin yá xi kòkò-la kjo'in. ⁹ Jè s̄ikíchiya ndaà-la x̄ita isò'nde xi kjoa ts'e jé nga mìkiì mokjeiín-la it'aà ts'an. ¹⁰ Kò s̄ikíchiya ndaà-la x̄ita it'aà ts'e kjoa xi kixi t̄jín, nga 'an jyeé t̄ifia ñánda t̄jna Na'èn-na. Jñò, mì t̄i kii jchaxkon-ná. ¹¹ Kò s̄ikíchiya ndaà-la x̄ita nga s̄indaàjìin-la yá xi kòkò-la kjo'in, koi kjoa-la nga jè x̄ita neíí xi t̄íhotíxoma-la isò'nde jye k'oas'ín t̄jìnè-la nga kjo'in s'e-la.

¹² 'Kjìn jchán kjoa t̄jín isa xi k'ejíí xi koxán-nò tanga i'ndeí mìkiì titsajnandaà nga kjoahas'en-jìin-nò. ¹³ K'e nga k̄itjojen jè Inimá Tsjeè-la Nainá xi nguì kjoa kixi, jè s̄ikixiya ndaà-nò xi nguì kjoa kixi nga mìtsà kjohítsjeèn ts'e s̄ikjeén k'e nga k̄ichja. K'oaá s'ín k̄ichja koni s'ín t̄jín kjoa xi 'nchré. Keènojmi-nò kjoa xi s'e k'e nga koma iskan. ¹⁴ Jè jeya s̄ikíjna-na k'e nga

tjoé-la 'én-na ikjoàn kokòya-nò. ¹⁵ Ngats'ìi xi tjín-la Na'èn-na, tikoáá ts'an-ná. Koií k'oa xan-nò nga jè Inima Tsjeè-la Nainá tjoé-la 'én xi ts'an, ikjoàn kokòya-nò.

Mé-ne jè kjoba, kjotsjaá koma-ne

¹⁶ 'Jñò, tà chibaá nàchrjein chija nga mì tì kii jchaxkon-ná; xi koma jò jàn nàchrjein ìjngoò k'a jchaxkon ìjngoò k'a-ná nga jè tifikooa Na'èn-na.

¹⁷ Xità xi kota'yàt'aà-la k'eé kitsò-la xíkjin:

—Kó tsòya-ne 'én xi tsò-la: tà chibaá nàchrjein chija-la nga mì tì kii jchaxkon-ná, xi koma jò jàn nàchrjein, ìjngoò k'a jchaxkon-ná nga jè tifikooa Na'èn-na.

¹⁸ Kitsò-la xíkjin:

—¿Kó tsòya-ne 'én xi tsò-la: “Ta chibaá nàchrjein chija”? Mikiì fìya-ná koni s'ín chja.

¹⁹ Jesús, tik'eé kjòchija-la nga jñà xità-la mejèn-la skonangui-la kó tsòya-ne 'én xi kiichja. K'eé kitsò-la:

—¿A titsachjinanguii-la xinguiòo kó tsòya-ne koni s'ín kàxan-nò: Tà chibaá nàchrjein chija-la nga mì tì kii jchaxkon-ná, xi koma jò jàn nàchrjein ìjngoò k'a jchaxkon-ná? ²⁰ Nguì okixíi xi xan-nò, jñò, ba s'e-la inima-nò, jchìhindáya-nò, tanga jñà xità isò'nde tsjaá s'e-la inima-la. Jñò, nas'ín ba s'e-nò, jè kjoa ba-nò, nga koma iskan, kjoa tsjaá koma-ne. ²¹ Jngoò chjoón, k'e nga chóya nàchrjein-la nga 'beé ki'ndí, tse kjo'in síkjeiín. Tanga k'e nga jye ts'iín jè ki'ndí, mì tì kii síkítsjeèn-ne kjo'in xi kasíkjeiín jè chjoón. Tà saá tà kjotsjaá s'e-la nga jngoò xità kats'iín ì isò'nde. ²² Okixi-né it'aà tsajòn, ì'ndeì, ba tjín-nò, tanga

koma iskan, k'e nga skoexkon ìjngoò k'a-nò, k'e-né nga 'ńó tsja koma-la inima-nò. Jè kjotsja-nò niyá xi kjoaáxin-nò.

²³ K'e nga kijchò nachrjein nga jchaxkon ìjngoò k'a-ná, nimé xi chjinangui-ná. Okixíí xi xan-nò, nita mé xi sijé-là Na'èn-na xi it'aà ts'an, tsjá-nò. ²⁴ Skanda ì'ndeí, ni sà mé xi nijé xi it'aà ts'an; tíjé, tjoé-nò, mé-ne nga nimé xi chijat'aà-la kjotsja xi tíjìn inima-nò.

Mé kjoa-ne nga Jesús jye kisikijne-la kjoa xi tjín isò'nde

²⁵ "Én xi tìchjàko-nò, tà kjoa mangásòn-né tìsikjeén. Tanga kijchò nachrjein k'e nga mì tí kii kjoa mangásòn kichjàko-nò. Kènojímí kixíí-nò it'aà ts'e Na'èn-na. ²⁶ Nachrjein jè, jñò, it'aà ts'aán sijét'aà-là Na'èn-na. 'An, mì tí kii kitsi'bà-tjì-nò xi it'aà tsajòn, ²⁷ nga jè sobà Na'èn-na matsjakeè-nò. Koií matsjakeè-nò nga jñò, tìkoáá matsjacha-ná ko mokjeíín-nò nga it'aà ts'e Nainá inchrobà-na. ²⁸ Yaá itjokàt'aà-la Nainá nga inchrobà ì isò'nde. Ì'ndeí siikíjna-ná isò'nde, tìfikoó ìjngoò k'a-na Na'èn-na.

²⁹ Jñà xita xi kota'yàt'aà-la kitsò-la:

—Ì'ndeí, tinokjoà kixi-né, nimé kjoa mangásòn tìnkjìín. ³⁰ Ì'ndeí, jyeé 'ya-jen nga jì machiya yijéè-lè nita mé kjoa-ne. Mìkiì mochjeén tsà yá xi skonangui-lè. K'oaá ma-ne nga mokjeíín-najen nga it'aà ts'e Nainá inchrobà-ne.

³¹ Kìichja Jesús, kitsò-la:

—Ì'ndeí, ¿a mokjeíín-nò? ³² Jyeé kjomeè bi-jchó hora, tíjè-ne hora jè, jñò, tsjohoba-nò nga jngoò ìjngoò; onguí-nò ni'ya-nò; tajngoò sikíjna-ná.

Tanga mìtsà tajngoò tìjnaa, jè tìjnako-na Na'èn-na.
³³ K'oaá s'ín tìchjàko-nò mé-ne it'aà ts'an s'e-nò
 kjoa'nchán. Koá ì isò'nde kjo'íin s'e-nò, tanga 'ńó
 t'è-là takòn. 'An, jyeé kisikijne-la jña kjoa xi tjin
 isò'nde.

17

*K'e nga jè Jesús tsibítsi'batji jña xita xi
 kota'yàt'aà-la*

¹ Jesús, k'e nga jye k'oas'ín kiichja, kiskoòtsejèn
 ngajmii, kitsò:

—Na'èn, jyeé ijchò hora-la, jeya tikíjni Ki'ndí-lè,
 mé-ne jè Ki'ndí-lè tikoá ngaji, jeya sùkíjna-lè, ² koni
 s'ín kits'ii-la kjo'íxoma Ki'ndí-lè it'aà ts'e ngats'ii
 xita nga tji'nde-la nga tsjaà-la kjoabinachon nita
 kjé-ne ngats'ii xita xi ji kits'ii-la. ³ Jè kjoabinachon
 xi tjin nita kjé-ne, jè-né nga skoexkon-lè, nga
 ta ji tajngoò-né xi kixi kjoa nga Nainá 'mì-lè,
 tikoá skoexkon Jesucristo xi Ki'ndí-lè xi xó ji
 kinikasén-ne.

⁴ 'An, jeya kisikíjna-lè ì isò'nde, nga jyeé
 kisijngoaà xá xi ji kinìngatsja-ná. ⁵ Na'èn, i'ndeji,
 k'oas'ín jeya tikíjna-ná nga nguixkoiin koni tjin
 kjoa jeya xi kis'e-na nga tsohótijnat'aà-lè k'e nga
 tikj'eè sindaà isò'nde.

⁶ Jña xita isò'nde xi xó ji kichjaajin-ne nga 'an
 kinìngatsja-ná, jyeé tsibenojmí-la it'aà tsiji. Xita
 tsiji-né, nga ji kits'ii-ná, ko nchisíkitasòn-né koni
 tsò 'én-lè. ⁷ Jña xita koi, i'ndeji, jyeé beè nga ngats'ii
 kjoa xi 'an kits'ii-ná, it'aà tsiji nchrobá-ne. ⁸ 'An,
 tsibenojmí-la jña 'én xi ji kits'ii-ná; jña xita koi,

jahas'en-jiin-la; jyeé kijtseè nga kixi kjoa nga it'aà tsiji inchrobà-na. Mokjeiin-la nga ji kinikasén-ná.

⁹ Jñà xita koi, bìtsi'batjià. Mìtsà jñà xita isò'nde bìtsi'batjià; tà jñà-né xi ji kits'ii-ná, nga xita tsiji-né. ¹⁰ Ngats'ii xita xi ts'an, tikoá tsiji-né, koa jñà xita xi tsiji, tikoáá ts'an-ná. It'aà ts'eé xita koi, nga jeya ótjna.

¹¹ 'An, mì tì kii tse kótjna-na i isò'nde; tanga jñà xita koi, jí kítsajna isò'nde. 'An, yaá tìfikon-lè nga ya kótijnako-lè. Na'èn tsjeè, ndaà tìkindii xita koi nga ko nga'ño-lè, tije-ne nga'ño xi ji kits'ii-ná mé-ne nga ndaà kítsajnajtín-ne koni jñá ndaà titsajnakjoaá ngaji ko 'an. ¹² K'e nga tsohótijnakoaa i isò'nde, ndaà kisikindaa nga ko nga'ño-lè, tije-ne nga'ño xi ji kits'ii-ná. Nijngoò xi kichija, tà jé kichija jè xi k'oas'ín tijnè-la nga k'oas'ín komat'in, mé-ne kítasòn-ne koni s'ín tíchja Xojon-lè.

¹³ Tanga i'ndeji yaá tìfikon-lè ñánda tijni. Jñà 'én xi tíchja k'e nga tákó i tijnaa isò'nde, koi-né nga 'ño ndaà kátasijiin inima-la jñà xita-na, jè kjotsja xi tíjin ts'an. ¹⁴ 'An, jyeé tsibenojmí-la 'én-lè jñà xita-na; tanga jñà xita isò'nde síjtikeè-né, koi-né nga mitsà tì xita ts'e isò'nde-ne, tikoáá 'an, mitsà tì i isò'nde chjà-na. ¹⁵ Mìtsà xan-lè nga chjààxìn i isò'nde, tà jè-né xi xan-lè nga tìkindii it'aà ts'e xita neii. ¹⁶ Koni 'an mitsà i isò'nde chjà-na, tikoáá jñà xita-na mitsà tì i-ne isò'nde chja-ne. ¹⁷ It'aà ts'e kjoa kixi-lè, tsjeè tíkítsajni nga nguì xita tsiji kátama; nga jñà 'én-lè, nguì kjoa kixi-né. ¹⁸ Ji, koni s'ín kinikasén-ná i isò'nde, 'an, k'oáá tís'ín síkasén jñà xita-na it'aà ts'e xita isò'nde. ¹⁹ Xi kjondaà ts'e

xita-na, 'an, jyeé tsjeè tìsìngatsja-lè yijo-na mé-ne jñà xita-na tikoá tsjeè sùngatsja-lè yijo-la xi it'aà ts'e kjoá kixi-lè.

²⁰ 'Mìtsà tà jñà bìtsi'batjià jñà xita ts'an; tikoáà bìtsi'batji-ná jñà xita xi iskan kòkjeiín-la it'aà ts'an k'e nga kji'nchré 'én-na xi keènojmi-la jñà xita-na, ²¹ mé-ne ngats'ìi jñà xita koi, tà jngoò koma-ne, koni jñá nga jngoò ma-ná koni s'ín tijnako-ná ngaji Na'èn, tikoá 'an tijnako-lè. Jñà xita koi, tikoá kàtitsajnakò-ná mé-ne jñà xita isò'nde kòkjeiín-la nga ji kinikasén-ná. ²² Jè kjoajeya xi ji kits'ìi-ná, 'an, k'oaá tìs'ín kitsjaà-la jñà xita-na mé-ne nga tà jngoò koma-ne koni jñá nga tà jngoò ma-ná. ²³ 'An tijnakoáa jñà xita-na kò ji tijnako-ná, mé-ne nga ngui jngoò koma-ne. K'oaá s'ín skoe-ne jñà xita isò'nde nga ji kinikasén-ná kò tikoá skoe nga matsjachi jñà xita-na koni s'ín matsjacha-ná 'an.

²⁴ 'Na'èn, koií xi mejèn-na nga jñà xita xi ji kits'ìi-ná ya kítsajnakò-na ñánda kótijna, mé-ne nga skoe-ne kjoá jeya-na xi ji kits'ìi-ná nga tikoá matsjacha-ná skanda k'e nga tikj'eè sindaà isò'nde. ²⁵ Na'èn xi xita kixi 'mì-lè, jñà xita xi tjín isò'nde, mìkiì beèxkon-lè, tanga 'an, beèxkoòn-lè. Tikoá jñà xita xi ji kits'ìi-ná jye kisijìin-la nga ji kinikasén-ná. ²⁶ Jñà xita-na jyeé tsibenojmí yije-la it'aà tsiji; tákó saá kènojmi isa-la mé-ne jè kjoatjòcha xi tjín-lè it'aà ts'an, tikoá s'e-la jñà xita koi, koá 'an sobà kótijnajñaà inima-la.

Kós'ín komà k'e nga kitsobà'ñó Jesús x̄ita kondra-la

(Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53)

¹ Jesús k'e nga jye okitsò, ikjoàn itjo, kiìkò x̄ita xi kota'yàt'aà-la ján xijngoaà xajngá nandá xi 'mì Cedrón. Ya kijna jngoò i'nde ñánda kjìn skaya tso-jmì tíjtje; yaá jahas'en-jiìn Jesús kò x̄ita-la. ² Judas, x̄ita xi s̄iìngatsja Jesús it'aà ts'e x̄ita kondra-la, jyeé beèxkon i'nde jè, nga Jesús, kjìn k'a ya chixoñako x̄ita xi kota'yàt'aà-la ya i'nde jè. ³ Judas, kjìn soldado ijchòkò, tjìkò x̄ita xi síkinda ingo xi jñà kisikasén x̄ita skò-la nò'miì kò x̄ita fariseo; 'ya ni'ín linterna, 'ya kichà ndojò, 'ya ni'ín nicha. ⁴ Jesús, nga jyeé tíjiìn yije-la kjoa xi komat'in, niñoón itjo, kitsò-la:

—¿Yá xi binchaàtsjioò?

⁵ X̄ita koi, kitsò:

—Jè Jesús xi Nazaret i'nde-la.

Jesús kitsò-la:

—'An-ná.

Judas, x̄ita xi tísingatsja Jesús, tìkooá ya tsóbajiìn-la. ⁶ K'e nga kitsò Jesús: “'An-ná”, x̄ita koi, kiì-ne íts'in, chixòt'aà nangui. ⁷ Jesús, ijngoò k'a kiskònangui-la kitsò-la:

—¿Yá xi binchaàtsjioò?

X̄ita koi kitsò:

—Jè Jesús xi Nazaret i'nde-la.

⁸ Kiìchja Jesús, kitsò-la:

—Jyeé, k'oà tixan-nò, 'an-ná. Tsà 'an binchaàtsji-ná, tjìi'nde-là jñà x̄ita-na xi i'nga nga kàtjì-ne.

⁹ K'e nga okitsò Jesús, koif tsitasòn 'én xi jè kiichja k'e nga kitsò: “Na'èn, xita xi ji kits'ù-ná, nijngòò kichijà.” ¹⁰ Jè Simón Pedro, 'ya jngòò kichja ndojò; tsachrje; tsajà-là xita xi 'mì Malco, xita chi'nda-là nò'miì ítjòn; tsatet'aà líká kixi-là. ¹¹ Jesús kitsò-là jè Simón Pedro:

—Tikájnajtò-ne kichja ndojò-lè. Tjaya-ne chrjoa-là. Jè kjoa ts'e kjo'in xi tsjá-na Na'èn-na koni s'in mejèn-là, ¿a mìtsà tjinè-là nga siikitasoàn?

K'e nga jè Jesús tsibìjna nguixkon Anás

(Mateo 26:57-58; Marcos 14:53-54; Lucas 22:54)

¹² Jñà xita soldado kò soldado ítjòn kò xita judío xi síkinda ingò ítjòn, kitsobà'ño Jesús, ikjoàn chinchá na'ño. ¹³ Ítjòn kiikò ján ñánda tìjna ni'ya-là Anás, nga níxáya-là ma jè Caifás xi nò'miì ítjòn tìjna nó jè. ¹⁴ Jè Caifás xi okitsò-là jñà xita judío nga kitsò-là: Mochjeén-né nga tà jngòò xita kàtiyaàtji-là naxandá.

K'e nga jè Simón Pedro k'oaá kitsò nga mikì beèxkon Jesús

(Mateo 26:69-70; Marcos 14:66-68; Lucas 22:55-57)

¹⁵ Simón Pedro tjingui-là Jesús kò ijngòò sa xita xi kota'yàt'aà-là Jesús, jè xi beèxkon jè nò'miì ítjòn, jahas'en-kò Jesús ya nditsin ni'ya-là nò'miì ítjòn. ¹⁶ Tanga jè Pedro, ján kiskoò'na nditsiaán; yaá tsibìjna xotjoa-là ni'ya. Jè xita-là Jesús xi ijngòò, k'eé itjo ijngòò k'a, kiichja-là jè chjoón xi síkinda xotjoa-là ni'ya, ikjoàn kisikas'en Pedro. ¹⁷ Jè chjoón xi síkinda xotjoa-là ni'ya, kitsò-là Pedro:

—Ngaji, ¿a mìtsà tikoa ya chità'yàt'aà-là xita jè?
Jè Pedro, kitsò:

—Majìn.

¹⁸ Jñà x̄ita ch̄i'nda k̄o x̄ita xi síkinda ìnḡo nchat'aà-là ni'ín xi jñà tsibítse nga nchisíhiso-là yijo-là nga 'ñó 'nchán tíma. Jè Pedro t̄ikoā yā s̄jna nga t̄isíhiso-là yijo-là.

Mé 'én xi kiichja Jesús ya nguixkon n̄o'miù ítjòn
(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Lucas 22:66-71)

¹⁹ Jè n̄o'miù ítjòn tsibíts'iā nga kiskònangui-là Jesús ìt'aà ts'ē x̄ita xi kota'yàt'aà-là k̄o ìt'aà ts'ē 'én xi okóya. ²⁰ Kiichjā Jesús kitsò-là:

—'An, kichjàjìin osen-là x̄ita nga t̄jtsa ìsò'nde. Kjit'aà nachrjein tsakoòya yā ni'ya ìnḡo sinagoga k̄o yā nditsin ìnḡo ítjòn ñánda bixoña yije x̄ita judío. N̄imé 'én xi t̄ichjà 'ma. ²¹ ¿Mé-ne 'an chjinangui-ná? Jñà chjinangui-là x̄ita xi kiì'nchré-na, mé 'én xi tsakoòya-là. Jñà x̄ita koi, ndaà t̄jiin-là kó kixan-là.

²² K'ē nga jye okitsò Jesús, jngòò x̄ita xi síkinda ìnḡo ítjòn s̄jnat'aà chraña-là, kisìjts'ìin-t'aà k̄jín Jesús, kitsò-là:

—¿Mé-ne kotsò-ne 'én xi nokjoàkoi n̄o'miù ítjòn?

²³ Jesús kiichjā kitsò-là:

—Tsà ch'o tsò 'én xi t̄ichjà, koatìn-ná, kó xán. Tanga tsà ndaà tsò 'én xi t̄ichjà, ¿mé-ne ti'bé-ná?

²⁴ Nga k'oas'ín t̄jít'aà'ñó Jesús, jè Anás kisikasén ñánda t̄jna jè Caifás jè xi n̄o'miù ítjòn t̄jna koi nachrjein.

K'ē nga jè Pedro ìjngòò k'a kitsò nga mikì beèxkon jè Jesús

(Mateo 26:71-75; Marcos 14:69-72; Lucas 22:58-62)

25 Jè Pedro ya síjnat'aà-la ni'ín nga tísíhiso-la yijo-la; jñà xità koi kiskònangui-la, kitsò-la:

—Ngaji, ¿a mitsà tìkoà ya chità'yàt'aà-la xità jè?

Jè Simón Pedro tsibìjna'ma, kitsò:

—Majìn, mì yaá kota'yàt'aà-la.

26 Ikjoàn kiskònangui ìjngoò-la xità chì'nda-la nò'miì ítjòn; xíkjín ma xità xi jè Pedro tsatet'aà líká-la, kitsò-la:

—Ngaji, yaá kijtseèxkon-lè kò Jesús ya ì'nde ñánda tjín tsojmì tjè.

27 Jè Pedro, ìjngoò k'a tsibìjna'mat'in Jesús, ìkjoàn nìtoón kiskindàya kóxtí.

K'e nga tsibìjna Jesús ya nguixkon Pilato

(Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Lucas 23:1-5)

28 Kiìko-ne Jesús ya ni'ya-la Caifás skanda ján ni'ya osen ts'e xitàxá ítjòn ts'e Roma. Nga jye tís'e isén, jñà xità judío mìkìl jahas'en ni'ya osen koni s'ín tjín kjotíxoma-la nga majìn-la nga sùikits'ón yijo-la mé-ne koma kòkjen-ne s'eí paxko.

29 K'oaá komà-ne nga itjo ni'ya osen jè Pilato, kiskònangui-la jñà xità koi, kitsò-la:

—¿Mé kjoà xi ongui-nò xità jè?

30 Jñà xità judío kitsò:

—Tsà nìmé jé tjín-la, mì-la jì tìtsanìngatsja-lèjen.

31 K'eé kitsò Pilato:

—Tanguíkoo, jñò tìndaàjìl-n-là koni s'ín tjín kjotíxoma-nò.

Jñà xità judío kitsò:

—Ngajen mìkìl tjí'nde-najen nga taxki sik'en jn-goò-jen xità.

³² K'oas'ín komà-ne nga tsitasòn 'én xi kitsò Jesús k'e nga tsibénojmí kós'ín komat'in k'e nga kiyá.
³³ Pilato, ìjngoò k'a jahas'en ni'ya osen, kiichja-la Jesús, kitsò-la:

—¿A ji-né xi 'mì-lè xitaxá ítjòn-la xita judío?

³⁴ Kiichja Jesús, kitsò-la:

—¿A tà kjohítsjeèn tsiji-né nga k'oa tisi, a xi kj'eji xitaá okitsò-lè it'aà ts'an?

³⁵ Pilato kitsò:

—'An, mìtsà xita judío-ná. Jñà xita naxandá-lè kò xita sko-la nò'miì, jñà xi kòfi síngatsja-na it'aà tsiji. ¿Mé kjoa xi chinchaàtsji?

³⁶ Kiichja Jesús kitsò:

—Mìtsà ì isò'nde tjínè-na nga kotìixoma. Tsà k'oaá-la s'ín tjín jñà xita-na kosiko-na nga mì ya kongatsja ts'e xita judío. Tanga mìtsà ì kotìixoma.

³⁷ Pilato, ìjngoò k'a kiskònangui-la kitsò-la:

—Ngaji, ¿a xitaxá ítjòn 'mì-lè?

Kiichja Jesús kitsò:

—Ngají xi osi nga xitaxá ítjòn 'mì-na. Koií xá kits'iìn-na kò koií xá j'i-na ì isò'nde, mé-ne nga kènojmiá it'aà ts'e kjoa kixi. Ngats'ì xi fit'aà-la kjoa kixi, 'nchré 'én-na.

³⁸ Pilato kiskònangui, kitsò-la:

—¿Mé-né xi 'mì-la kjoakixi?

K'e nga kitjoònè kjoa Jesús nga kiyá

(Mateo 27:15-31; Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25)

K'e nga jye kiskònangui Pilato, ìjngoò k'a itjo ni'ya osen. Kiikon xita judío, kitsò-la:

—Xita jè, nímé jé xi sakót'aà-na it'aà ts'e. ³⁹ Jñò, k'oaá s'ín tjín kjotìxoma-nò k'e nga bitjo s'eí Paxko:

bìjnandeí jngoò x̄ita xi ndayá túsajna. ¿A mejèn-nò nga kàtìjnandeí jè X̄itaxá Ítjòn-la x̄ita judío?

⁴⁰ Ìjngoò k'a 'ñó jchán kiìchj̄a kóhòtj̄ín x̄ita judío, kitsò:

—Majìn, jè Jesús, mìkìl kíjnandeí, jè Barrabás kíjnandeí.

Tanga jè Barrabás x̄ita chijé-né.

19

K'e nga jñà x̄ita kisijé nga krò kàtasit'aà jè Jesús

¹ Pilato kitsjaà-la òkixi jñà x̄ita soldado nga tsajá-la Jesús. ² Jñà soldado tsibíndaà jngoò corona na'yá, tsibí'a skò Jesús, ìkjoàn kisikákjá jngoò nikje sko. ³ Kitsò-la:

—A ta k'oaá ndaà-ne jì xi x̄itaxá ítjòn-la x̄ita judío 'mì-lè.

Ìkjoàn kisìjts'iìn-t'aà kjín.

⁴ Pilato itjokò ìjngoò k'a ya ndìtsin, kitsò-la jñà x̄ita naxandá:

—Chítsejèn-là, ì j'ìikò ìjngoò k'a-nò mé-ne nga jchà-nò nga nímé jé sakót'aà-na ìt'aà ts'e x̄ita jè.

⁵ Itjo Jesús, tjí'a corona na'yá skò; ìkjá nikje xi sko kjoàn; Pilato kitsò-la jñà x̄ita naxandá:

—Ì síjna x̄ita jè.

⁶ K'e nga kijtseèxkon jñà x̄ita skò-la nò'miì kò jñà x̄ita xi síkinda ìngo, tsibíts'ia nga 'ñó jchán kiìchj̄a, kitsò:

—¡Tjat'aà krò! ¡Tjat'aà krò!

K'eé kitsò jè Pilato:

—Jñò, sobà tanguíkoo nga tjat'aà krò. 'An, nímé jé xi sakót'aà-na ìt'aà ts'e x̄ita jè.

⁷ Kiìchj̄a jñà x̄itaxá-la x̄ita judío, kitsò-la Pilato:

—Ngajen, tjín jngoò-najen kjotíxoma; k'oaá s'ín tíchja kjotíxoma tsajen: Xíta jè, mochjeén-né nga kiyá, koií kjoa-la nga Ki'ndí-la Nainá tsò-la yijo-la.

⁸ Pilato, k'e nga kiì'nchré 'én koi, isaá 'ño ndaà kitsakjòn. ⁹ Pilato, jahas'en ìjngoò k'a ni'ya osen, kitsò-la Jesús:

—¿Ñánda-ne ì'nde-lè?

Tanga Jesús, mìkiì kiìchja-la.

¹⁰ Pilato kitsò-la:

—¿Mé-ne mì nokjoà-ná? ¿A mì 'ya-jèn? 'An, tjí'ndeé-na nga kot'aà-lè krò, tikoá tjí'ndeé-na nga siìkíjnandeí-lè.

¹¹ Kiìchja Jesús kitsò-la:

—Nimé-la xi tjí'nde-lè ìt'aà ts'an tsà mìtsà Nainá kitsjaà-lè. Jè xíta xi síngatsja-na ìt'aà tsiji, isaá tse jé tjín-la mì k'oa-ne koni jí.

¹² Tjìè-ne hora, jè Pilato mejèn-la siìkíjnandeí Jesús tanga jña xíta judío isaá 'ño kiìchja kitsò:

—Xíta jè, tsà siìkíjnandeí-ne, mìtsà amigo tsiji ma César xi xitaxá ítjòn tjina ts'e Roma. Nita yá-ne xi xitaxá ítjòn tsò-la yijo-la, kondra ts'eé César.

¹³ Pilato, k'e nga kiì'nchré 'én koi, kiìko Jesús ján ndítsiaán; tsibìjnasòn íxile-la ya ì'nde ñánda 'mì Isòn Chrijó Ndajo; Gabatá 'mì nga 'én hebreo.

¹⁴ Ta jngoò nachrjein chija-la ts'e s'eí Paxko; jyeé kjomeé bijchó nchisen. Pilato, kitsò-la jña xíta judío:

—¡Í síjna xitaxá ítjòn-nò!

¹⁵ Jña xíta judío 'ño jchán kiìchja kitsò:

—¡Kàtabiyaà! ¡Kàtabiyaà! ¡Tjat'aà krò!

Pilato kitsò-la:

—Xitaxá ítjòn-nò, ¿a krò kót'aà?

Jñà x̄it̄a sk̄o-l̄a n̄o'mī, kīichj̄a kitsò:
—Ngaj̄en, ts̄j̄in-naj̄en x̄it̄ax̄á ít̄j̄òn xi kj'ēj̄í, tà j̄è ta
j̄ngò César.

¹⁶ Pilato kis̄ingats̄ja nga k̄atát'aà krò. Jñà x̄it̄a koi
kīik̄o Jesús.

K'e nga kisit'aà krò Jesús

(Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Lucas
23:26-43)

¹⁷ Jesús it̄jo, 'yaj̄en krò-l̄a; yaá kīik̄o ya i'nde
ñánda 'mì I'nde Sk̄o Mik'en, xi 'én hebreo Gólgota
'mì. ¹⁸ K'e nga ijchòk̄o i'nde j̄è, tsohót'aà krò, k̄o
ngui jò x̄it̄a xi kj'ēj̄í, íjngó íjngó kisinchaàt'aà-l̄a
nga ngobà ngobà. J̄è Jesús kis̄asíj̄na j̄ngò osen-l̄a.

¹⁹ Pilato kisk̄iì 'én xi tsohót'aà sk̄o krò xi tsò: “Jesús
xi Nazaret i'nde-l̄a, X̄it̄ax̄á Ít̄j̄òn-l̄a x̄it̄a judío.”

²⁰ Jñà 'én koi, kj̄in x̄it̄a judío tsibíxkejīin; nga ya
i'nde ñánda kisit'aà krò Jesús, yaá chrañàt'aà-l̄a
naxandá. 'Én hebreo tjít'aà k̄o 'én griego, k̄o 'én
latín. ²¹ Jñà x̄it̄a sk̄o-l̄a n̄o'mī ts'e x̄it̄a judío,
kitsò-l̄a j̄è Pilato:

—Kì k'oaá s'ín chj̄iì xi tsò: “X̄it̄ax̄á ít̄j̄òn-l̄a x̄it̄a
judío.” K'oaá s'ín chj̄í xi tsò: “X̄it̄a j̄è, k'oaá tsò nga
j̄è-né xi x̄it̄ax̄á ít̄j̄òn-l̄a x̄it̄a judío.”

²² Kīichj̄a Pilato kitsò:

—Koni s'ín jye k̄akj̄iaà, k'oaá s'ín k̄at̄ij̄na.

K'e nga jñà soldado, kisìjòya nikje-l̄a Jesús

²³ Jñà soldado k'e nga jye tsohót'aà krò Jesús,
tsibíxk̄o nikje-l̄a; ñij̄òn ya kis'īin. Íjngó íjngó ya kit-
sjaà-l̄a x̄ikj̄ín. T̄ikoà kiskoé j̄è nikje ndojò-l̄a xi x'ió
kji, mìkīi kitjahaña, tà kij̄na ndojò-né. ²⁴ Kitsò-l̄a
x̄ikj̄ín:

—Miki s̄ixajndá; tà s̄iskáko-ná yá ts'e koma.

Jè kjoa koi k'oaá s'ín tsitasòn koni s'ín tíchja Xojon-là Nainá nga tsò:

Nikje-na kisika'bí-là xíkjín;

jè nikje ndojò-na tà kisiskáko-né.

Jña soldado, k'oaá kis'iin. ²⁵ Yaá nchat'aà chraña-là krò nea-là Jesús ko ndichja ko María chjoón-là Cleofas ko María Magdalena. ²⁶ Jesús, k'e nga kijtseèxkon nea-là ko jè xita xi kota'yàt'aà-là xi 'ño matsjakeè, kitsò-là nea-là:

—Chjoón, ya síjna ki'ndí-lè.

²⁷ Ikjoàn kitsò-là jè xita xi kota'yàt'aà-là xi 'ño matsjakeè:

—Ya síjna nea-lè.

Skanda tik'e-ne jè xita jè kiskoétjò jè nea-là ya ni'ya-là.

K'e nga k'en Jesús

(Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49)

²⁸ Xi jye komà, Jesús kijtseè nga jye tsitasòn yije, kitsò:

—Xínda-na.

K'oaá s'ín tsitasòn koni s'ín tjít'aà Xojon-là Nainá.

²⁹ Yaá tíjna jngoò tíjí xi tíjya nandá vinagre. Kiskoé tsanga, kisika'nchi-ne vinagre, ikjoàn tsibí'a jngoò yá, tsijmeé'a chraña-là tso'ba Jesús. ³⁰ Jesús, k'e nga jye kits'iì nandá vinagre, ikjoàn kitsò:

—Jyee tsitasòn yije.

Tsibíjnajteén skò, k'en.

Mé-ne kiskix'akjá-ne nisin-là Jesús

³¹ Tà jngoò nachrjein chija-là ts'e s'eí Paxko; jña xita judío majin-là nga ya sitjóbát'aà krò

yijo-là x̄ita xi jye k'en jè n̄achrjein n̄ikjáyaya (koií kjoa-là nga 'n̄ó xkón jè s'eí Paxko). Tsibítsi'ba-là Pilato nga k̄atatsjá okixi mé-ne nga k̄atakj̄an-ne nindaà chrjomí-là j̄n̄a x̄ita xi tjoót'aà krò, ikjoàn k̄atakj̄ínájen-t'aà krò. ³² Kii j̄n̄a soldado nga tsakj̄án nindaà chrjomí-là jè xi s̄jna ítjòn; k'oaá t̄i kisik̄o jè xi ijngò xi ngàsòn taña kisit'aà krò. ³³ Tanga k'e nga ijchò kinchat'aà-là Jesús, kijtseè nga jye k'en. Miki tsakj̄án nindaà chrjomí-là.

³⁴ Tanga jngò soldado tsibísekjá nis̄in-là jngò k̄ich̄a xi 'mì lanza. Ikjoàn itjo jn̄i k̄o nandá. ³⁵ Jè xi kijtseè kjoa koi, jè-né xi tsjá 'én nga kixi kjoa, k̄o jè 'én xi tsjá, nguì 'én kixi-né, ndaà t̄ij̄in-là nga 'én kixi xi b̄enómí, mé-ne j̄n̄o t̄ikoa k̄okjeín-nò. ³⁶ Kjoa koi, k'oaá s'ín komà mé-ne nga tsitasòn-ne koni s'ín t̄jít'aà Xojon-là Nainá nga tsò: “Nijngò nindaà-là k̄okj̄án.” ³⁷ T̄ikoaá t̄jít'aà-né ñanda tsò: “Jè skótsej̄en-là jè xi kiskix'akj̄á nis̄in-là.”

K'e nga kisihīj̄in Jesús

(Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56)

³⁸ K'e nga jye komà kjoa koi, José xi ya n̄axandá Arimatea i'nde-là, t̄ikoaá jè x̄ita xi kota'yàt'aà-là Jesús tanga tà tsajmeè'ma-né nga j̄n̄a tsakj̄ón-là x̄ita judío. Tsibítsi'ba-là Pilato nga k̄atatsjá'nde-là nga k̄jik̄o yijo-là Jesús. Pilato kitsjaà'nde-né. José kiskónájen-t'aà krò yijo-là Jesús, ikjoàn kiik̄o. ³⁹ T̄ikoa ijchò Nicodemo, jè x̄ita xi ijchòkon jngò k'a Jesús k'e nga j̄n̄o. 'Ya chijo jne xi tsj̄ájin-là chijo xi 'mì mirra k̄o áloe. Ma-là tsà katé kilo chijo xi 'ya. ⁴⁰ José k̄o Nicodemo, kiik̄o yijo-là Jesús. Kisik̄átéjno nikje xi t̄jín-là chijo xi ndaà jne koni

s'ín tjín kjotíxoma-la jñà xita judío k'e nga sihijiin mik'en. ⁴¹ Ya i'nde ñánda kisit'aà krò Jesús, tjín jngoò i'nde ñánda títje tsojmì tje; yaá tix'á jngoò ngajo itsjó-la mik'en xi ngui xitse, ñánda ni saà jngoò mik'en sijnaya. ⁴² Yaá kisikájna yijo-la Jesús nga isa chrañat'aà nga jyeé tímats'ia naxhrjein nìkjáya ts'e xita judío, jè víspera-la s'eí Paxko.

20

*K'e nga jaáya-la Jesús it'aà ts'e kjoa biyaa
(Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12)*

¹ Jè naxhrjein nga tàts'en xomàna, jè María Magdalena 'ñó tajñòya kiì, nga kiì katsejèn-la itsjó ñánda kisihijiin Jesús; tákó jñò choòn k'e nga kiì. K'e nga ijchò, kijtseè nga jye kitjaàxìn ndajo xi tíchjoàjto-ne jè ngajo itsjó. ² K'eé tsangachikon, kiikon ñánda tjna Simón Pedro ko xita xi ijngoò xi tikoá ya kota'yat'aà-la Jesús, jè xi 'ñó matsjakeè, kitsò-la:

—Jñà xita, jyeé kiiko jè Na'èn-ná. Mikì 'yaá ñánda kisikájna.

³ Pedro ko xita xi ijngoò xi ngásòn ya kiskoòta'yat'aà-la Jesús, kiì katsejèn-la jè ngajo itsjó. ⁴ Ingajò xita koi, 'ñó jchán tsangachikon, tanga jè xi ijngoò, isaá 'ñó tsangachikon mi k'oáá-ne koni jè Pedro. Isaá ítjòn ijchò ya ngajo itsjó-la Jesús. ⁵ K'e nga tasiñia kiskoòtsejèn-s'en ngajo, kijtseè nga tà jñà nikje-la kjioò, tanga mìkiì jahas'en-ngui ya ngajo. ⁶ Ikjoàn ijchò tjingui Simón Pedro, jè-né xi jahas'en-ngui ngajo itsjó, tikoá kijtseè nga tà jñà nikje-la kjioò. ⁷ Tikoá kijtseè jè nikje xi kisìjtéjiin sko Jesús. Mìtsà ya

tsátijìn-là nikje xi i'nga. Xìn kijna nga tíxkóya-là.
⁸ K'ée jahas'en-ngui xítà xi ìjngoò, jè xi ijchò ìtjòn;
 kijtsee kjoa xi komà, kòkjeiín-là. ⁹ K'j'èè kiì ndaà
 machiya-là nga k'oas'ín tíchja Xojon-là Nainá nga
 jè Jesús, k'oaá s'ín tjinè-là nga kjoaáya-là it'aà ts'e
 kjoabiyaà. ¹⁰ Jñà xítà xi kota'yàt'aà-là Jesús, kiì-ne
 ni'ya-là.

K'e nga jè Jesús tsakó-là yijo-là jè María Mag-
dalena

(Marcos 16:9-11)

¹¹ Tanga jè María Magdalena, yaá tsibijna
 nditsiaán nga tíkjindáyat'aà-là ngajo ìtsjó; k'e nga
 tíkjindáya tsasiñia nga kiskoòtsejèn-s'en jè ngajo
 ìtsjó-là Jesús. ¹² Kijtsee jò àkjale xi nikje chroba
 íkjá. Jngoò tíjna ya sko ñánda kisijna yijo-là Jesús; jè
 xi ìjngoò ya tíjngui ndsoko. ¹³ Jñà àkjale, kitsò-là
 María:

—Jì ndí chjoón, ¿mé-ne tìchìhindáya-ne?

Jè María kitsò:

—Koií tìkjindáya-na, jyeé kiìko xítà yijo-là
 Na'èn-na; mìkiì be ñánda kisikájna.

¹⁴ María k'e nga okitsò, kisikátji sko, kijtsee Jesús
 nga ya síjna, tanga mìkiì beè tsà jè-né. ¹⁵ Jesús
 kitsò-là:

—Jì ndí chjoón, ¿mé-ne chìhindáya-ne? ¿Yá xi
 binchaàtsji?

Jè María, k'oaá s'ín kisikítsjeèn, maá-là tsà jè xítà
 xi síkinda ì'nde jè, kitsò-là:

—Jì na'èn, tsà jì kiìkoì, kot'ìn-ná ñánda kinìkájnei
 mé-ne nga kíkjaá-na.

¹⁶ Jesús kiìchja-là kitsò-là:

—¡María!

Ko jè Maríá, kisikátji, kitsò-là:

—¡Raboni! —'én hebreo xi tsòya-ne: Maestro.

¹⁷ Jesús, kitsò-là:

—Kì 'an nìko-ná nga kj'eè kii fì mijìn-koaa jè Nà'èn-nà. Tanga t'in tìkí'nchré jñà 'ndsé, kot'ìn-la nga jye tífikoaa jè Nà'èn-nà jè xi tìkoaa Nà'èn-nò ma, jè xi Nainá xan-là, xi tìkoaa Nainá 'mì-là.

¹⁸ Maríá Magdalena kii kisikí'nchré jñà xitá xi kota'yàt'aà-là Jesús nga jye kijtseèxkon Jesús, tìkoaa tsibénojmi-là 'én xi kiichja Jesús.

K'e nga jè Jesús tsakó-là yijo-là jñà xitá-là

(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49)

¹⁹ K'e nga jye kòjñò, tìjè-ne nachrjein nga tàts'en xomàna, jñà xitá xi kota'yàt'aà-là Jesús tíchjoàjto-là xotjoa-là ni'ya ñánda chixoña nga jñà tsakjón-là xitá judío. Jesús jahas'en ni'ya, tsasìjnajìin osen-là xitá-là, kisìhixat'aà, kitsò-là:

—¿A ta k'oaá ndaà-ne? Kàtas'e-nó kjoa'nchán.

²⁰ K'e nga jye okitsò-là, tsakó-là tsja ko nindaà nìsìn-là. Jñà xitá xi kota'yàt'aà-là 'nó tsja kis'e-là k'e nga kijtseè Jesús. ²¹ Jesús, iñgoò k'a kitsò-là:

—Jñò, kàtas'e-nó kjoa'nchán. Koni s'ín kisikasén-na Nà'èn-nà, jñò, k'oaá tìs'ín siikasén-nò.

²² K'e nga jye okitsò, ikjoàn kiskìnomájno, kitsò-là:

—Chjóé jè Inìma Tsjeè-là Nainá. ²³ Jñà xitá xi jñò sijnchàat'aà-là jé-là, jchàt'aà-là, jñá xi jñò mìkii sijnchàat'aà-là jé-là, k'oaá s'ín kítsajna nga mìkii jchàt'aà-là.

K'e nga kijtseè Tomás nga jye jaáya-là Jesús

24 X̄iṭa xi kota'yàt'aà-la Jesús xi tejò ma-ne, jngoò xi 'mì Tomás, xi t̄ikoḃ Dídimo tsò-la ['én xi tsòya-ne: Tì'ño], mìkiì yā t̄ijna k'e nga ijchò Jesús. 25 J̄nà x̄iṭa xi i'nga xi t̄ikoḃ yā kota'yàt'aà-la Jesús, kitsò-la Tomás:

—Kà'ya-nájen Na'èn-ná Jesús.

Tomás kitsò:

—Tsà mìkiì skoeè tsja ñánda kisinchaàs'en xó, kò tsà mìkiì skinìs'en najmá ndsaa ñánda kitáx'a, kò tsà mìkiì skinìs'en ndsaa yā n̄is̄in-la, mìkiì kòk̄jeiín-na.

26 Xi jye komà j̄iìn n̄achr̄jein, j̄nà x̄iṭa xi kota'yàt'aà-la Jesús ijngoò k'a yā t̄ítsajna; jyeé yā t̄ijna-ne Tomás; t̄anga jè xotjoḃ ni'ya t̄íchjoàjto-né. Ijchò Jesús, tsas̄ijn̄aj̄iìn osen-la, kitsò-la:

—J̄nò, k̄atas'e-nò kjoḃ'nchán.

27 Jesús, i_kjoàn kitsò-la Tomás:

—Ch̄inìs'in najnón̄dsej̄i ijndé, ch̄it̄sejèn-la ndsaa. Nchrobákoi ndsej̄i, ch̄inìs'in n̄is̄in-na. Kì k'oḃá s'ín mìkiì mok̄jeiín-lè. K̄atak̄jeiín-lè.

28 K'eé k̄iich̄ja Tomás, kitsò:

—j̄j̄i xi Na'èn xan-lè kò xi Nainá xan-lè!

29 Jesús kitsò-la:

—Ngaj̄i Tomás, koií kjoḃ-la mok̄jeiín-lè nga kà'ya-ná. j̄Mé tà ndaà-la j̄nà x̄iṭa xi mok̄jeiín-la nas'ín mìkiì beèxkon-na!

Mé-ne k'oas'ín kitjei-ne xojon jè

30 Taxk̄i k̄jìn jchán k̄joxkón kis'iìn isa Jesús nga nguixk̄on x̄iṭa xi kota'yàt'aà-la xi mìkiì t̄jít'aà xojon jè. 31 Tà j̄nà 'én koi k'oas'ín kitjei mé-ne nga kòk̄jeiín-nò nga Jesús, jè xi Cristo, [jè xi xó

kinikasén-ne] xi Ki'ndí-là Nainá. Kò mé-ne k'e nga kòkjeiín-nò s'eé-nò kjoabinachon xi it'aà ts'e.

21

K'e nga jè Jesús itoò xita-là tsakó-là yijo-là

¹ Jesús, ìngòò k'a tsakó-là yijo-là jǎà xita xi kota'yàt'aà-là ya ìndiì ndáchikon xi 'mì Tiberias. Jǎà kjoa koi, kiís'ín komà. ² Títsajna kjoò Simón Pedro kò Tomás, xi tikoà Dídimò tsò-là ['én xi tsòya-ne: Ti'ño], kò Natanael xi Caná ì'nde-là, nangui xi chja-ne Galilea. Tikoà títsajna jǎà ìxti-là Zebedeo kò nguì jò isa xita xi tikoà ya kota'yàt'aà-là Jesús.

³ Simón Pedro kitsò-là xita xíkjin:

—Tìn kó-lá tífi tsobà'ñoá nga sik'èn.

Jǎà xita xi i'nga, kitsò-là:

—Tikoà onguíko-lèjen.

Ikjoàn kii, jahas'en ìngòò chitso. Tanga nitjen jè, nìmé tìn kisakò-là. ⁴ K'e nga jye kis'e isén, Jesús tsatsejèn, tsasìjna ya ìndiì nandá, tanga jǎà xita xi kota'yàt'aà-là mìkii kijtseèxkon tsà jè Jesús. ⁵ Jesús kitsò-là:

—Ìxti, ¿a kj'eè sakó chiba-nò tìn?

Jǎà xita-là kitsò:

—Majìn, nìmé tjin.

⁶ Jè Jesús, k'eé kitsò-là:

—Tikatjen-ngui-ndá na'ya-nò ya kixi xijngoàà chitso. Sakò-nò tìn.

Jǎà xita koi, k'oaá s'ín kisìkatjen-ngui-ndá na'ya-là. K'e nga tsachrjekàjìn-ne, jye mì tì kii ma bitjokàjìn-ne na'ya-là nga 'ño jchán kjin tìn 'ncha. ⁷ Jè xita-là Jesús xi 'ño matsjakeè xi ngàsòn ya kota'yàt'aà-là Jesús, kitsò-là jè Simón Pedro:

—Jè Na'èn-ná Jesús xi okji.

Simón Pedro, k'e nga kii'nchré nga jè Na'èn-ná Jesús, nitoón tsohòkjá nachro-la (nga sa ítjòn tà nikje kjinguí íkjá), ikjoàn kiskingui nandá nga kiitjingui-la Jesús. ⁸ Jñà xitá xi i'nga xi ngásòn ya kota'yàt'aà-la, kiikò jè chitso; tífejìn nandá jè na'ya tìn nga kjin jchán tìn 'ncha; nga mìtsà kjìn kijna jè chitso; tjin-la tsà jngoò sìndò metro ñánda kijnajiìn nandá. ⁹ Xitá koi, k'e nga tsitajen chitso, kijtseè it'aà nangui títse jngoò ni'ín. Jngoò tìn tímatsjò, tikoà kijtseè inchrájin. ¹⁰ Jesús kitsò-la:

—Nchrohókoo i'nga tìn xi sa jye kitjóé-nò.

¹¹ Simón Pedro, jahas'en chitso. Kiskoé na'ya tìn, tsibífet'aà nangui. Jngoò sìndò kò icháte jàn ma-ne jñà tìn ii xi 'ncha na'ya. Nas'ín 'ñó kjin ma-ne tìn, jè na'ya mìkii kixajndà. ¹² Jesús kitsò-la:

—Nchrobá, tichioò.

Tanga nijngoò xitá xi kota'yàt'aà-la kitsò ikon nga kiskònangui-la yá-né jè. Nga jyeé tíjin-la nga jè Na'èn-ná Jesús. ¹³ Jesús, kii kasit'aà chraña-la, kiskoé inchrájin, kitsjaà-la jñà xitá koi, k'oaá ti kisikò jñà tìn.

¹⁴ Ya ma-ne jàn k'a nga tsakó-la yijo-la Jesús jñà xitá xi kota'yàt'aà-la, k'e nga jye jaáya-la it'aà ts'e kjoabiyaà.

Jesús, mé-ne jàn k'a kiichja-la Simón Pedro

¹⁵ K'e nga jye tsakjèn, Jesús kiskònangui-la Simón Pedro, kitsò-la:

—Ji, Simón, ti-la Jonás, ¿a isaá ndaà matsjacha-ná mi k'oa-ne koni jñà koi?

Pedro kitsò:

—Jon Na'èn, jyeé 'yi nga matsjake-lè.

Jesús kitsò-là:

—Tikindii jñà ndí ixti orrè-na.

¹⁶ Xi ma-ne jò k'a, Jesús ìjngoò k'a kiskònangui-là, kitsò-là:

—Simón, ti-là Jonás, ¿a matsjacha-ná?

Kiichja Pedro, kitsò:

—Jon Na'èn, jyeé 'yi nga matsjake-lè.

Jesús kitsò-là:

—Tikindii jñà orrè-na.

¹⁷ Xi ma-ne jàn k'a, ìjngoò k'a kiskònangui-là kitsò-là:

—Simón, ti-là Jonás, ¿a matsjacha-ná?

Pedro, ba kis'e-là nga ma-ne jàn k'a nga kjònangui-là tsà nga matsjakeè-né. Kitsò-là:

—Na'èn, 'ya yije-né, jyeé tíjìn-lè nga matsjake-lè.

Jesús kitsò-là:

—Tikindii jñà orrè-na. ¹⁸ Nguì okixíí xi xan-lè, k'e nga tisa ti titsjoi, jì tajngoó kichíkjeí nikje-lè k'e nga k'iin ñánda mejèn-lè nga k'oín. Tanga k'e nga jye kojchíngui, tà kjoén-né ndseii. Kj'eíí xitaá sùkákjá-lè nikje-lè, kjoìko-lè ñánda nga majìn-lè nga k'oín.

¹⁹ Jesús, koií okitsò-ne, jè kjoa tsibénojmíya kós'in komat'in Pedro k'e nga kiyá mé-ne nga jeya sùkíjna-ne Nainá. K'e nga jye okitsò Jesús, ìkjoàn kitsò-là Pedro:

—Nchrobátjìngui-ná.

Jè xita-là Jesús xi 'ñó tsjakeè

²⁰ Pedro, k'e nga kiskoòtsejèn-ne íts'in, kijtseè jè xita-là Jesús xi 'ñó matsjakeè xi ngàsòn ya kota'yàt'aà-là nga tíftjìngui-là. Tijè-ne xita xi taña tsibìtsajnakjoè Jesús k'e nga tsakjèn. Jè xi

kiskòngui-la nga kitsò-la: “¿Yá-né xi s̀ìngatsja-lè jìt'aà ts'e x̄it̄a kondra-lè?” ²¹ Pedro, k'e nga kijtsee, kiskòngui-la Jesús, kitsò-la:

—Na'èn, x̄it̄a jè, ¿mé xi k̄omat'in?

²² Kìichja Jesús, kitsò-la:

—Tsà 'an xi mejèn-na nga kíjnakon skanda k'e nga kjoiaa ìjngò k'a, mìtsà jì oko-lè. Ngaji, nchrobátjìngui-ná.

²³ K'oaá s'ín komà-ne nga tsabìsòn 'én koi. Ngats'ìi x̄it̄a 'ndse kitsò nga jè x̄it̄a jè, mìkìi kiyá; tanga Jesús mìtsà kitsò nga mìkìi kiyá. Kitsò-né: “Tsà 'an xi mejèn-na nga kíjnakon skanda k'e nga kjoiaa ìjngò k'a, mìtsà jì oko-lè.”

²⁴ Tìjè-ne x̄it̄a xi kota'yàt'aà-la Jesús xi tìbénojmi kixi ngats'ìi kjoa koi. Kò tìjè-ne xi kiskìi yije xojon jè. Kò 'ya-ná nga 'én kixíi xi chja.

²⁵ Jesús kìn jchán kjoa kis'ìin-ìsa xi kj'eíí. Tsà tjeí yije nga jngò jngò skaya kjoa xi kis'ìin, mì-la kii kichìya-la nga tíjtsa isò'nde jñà xojon. K'oas'ín kàtama.

'Én-lá Nainá xi kjoa ts'e Jesucristo
New Testament in Mazatec, San Jerónimo Tecóatl
Mazateco de S Jeronimo Tecoatl; maa
(MX:maa:Mazatec, San Jerónimo Tecóatl)

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mazatec, San Jerónimo Tecóatl

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mazateco, San Jerónimo Tecóatl [maa], Mexico

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mazatec, San Jerónimo Tecóatl

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

xcv

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jul 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

9f778253-d34e-5037-af35-7bca16479aa0